

TOPUZ BABA'DAN ALİ KOÇ BABA'YA ALVANLAR KÖYÜNDEKİ ALEVİLİK ÜZERİNE YENİ BELGE VE BİLGİLER*

*New Documents and Information About Alevism From Topuz Baba to Ali Koc Baba in
Yablanovo Village*

Vom Topuz Baba zum Ali Koç Baba - Neue Dokumente und Informationen über das Alevitentum in der Gemeinde Alvanlar (Alvanlar Köyü)

Ömür CEYLAN**

Mehmet ERSAL***

ÖZ

Balkanların Türkleşmesi ve İslamlaşması sürecinde Alevi-Bektaşî düşüncesinin karizmatik inanç önderlerinin ve onlara tâbi derviş topluluklarının önemli katkılarının olduğu birçok bilimsel yayımla ortaya konulmuştur. Ömer Lütfî Barkan'ın "Kolonizatör Türk Dervişleri" olarak tanımladığı inanç önderleri, Balkanların fethinde; hem savaşın kazanılmasında kılıçları ile hem de savaştan sonra gönüllerin fethinde düşünce sistemleri ile rol oynamışlardır. Fetih sonrası bölgenin iskan ve İslamlaşması sürecinde adlarına kurulu Alevi ocakları önemli işlevler üstlenmişlerdir. Dede, Baba, Abdal, Ata ve Sultan gibi unvanlarla anılan inanç önderlerinin Alevi inanç sisteminin temsilcileri olarak yaptıkları faaliyetleri; adlarına yazılmış velayetnâme ve menakıpnâmelerden, arşiv

* Ali Koç Baba Ocaklılar üzerine yaptığımız çalışmalarda bize rehber olan ve birçok kapının açılmasını sağlayan Ali Koç Dedeliler Dernek Başkanı Kevser Koçer'din Gençalp'e ve dernek yönetimine, şahsi arşivlerini, cemlerini bize açan Ali Koç Baba Ocağı Dedelerine, özellikle Hasan Özyiğit ve Mehmet Ali Koç'a, sofralarını, gönüllerini ve sırlarını bize açan tüm Ali Koç Babalı canlılara bu vesile ile teşekkür etmek isteriz.

** Prof. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, divansiiiri@gmail.com.

*** Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, mehmetersal@gmail.com.

belgelerinden, şahsi arşivlerinde sakladıkları şecere, icazet, ferman, berat vb. belgelerden ve karizmatik inanç önderlerinin soyundan geldiğine inanılan dede ve talip topluluklarının sözlü aktarımla günümüze taşıdıkları bilgilerden öğrenmekteyiz. Adı geçen inanç önderlerinden hakkında resmi arşivlerde bilgi ve belge bulunanlardan bir kısmı üzerine çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Yeterli olmamakla birlikte bu çalışmalar yeni araştırma ve yayımlara yön gösterici olmuştur. Son yirmi yılda karizmatik inanç önderlerinin dede ve talip topluluklarının şahsi arşivlerinde sakladıkları belgeler üzerine de yayımlar yapılmaya başlanmıştır. Bu makalede şahsi arşivlerde kayıt altına alınan yedi belgenin saha çalışmaları, arşiv ve literatür merkezli analizi konu edilmektedir.

Niğbolu'da (Nikapol) medfun Ali Koç Baba'nın adına kurulduğuna inanılan Ali Koç Baba Ocağı'nın merkezi Bulgaristan İslimiye'ye bağlı (Sliven) Alvanlar (Yablanovo) köyüdür. Ali Koç Baba Ocağı'nın soyundan geldiğini belirten ocakzade Dedelerin tamamı tarihsel süreçte Alvanlar köyünde mukim iken siyasal ve sosyal gelişmelerle bir kısmı 20. yüzyılda Türkiye'de Trakya bölgesi başta olmak üzere Eskişehir'e göç etmişler. Ali Koç Baba Ocağı'na bağlı talip toplulukları da günümüzde Bulgaristan Alvanlar, Türkiye'de Tekirdağ, Kırklareli, Edirne, Yalova, İzmit, Eskişehir, Kütahya'da yerleşiktir. Ali Koç Baba Ocağı, ilmî mahfillerce çalışmalara konu olmuş bir Alevi ocağıdır. Bu çalışmada, Ali Koç Baba Ocaklılar üzerine Bulgaristan ve Türkiye'de gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarımızda tespit edip kayıt altına aldığımız yedi belge, topladığımız sözlü veriler, arşiv kayıtları ve mevcut literatür bağlamında değerlendirilecektir. Belgeler Ali Koç Baba Ocağı Dedeleri kanalıyla bize ulaştırılmıştır. Dört belge Mehmet Ali Koç, üç belge Hasan Özyiğit Dede tarafından bize teslim edilmiştir.

Bu belgelerin tarih ve içerikleri hakkında kısaca şu bilgiler verilebilir: 1. belge tarihsiz bir siyadnâme olarak kabul edilebilecek içeriğe de sahip çok yıpranmış ve bir kısmı yırtılmıştır. Kağıt ve mevcut durumu ile eski tarihli bir metin özelliklerine sahiptir. 2. belge, iki siyadnâme metninin alt alta yapıştırılması ile tek metin şeklinde muhafaza edilmiştir. Belgelerin her ikisi de Topuz Baba lakaplı Seyyid Nureddin'in soy şeceresidir. İlki Zilhicce 814 (Mart 1412), ikincisi Zilkade 840 (Mayıs 1437) tarihlidir. Her iki metin de orjinal metinden 18. yüzyılda yazıya geçirilmiş suretlerdir. 3. belge de siyadnâmedir. Topuz Baba soyundan Seyyid Hasan'ın seyyidliğini tasdik için verilmiştir. 4 Ramazan 1038 (27 Nisan 1629) tarihlidir. 4. belge Topuz Baba soyundan Seyyid Ömer'in seyyidliğini konu edinen siyadnâmedir. 29 Rebiülahir 1040 (5 Aralık 1630) tarihlidir. 5. belge, Topuz Baba soyundan Seyyid Saltık'ın seyyidliği ile ilgili siyadnâmedir. 9 Zilkade 1309 (5 Haziran 1892) tarihlidir. 6. belge Koca Baba zaviyesinden imtiyazları görmezden gelinerek vergi

talep edilmesi üzerine Şumnu kadılığına yazılan 17 Şevval 1139 (7 Haziran 1727) tarihli bir mürâsele belgesidir. 7. belge Şumnu kadısına gönderilen fermandır. Ferman, Elvanlar köyü merkezli Koca Baba Zaviyesi'nde alınan satılan ve zaviye için kesilen kurbanlardan vergi alınmaması emrini içermektedir. Belge 10 Ramazan 1229 (26 Ağustos 1814) tarihidir.

Dede ailelerinin şahsi arşivlerinden alınan yedi belgeden üçü Ali Koca Baba ve onun adına kurulan zaviye ile ilgilidir. Bu üç belgeden biri siyadetnâme içeriğine sahipken diğer ikisi Koca Baba Zaviyesi'nin imtiyazlarının tasdiğini içeren resmi evraklardır. Diğer dört belgenin hepsi Topuz Baba evlatlarının seyyidliklerinin farklı dönemlerde tasdiğini içeren siyadetnâmelerdir. Ali Koç Baba Ocaklılar hakkında bizim çalışmamızdan önce yayımlanan siyadetnâmelerde de görülen Seyyid Topuz'dan gelen seyyidlik silsileleri üzerinde yeterince durulmaması ya da görmezden gelinmesi Bulgaristan Alvanlar ve Topuzlar köyündeki inançsal örgütlenme hakkında birçok sorunun cevapsız kalmasına neden olmuştur. Bu çalışma, adı geçen belgeler ve saha çalışmamızda topladığımız veriler bağlamında Alvanlar köyünde Ali Koç Baba Ocağı dışında Topuz Baba Ocağı olarak tanımlayabileceğimiz bir Alevi ocağının varlığını ortaya çıkarmaktadır. Makalede elde ettiğimiz yeni belge bilgiler ışığında Alvanlar köyü ve Topuzlar köyünde yerleşik iki Alevi ocağının tarihsel süreçte tek köy ve tek ocak merkezli yapıya nasıl büründüğü eldeki verilerin bütünlükçü bir şekilde yorumlanması ile sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Alevilik, Ali Koç Baba, Topuz Baba, Ali Koç Baba Ocağı, Alvanlar (Yablonovo), Siyadetnâme.

ABSTRACT

Many scientific publications set forth that Alevi-Bektashi charismatic religious leaders and their dervish communities had had an important part in the process of Turkification and Islamization of Balkans. Religious leaders, described as “Colonizer Turkish Dervishes” by Omer Lutfi Barkan, played roles both in winning a war with their swords and in winning hearts with their thought system. Alevi ocaks, founded on behalf of these leaders, took an important role in the process of resettlement and Islamization of the conquered region. We learn of the activities done by religious leaders who represented the Alevi belief system and were referred to as Dede, Baba, Abdal, Ata and Sultan, from “velayetname” and “menakıpname” written in their names, archival documents, documents from personal archives such as family trees, diplomas (“icazet”), edicts (“ferman”), certificates (“berat”), and from oral knowledge of dede and aspirant communities, which are believed to descend from charismatic religious leaders. It is known that there are studies on some religious leaders mentioned above, about whom official archives keep information and documents. These studies, although not being satisfactory, have provided directions for new studies and publications. Publications on documents kept in personal archives of “dede” and aspirant communities has started to be published for the last twenty years. This paper focuses on field studies, archive and literature-based analysis of seven documents recorded in personal archives.

The centre of Ali Koc Baba “ocak” (hearth), believed to be founded on behalf of Ali Koc Baba entombed in Nigbolu/Nikopol, is in Yablanovo village in Sliven region, Bulgaria. While all the “dedes”, who were stated to be descended from the Ali Koc Baba “ocak”’s lineage, were inhabitants of Yablanovo village throughout history, a number of them have immigrated to Eskisehir and particularly to Thrace region in Turkey in the 20th century due to political and social developments. Today, aspirant communities connected with the “ocak” of Ali Koc Baba are also settled in Yablanovo, in Bulgaria, and in Tekirdag, Kırklareli, Edirne, Yalova, Izmir, Eskisehir, Kutahya, in Turkey. The “ocak” of Ali Koc Baba is an Alevi “ocak” that was discussed in studies by scientific circles. This paper will evaluate seven documents, which we determined and recorded in our field-work on Ali Koc Baba “ocaks” in Turkey and Bulgaria, in the context of collected oral data, archive records and available literature. The documents have reached us through “dedes” of the Ali Koc Baba “ocak”. Mehmet Ali Koc gave us four and “dede” Hasan Ozyigit gave us three documents.

We can give following brief information about dates and contents of these documents: The 1st undated document that could be accepted as a “siyadetname” according to its content is very worn-out and torn in one part. It owns characteristics of an old-dated text along with paper and current condition. The 2nd document is preserved in the form of one text by attaching two “siyadetnâme” text one under the other. Both documents are genealogy of Seyyid Nureddin nicknamed Topuz Baba. The first one is dated Zulhijja 814 (Mart 1412), and the second one Zulqida 840 (May 1437). Both texts are copies from the 18th century. The 3rd document is a “siyadetnâme”. It confirms Seyyid Hasan, descended from Topuz Baba, is a sayyid. It is dated 4 Ramadan 1038 (27 April 1629). The 4th document is a “siyadetnâme” of Seyyid Omer descended from Topuz Baba. It is dated 29 Rabi al-Akhir 1040 (5 December 1630). The 5th document is a “siyadetnâme” of Seyyid Saltik descended from Topuz Baba. It is dated 9 Zulqida 1309 (5 June 1892). The 6th document is a “murasele” dated 17 Shawwal 1129 (24 September 1717) and written to the kadi of Sumnu upon tax claim ignoring the privileges of Koca Baba zawiya. The 7th document is an edict (“ferman”) sent to the kadi of Sumnu. The edict includes an order not to collect tax from religious sacrifices and merchandise in Koca Baba zawiya based in Yablanovo village. The document is dated 10 Ramadan 1229 (26 August 1814).

The three of seven documents, taken from personal archives of “dede” families, are related to Ali Koca Baba and zawiya founded on his behalf. While one of these three documents have content of a “siyadetname”, the other two are official documents which contain confirmation of the Koca Baba zawiya’s privileges. Other four documents are “siyadetnâme” which contain confirmation from different periods about Topuz Baba’s descents becoming sayyid. The reason why many questions about religious organization in Yablanovo and Topuzevo villages remain unanswered is ignoring or lack of emphasis on Seyyid Topuz’s lineage, seen in “siyatednames” that were published before our paper on Ali Koc Baba “ocaks”. This paper reveals, in the context of the data collected from documents mentioned above and during our field-work, the existence of an Alevi “ocak” which we can define as Topuz Baba “ocak”, apart from Ali Koc Baba “ocak”, in the village of Yablanovo. In the light of new documents, the paper will present, with an integrative interpretation of the available data, how the two Alevi “ocaks”, based in Yablanovo and Topuzevo villages, took one village/one “ocak”-centred form throughout history.

Keywords: Alevism, Ali Koc Baba, Topuz Baba, Ali Koc Baba “ocak”, Yablanovo, “siyadetname”.

ZUSAMMENFASSUNG

Dass die charismatischen Glaubensführer des Alevitisch-Bektaschi-Denkens und ihnen treu ergebenden Derwisch-Gemeinschaften im Prozess der Türkisierung und Islamisierung des Balkans einen wichtigen Beitrag geleistet haben, ist durch zahlreiche wissenschaftliche Publikationen dokumentiert worden. Die von Ömer Lütfi Barkan als "Kolonisatorische Türken-Derwische" bezeichneten Glaubensführer haben bei der Eroberung des Balkans sowohl mit ihren Schwertern zum Sieg in der Schlacht beigetragen als auch danach mit ihren Denksystemen bei der Eroberung der Herzen eine Rolle gespielt. Die in ihrem Namen gestifteten alevitischen Geistlichenhäuser (ocak) übernahmen nach den Eroberungen während der Besiedlung und Islamisierung der Region wichtige Funktionen. Informationen über die Aktivitäten der als Dede, Baba, Abdal, Ata und Sultan bezeichneten Vertreter des Alevitisch-Bektaschi-Glaubenssystems liefern uns die über sie geschriebenen Heiligenviten und Frommen Taten, ferner die Archiv-Unterlagen sowie die in ihren persönlichen Archiven aufbewahrten Dokumente wie Stammbäume, Genehmigungen, Erlasse, Urkunden u.ä. und ferner die bis in die Gegenwart mündlich überlieferten Quellen von alevitischen Geistlichen (dede) und von Gemeinschaften der Strebenden (talip), von denen man glaubt, dass sie vom Geschlecht der charismatischen Glaubensführer abstammen. Es ist bekannt, dass über einen Teil der bekannten Glaubensführer, über die in den offiziellen Archiven und Urkunden Informationen vorliegen, Studien verfasst wurden. Wenn auch nicht in ausreichendem Ausmaße, so konnten diese Arbeiten für neue Forschungsarbeiten und Neuerscheinungen richtungsweisend sein. In den letzten zwanzig Jahren konnten Studien gestartet werden, die sich mit Dokumenten befassten, die in den persönlichen Archiven der charismatischen Glaubensführer und der Geistlichen und der Gemeinden der Strebenden aufbewahrt wurden. Die vorliegende Arbeit befasst sich mit der Archiv- und Literatur zentrierten Analyse von sieben Dokumenten und von ihren Feldforschungen, welche in persönlichen Archiven registriert sind.

Das Zentrum von Ali Koç Baba Ocağı, von dem man glaubt, dass es im Namen des in Nikopol (Niğbolu) beigesetzten Ali Koç Baba gegründet wurde, ist das in Bulgarien liegende Dorf İslimiye (Sliven) Alvanlar (Yablanovo). Alle Geistlichen aus den Geistlichenhäusern (ocakzade), die erklärten, dass sie vom Geschlecht des Geistlichenhauses Ali Koç Baba abstammen, waren im historischen Prozess im Dorf Alvanlar wohnhaft, einige von ihnen wanderten jedoch im Zuge politischer und sozialer Entwicklungen im 20. Jahrhundert in die Türkei aus, allen voran nach Thrakien und nach

Eskişehir. Die dem Geistlichenhaus Ali Koç Baba Ocağı verbundenen Gemeinschaften der Strebenden (talip toplulukları) haben sich heute in Bulgarien in Alvanlar, in der Türkei in Tekirdağ, Kırklareli, Edirne, Yalova, İzmit, Eskişehir, Kütahya niedergelassen. Ali Koç Baba Ocağı ist ein alevitisches Geistlichenhaus, worüber Wissenschaftlerkreise Studien verfasst haben. Die vorliegende Arbeit liefert eine Bewertung der sieben Dokumente, die wir im Rahmen unserer Arbeiten über das Geistlichenhaus von Ali Koç Baba Ocağı in Bulgarien und in der Türkei gefunden und registriert haben, wobei die Bewertung im Kontext der von uns gesammelten mündlichen Daten und der Archivunterlagen und der vorhandenen Literatur geschieht. Diese Dokumente erreichten uns über die Geistlichen des Ali Koç Baba Ocağı. Vier Dokumente wurden uns von Mehmet Ali Koç und drei Dokumente von dem Geistlichen Hasan Özyiğit Dede übergeben.

Über das Datum und den Inhalt dieser Urkunden können folgende Informationen gegeben werden: Das 1. Dokument kann als ein "siyadetnâme" ohne Datum akzeptiert werden, wobei sein Inhalt sehr in Mitleidenschaft gezogen und ein Teil davon gerissen ist (Ein "siyadetnâme" ist im Verständnis der Aleviten und der Bektaschi eine Urkunde, welche über die Ahnenreihe dokumentiert, dass man ein "seyit" ist, d.h. ein Abkömmling aus dem Geschlecht des Propheten Muhammed und seines Enkelkinds Hüseyin. Anm. der Übersetzers). Nach Zustand seines Blattes und seiner gegenwärtigen Situation zu beurteilen, verfügt der Text die Qualität einer Schrift mit alter Geschichte. Das 2. Dokument konnte in Form eines Textes aufbewahrt werden, da man zwei siyadetnâme-Texte aneinander geklebt hat. Bei den beiden Texten handelt es sich um die Ahnentafel von Seyyid Nureddin, dessen Beiname Topuz Baba ist. Der erste Text stammt aus dem Monat Zilhicce 814 (März 1412), während der zweite Text auf den Monat Zilkade 840 (Mai 1437) zurückgeht. Beide Texte sind Ausfertigungen des Original-Textes, die im 18. Jahrhundert schriftlich verfasst wurden. Das 3. Dokument ist ebenfalls ein siyadetnâme. Es ist ausgestellt worden, um zu bestätigen, dass Seyyid Hasan als seyid aus dem Geschlecht von Topuz Baba abstammt. Es trägt das Datum des Monats 4. Ramadan 1038 (27. April 1629). Das 4. Dokument handelt als siyadetnâme davon, dass Seyyid Ömer als seyid vom Geschlecht von Topuz Baba abstammt. Es trägt das Datum vom 29. Rebiülahir 1040 (5. Dezember 1630). Das 5. Dokument ist ein siyadetnâme, das von der Abstammung Seyyid Saltıks als seyid aus dem Geschlecht von Topuz Baba handelt. Es trägt das Datum 9. Zilkade 1309 (5. Juni 1892). Das 6. Dokument ist ein Brief-Dokument mit Datum vom 17. Schawwāl 1129 (24. September 1717), welches an den Richter (Kadi) von Şumnu verfasst wurde, nach dem sich herausstellte, dass die Privilegien der Koca Baba Sufizelle ignoriert und Steuern verlangt wurden. Das 7. Dokument ist ein an den

Kadi von Şumnu geschickter Ferman (Erlass). Die Verordnung enthält den Befehl, dass keine Steuern für den Ankauf und Verkauf sowie für das Schlachten von Opfertieren in der Sufizelle Koca Baba im Zentrum des Dorfes Elvanlar erhoben werden sollten. Das Dokument trägt das Datum des 10. Ramadan 1229 (26. August 1814).

Drei der sieben Dokumente, die aus den persönlichen Archiven der Familien der Geistlichen stammen, stehen in Zusammenhang mit dem Geistlichen Ali Koca Baba und der Sufizelle (*zaviye*), die in seinem Namen gegründet wurde. Während eines der Dokumente vom Inhalt her einen Bezug zu *siyadetnâme* aufweist, handelt es sich bei den anderen beiden Dokumenten inhaltlich um amtliche Akten, welche die Privilegien der Koca Baba Sufizelle bestätigen. Bei allen anderen vier Dokumenten handelt es sich um mehrere *siyadetnâme*, welche in verschiedenen Phasen bestätigen, dass die Kinder von Topuz Baba Abkömmlinge aus dem Geschlecht des Propheten Muhammed und seines Enkels Hüseyin (*seyid*) sind. Dass in den *siyadetnâme*, die vor unserer Arbeit über die Trägerfamilie Ali Koç Baba erschienen, die Rheinfolgen der *seyid*, welche sich auf den Stammbaum von Seyyid Topuz stützen, nicht ausreichend behandelt wurden oder gar ignoriert wurden, führte dazu, dass viele Fragen über die Glaubensorganisation in Bulgarien-Alvanlar und in der Gemeinde Topuzlar unbeantwortet blieben. Die vorliegende Arbeit zeigt, dass im Kontext der genannten Dokumente und Daten, die wir während unserer Feldforschungen gesammelt haben, in der Gemeinde Alvanlar außerhalb des Ali Koç Baba Geistlichenhauses eine alevitische Trägerfamilie existierte, die wir als Topuz Baba Geistlichenfamilie bezeichnen können. Im Lichte der in diesem Artikel gewonnenen neuen Erkenntnisse und in Bewertung aller verfügbaren Fakten wird in einem ganzheitlichem Sinne dargestellt, wie sich die beiden alevitischen Geistlichenfamilien, die in den Dörfern Alvanlar und Topuzlar ansässig waren, im historischen Prozess in ein Dorf und in eine Geistlichenhaus zentrierte Struktur verwandeln konnten.

Schlüsselwörter: Alevitentum, Der Geistliche Ali Koç Baba, Der Geistliche Topuz Baba, Das Geistlichenhaus von Ali Koç Baba, Alvanlar (Yablonovo), *Siyadetname*.

Giriş

Osmanlı Devleti'nin Balkan coğrafyasında gerçekleştirdiği fetihlerde rol alan derviş grupları ve savaş sonrası Balkanların iskanında aldıkları görevler birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Özellikle Ömer Lütfi Barkan'ın (1942) makalesi ve "Kolonizatör Türk Dervişleri" tanımlaması Balkanlardaki derviş grupları üzerine çalışanların derviş topluluklarına farklı bir pencereden bakmasına vesile olmuştur. Barkan, Anadolu'nun ve Balkanların fethinde, Selçuklu ve Osmanlı Devletlerinin kurulmasında ve hatta Babaî İsyanı ile Selçuklu Devleti'nin yıkılmasında Dede, Baba, Ata, Abdal vb. adlarla anılan derviş topluluklarının mühim roller üstlendiklerini belirtir. Derviş gruplarının halkı harekete geçirme, savaşta yer alma ve fethedilen yerlerin Türkleşme ve İslamlaşmasındaki rollerine binaen söz konusu toplulukları "Kolonizatör Türk Dervişleri", kurdukları dergah ve zaviyeleri de birer sınır karakolu olarak tanımlamıştır (Barkan, 1942). Barkan'ın çalışmasında iskan politikasındaki rollerine değinilen karizmatik inanç önderleri, onlara bağlı derviş toplulukları ve Türkmen aşiretleri, çalışmalar yeterli olmasa da kendilerine literatürde yer bulmuşlardır. Karizmatik inanç önderlerinin menkıbevi hayatını anlatan velayetnâmeler¹, kurdukları dergah ve zaviyeler, onlara ait vakıfların gelir ve giderleri ile fonksiyonlarını² ve doğrudan Alevi toplulukları ele alan bir kısım çalışmalarda Balkan coğrafyasında yaşayan Alevi toplulukları konu edilmiştir³.

Balkan coğrafyasında Osmanlı Devleti'nin egemenliğine girmiş topraklarda Alevi düşüncesinin birer temsilcisi olan karizmatik inanç önderlerini görmek mümkündür. Bugün elimizdeki bilgilerle çok rahat diyebiliriz ki Balkanlarda Türklerin iskanı ile bugün Alevi adlandırması içinde tanımladığımız⁴ Horasan Erenlerinin iskanı birbiri ile paralel ilerlemiştir. Günümüzde Türklerin siyasi ve sosyal gelişmelerle terk etmek zorunda kaldıkları birçok ülkede hâlâ Türklüğün ve İslam'ın nişanı olarak duran inançsal mekanların önemli bir kısmı Alevi düşüncesinin temsilcisi karizmatik inanç önderlerinin türbe ve zaviyeleridir. Balkanlarda günümüzde Yunanistan, Bulgaristan,

1 Bu konuda birkaç örnek için bk. Noyan, 1999; Ocak, 2002; Kılıç, vd., 2007; Yıldırım, 2007; Kılıç ve Bülbül, 2011; Doğanbaş, 2015.

2 Bu konu üzerine yayımlardan birkaç örnek için bk. Barkan, 1942; Faruqi, 1976; Beldiceanu – Steinherr, 1999; 2011; Kayapınar, A., 2009; Bilgili, 2010.

3 Doğrudan Alevi toplulukları konu edinen çalışmalar için bk. Georgieva, 1998; Melikof, 1999; Kökel, 2007; Mikov, 2008; Ersal, 2012; 2015; Ahmed, 2012; Engin, 2014, Kayapınar A.; Kayapınar, L.; 2013; Saygi, 2013; Kayapınar, L. 2016.

4 Alevi toplulukların kavramsal adlandırması hakkında bk. Ersal, 2016: 9-32.

Makedonya, Arnavutluk, Kosova ve Saray Bosna'da Alevi topluluklar yaşamaya devam etmektedir. Arnavutluk, Makedonya, Kosova ve Saray Bosna'da yaşayan toplulukların tamamına yakını Babagan Bektaşiliğine bağlı inanç sistemlerini yaşamaya devam ederken Bulgaristan ve Yunanistan'da yerleşik topluluklar ise Alevi ocak sisteminden "süreklere" evrilmiş bir ritüelik yapıda varlıklarını sürdürmektedir⁵. Geleneksel ocak yapısı ile varlığını sürdüren tek Alevi topluluğu, bizim makalemize de konu olan, "Ali Koç Baba Ocaklı" Alevilerdir. Balkan Devletleri arasında en fazla Alevi nüfusun yaşadığı devlet Bulgaristan'dır. Tarihsel süreçten günümüze gelinceye Alevi düşüncesinin temsilcilerinin ve ona bağlı dede ve talip topluluklarının Balkanlarda en yoğun hareketlilik gösterdiği coğrafya da Bulgaristan'dır. Osmanlı Devleti'nin sınırları içerisinde kurumsallaşan Alevi ocaklarının dede talip topluluklarının günümüzde birden fazla ülkenin yeni çizilen sınırlarının içinde kaldığı bilinmekle birlikte siyasi gelişmeler ve yeni kurulan devletlerin politikaları dede talip toplulukları arasındaki geleneksel kurumsal işleyişi bozmuştur. Bütün bu siyasi ve sosyal gelişmelere rağmen Alevi topluluklar geleneksel ocak sisteminde olduğu gibi karizmatik inanç önderi ya da bağlı bulunduğu erkânî sistem bağlamında yaratılan çözümlerle inanç sistemlerini günümüze taşımışlardır. Makalemize konu olan Alevi topluluğunun farkındalığını anlamak adına Bulgaristan'da varlığını sürdüren Alevi topluluklar hakkında özet bir bilgi vermeyi uygun gördük.

Mevcut literatür, sözlü kültür, velayetnâmeler ve şahsi arşivlerdeki verilerin ışığında Alevi düşüncesinin karizmatik inanç önderlerinin ve onlara bağlı derviş topluluklarının iki farklı güzergahtan Balkan coğrafyasına geçtikleri ve yerleştikleri kabul görmektedir. Sarı Saltık'ın Karadeniz'in kuzeyinden, Seyyid Ali Sultan'ın (Kızıldeli) Gelibolu üzerinden Balkanlara geçtiği görülmektedir. Özellikle Osmanlı'nın Balkanlardaki fetihlerinde ordunun manevi önderi rolünü üstlenen alperenler olarak konumlandırılan dervişlerle geçişin öncü kişisi olarak Seyyid Ali Sultan'ın etrafında teşekkül eden veli kültürünün, Bulgaristan coğrafyasında yaşayan Alevi topluluklar açısından hiyerarşik yapının en üstünde konumlandığını söylemek yanlış olmaz. Seyyid Ali Sultan'dan sonra Otman Baba, Ali Koç Baba, Kademli Baba, Akyazılı Sultan, Demir Baba ve Musa Baba silsilesi, inançsal hiyerarşisi, mevcut yaşayan topluluk ve velayetnâmeler ile tasdik edilmektedir. Günümüzde Bulgaristan coğrafyasındaki Alevi toplulukları şu şekilde tasnif edebiliriz.

5 Balkanlardaki yaşayan Alevi toplulukların ocak merkezli kurumsal yapıdan süreklere evrilişi hakkında geniş bilgi için bk. Ersal, 2015.

Güney Bulgaristan'da Alevi zümre “Bektaşî, Babaî ve Musahipli” olarak tasnif edilmektedir. Bektaşî olarak adlandırılan zümre Kızıldeli'ye bağlıdır. Babaî denilen zümre ise Otman Baba kanalıyla Şücaeddin Veli Ocağı'na bağlıdır. Musahipli olarak bilinen zümre de kendini Kızıldeli'ye bağlamaktadır. Babaî ve Musahipsiz Bektaşîlerin cem ritüelleri arasında fark yokken Musahipli Bektaşîlerin ritüellerinde farklılıklar mevcuttur. Kuzey Bulgaristan'ın sınıflandırmasına baktığımızda ortaya daha farklı bir tablo çıkmaktadır. Kuzey Bulgaristan'da ilk tasnif, cem ritüelinin yapıldığı güne göre olmaktadır. Pazarı pazartesiyeye bağlayan gece cem ibadetini yapanlara “Pazartesili”, salıyı çarşambaya bağlayan gece yapanlara ise “Çarşambalı” denmektedir. Yine bu bölgede de Bektaşî ve Babaî tanımlamaları vardır. “Pazartesili” olarak adlandırılan zümre “Pazartesili Babaî” olarak bilinirken “Çarşambalı” olarak tanımlanan zümre “Çarşambalı Bektaşî” olarak adlandırılır. Pazartesili Babaî olarak tanımlanan zümre Şücaeddin Veli Ocağı'na bağlıdır. Her iki topluluk da musahiplidir. On iki erkan üzerine cemlerini yapar. Bu tasnifler dışında “Ali Koçlu”, “Bedreddinî-Gülşenî”, “Amuca”, “Kızıldeli” ve “Akyazılı” erkanını sürenler ile inanç mensubiyeti sorusuna buna benzer cevap verenler de bulunmaktadır (Ersal, 2012: 217). Bu topluluk adlandırmaları dışında kendini doğrudan Balım Sultan erkanına bağlı olarak tanımlayan Babagan Bektaşîsi toplulukları da vardır. Ali Koç Baba Ocaklıları dışındaki bütün sürekliler Alevi soyundan gelen taliplerden seçilen inanç önderinin ritüeli yönetmesini esas alan “Baba” sistemi ile ritüellerini sürdürmektedir. Balkan coğrafyasında geleneksel ocak sistemi ile soydan gelen “Dedelik” ile kurumsal yapısını devam ettiren tek topluluk Ali Koç Babalılarıdır. Ayrıca Ali Koç Babalıları takip ettikleri sürekliler olarak da “Erdebilli” tanımını kullanmaktadırlar.

Ali Koç Baba Ocaklıları ve Alvanlar Köyü

Ali Koç Babalı olarak bilinen ocağa bağlı dede ve talip topluluğu, ocaklarının Niğbolu'da (Nikopol) medfun Ali Koç Baba'nın karizmatik inanç önderliğinde kurulduğunu belirtmektedirler. Ali Koç Babalı toplulukları üzerine 2010 yılından beri Türkiye ve Bulgaristan'da yürüttüğümüz saha çalışmalarında topladığımız sözlü verilerin tamamında Balkanların fethinde görev alan dervişlerden olan Ali Koç Baba'nın veli kültü etrafında oluşan kurumsal yapı ile teşkilatlanmış geleneksel bir Alevi ocağı tablosu çizilmiştir. Ocağın manevi karizmatik önderi olan Ali Koç Baba'nın kabri ve adına kurulu vakfın Niğbolu'da olmasına karşın ocağın tarihsel süreçten son asra gelinceye kadarki inançsal merkezi olarak tanımlanan yerleşim birimi Bulgaristan İslimiye'ye bağlı (Sliven) Alvanlar (Yablanova) köyüdür. Bulgaristan'da

ocağa bağlı Dede topluluklarının tamamı 1928 yılında Türkiye'ye göçler başlamadan önce Alvanlar köyünde yerleşiktir. Talip toplulukları ise İslimiye'ye (Sliven) bağlı Alvanlar, Küçükler (Malko Selo), Çerkeşli (Ferdinanovo), Eski Cuma Veletler (Verentsi), Bayacılar, Karnobat'a bağlı Sungurlar ve Varna'ya bağlı Kumluca köyünde yaşamaktadır⁶.

Niğbolu Nikopol Ali Koç Baba Türbesi

Ali Koç Baba Ocağı'nın Ali Koç Baba'nın veli kültü etrafında kurulduğu bilgisi sözlü kültürde vurgulanmasına rağmen Ali Koç Baba adına kurulu Niğbolu (Nikapol)

6 1928 yılında Türkiye'ye göç eden Molla Ali Dede'nin Çerkeşli ve Bayacılar'da dedelik yaptığı bilgisi hayattaki dedelerin verdiği bilgiler ve Türkiye'den taliplerine yazdığı mektuplardan anlaşılmaktadır. Mektuplar için bk. Yalçın-Yılmaz, 2004: 20-30. Sungurlar köyü 93 Harbi sonrası boşalmıştır. Bu köyde yaşayan Ali Koç Babalarının hepsi Eskişehir Seyitgazi Büyükyayla ve Salihler ile Kütahya Altıntaş Ayınlar (Batak) köylerine yerleşmişlerdir. Halen o köylerde yaşamaktadırlar. Günümüzde Bayacılar ve Çerkeşli köylerinde Ali Koç Baba ile bağlantılı bir talip topluluğu yoktur. Bu köylerdeki talip toplulukları zaman içinde Sünnilemiştir. Ali Koç Babalı Dede toplulukları ile yaptığımız mülakatlarda Doğançılar ve Hamzalar köylerinin de Ali Koç Baba Ocağı'na bağlı talip köyleri iken Sünnileştiği bilgisi aktarılmıştır. Varna'ya bağlı Kumluca köyünde Ali Koç Babalı dedelerin cem yürüttüğü ve talip topluluğunun olduğu bilgisine ocakzâde dedelerden Kazım Marangoz'un bir makalesinde rastlanmaktadır (Marangoz, 2005). Ama saha çalışmalarında bu köy ile ilgili topladığımız veriler köyün doğrudan Ali Koç talibi bir köy olmadığı Ali Koç Babalı Dede ve taliplerin kız alıp verdikleri bir Alevi köyü olarak tanımlanabileceği yönündedir.

Dervişler köyünde bir zaviyenin (Barkan, 1942: 343) dışında bu köy ve yakın çevresinde Ali Koç Baba talibi ya da soyundan gelen bir Dede ailesi yoktur. Hatta bu yerleşim birimlerinde yaşayan Türkler için Sünni tanımlaması yapılmaktadır (Mikov, 2008: 95). Bu sebeple Ali Koç Baba Ocağı'nın kurumsal yapısının Alvanlar merkezli olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. “*Alvanlar (Yablanovo), Gerlova bölgesinin en büyük köyü konumundadır. Bağlı olduğu ilçe olan Kotel'in kuzeydoğu istikametinde ve 27 km. mesafededir. Osman Pazarı (Omurtag) ilçesinden ise 31 km. güneydoğu istikametindedir. Şumnu'dan (Şumen) 68 km. uzaklıktadır.*” (Ahmed, 2012: 23). Bulgaristan'da yaşayan Alevi topluluklar tarafından Alvanlar köyü Bulgaristan coğrafyasındaki tamamı Türk ve Alevi olan köyler arasında nüfus ve yerleşim alanı açısından en büyüğü olarak bilinmektedir⁷. Yakın çevresindeki talip köyleri ile Güney ve Kuzey Bulgaristan'da yerleşik Alevi köylerinin ortasında konumlanmaktadır. 19. yüzyılın son çeyreğinde siyasi ve sosyal gelişmelerle önce Sungurlar köyünde yerleşik talip topluluğunun Eskişehir ve Kütayha bölgesine göçü gerçekleşir. Birinci Dünya Savaşı ve ardından gelen Kurtuluş Savaşı sonrasında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını takiben Türkiye'ye dede ve talip aileleri göç etmeye başlar⁸. Ali Koç Baba Ocağı'na bağlı talip toplulukları da günümüzde Bulgaristan Alvanlar, Türkiye'de Tekirdağ, Kırklareli, Edirne, Yalova, İzmit, Eskişehir, Kütahya'da yerleşiktir⁹.

Alevi ocakları üzerine yapılan araştırmalarda özellikle son on yılda yoğunlaşan Alevi ocakzâdelerin şahsi arşivlerinde kutsal emanetler olarak sakladıkları belgelerin tespiti ve literatüre kazandırılması hususunda önemli çalışmalar ortaya koyulmuştur¹⁰. Bu çalışmalar yeterli düzeyde olmasa da mevcut tarih yazımındaki ezberleri bozan ya da resmi belgelerin farklı yorumlarının yapılabilmesine imkan sağlayan bir veri

7 Alvanlar köyünün idari ve demografik yapısı hakkında geniş bilgi için bk. Ahmed, 2012: 28-31.

8 Dede ailesinden ilk göç eden Molla Ali Dede'dir. 1928 yılında Kırklareli Lüleburgaz Umurca köyüne yerleşir. Molla Ali Dede'den önce talip topluluklarından Trakya bölgesinde göçler olduğu bilgisi bize aktarılmıştır. Göçler 1989 yılına kadar devam etmiştir. Bu konuda detaylı bilgi için bk. Engin, 2004: 33-66; 2014: 266-308; Marangoz, 2005

9 Ocakların inançsal hinterlant (yetkinlikleri) haritalarının çıkarılması Alevi ocaklarının dede talip topluluklarının dağılım haritalarının çıkarılmasına önemli katkı sunmaktadır. Makalenin sınırlılıkları nedeniyle dede talip topluluklarının yerleşim birimi bazlı dağılımını gösteren tablolara yer verilmemiştir.

10 Şahsi arşivlerden toplanan Şeçerenâme, icazetnâme, siyadetnâme, temessük, ferman, berat, yazma eserler vb. belge ve eserler üzerine yürütülen araştırmalar ve yayımlar, yeni araştırmalara ve farklı bakış açılarının gelişmesine kapı aralamıştır. Bu çalışmalardan birkaçı için bk. Ocak, 2011; Akın, 2014; 2017; Karakaya – Stump, 2015; Akın, 2016; Yılmaz, 2017; Ersal, 2016.

havuzunun oluşmasına neden olmaktadır. Bu makalenin temel veri havuzu da Ali Koç Baba Ocaklı Dedelerin şahsi arşivlerindeki belgelere dayanmaktadır.

Ali Koç Baba Ocağı üzerine araştırmalar ve yayımlar gerçekleştirilmiştir¹¹. Bu bakımdan Ali Koç Baba Ocağı'nın şanslı olduğunu ifade edebiliriz. Ali Koç Baba Ocağı üzerine yapılan çalışmalarda ocakzâde dedelerle gerçekleştirilen söyleşiler, Ali Koç Baba'nın menkıbevi hayatı, Ali Koç Baba Ocaklıların ritüelleri hakkında kısa tasvirî bilgiler, sözlü kültürde anlatılan olay ve hadiseler ve şahsi arşivlerden alınan 3 siyadetnâme ve devlet arşivlerinden alınan birkaç belgenin latinize edilmesi ve günümüz Türkçesine aktarımı bağlamında yayımlar ortaya konmuştur. Ali Koç Baba Ocaklılar üzerine yürüttüğümüz saha çalışmalarında ocağın sözlü tarihi, ritüelleri ve şahsi arşivlerindeki belgeleri kayıt altına alma imkanına sahip olduk. Topladığımız verileri, ocak üzerine oluşmuş literatürle mukayese ettik. Mevcut literatürün birçok soruya cevap veremediğini hatta bazı çalışmalarda verme gereğinin hissetilmediğini fark ettik. Ali Koç Baba Ocağı'na bağlı dedelerden Mehmet Ali Koç ve Hasan Özyiğit şahsi arşivlerinde sakladıkları yedi belgeyi bize verdiler. Bu belgelerden iki siyadetnâmenin daha önce yayımladığını okuduktan sonra fark ettik. Diğer beş belge ise ilk kez bizim tarafımızdan kayıt altına alınmıştır ve bu çalışmamızda yayımlanmaktadır.

Yeni tespit ettiğimiz beş belge ile önceden literatüre kazandırılan belgelerin mukayeseli analizini yaptıktan sonra sözlü kültür ve yayımlanmış çalışmalarla mukayese ederek ortaya çıkan sorulara cevaplar aradık. Öncelikli olarak yayımlanan belgelerin devlet arşivlerindeki belgeler ve resmi tarih bağlamında analizi için taramalar yaptık. Makalenin cevap aradığı soruları tespit ederek mevcut literatür ve sözlü kültür üzerinden bilgileri yeniden teyit etme yoluna gittik. Bulgaristan ve Türkiye'de yerleşik Ali Koç Baba Ocaklı Dedeler ve taliplerden konu hakkında bilgi sahibi olanlarla tekrar mülakatlar gerçekleştirdik. Belgelerde ismi geçen şahsiyetler, olaylar ve mekanlar hakkındaki sorularımıza cevaplar aradık. Bu çalışmalar sonucunda siyadetnâmelerde silsilesi verilen "Topuz Baba" ve "Ali Koca Baba - Koca Baba"nın Ali Koç Baba Ocağı'nın kuruluşunda ve günümüze kadar gelinceye kadarki zaman dilimindeki rolleri nelerdir sorusu makalemizin temel problemi olarak ortaya çıktı. Bu

11 Doğrudan Ali Koç Baba Ocağı'nı konu eden çalışmalardan tespit ettiklerimizin künyeleri şu şekilde verilebilir: Yalçın ve Yılmaz, 2004; Engin, 2004; 2014; Kökel, 2004; Alexsiyev, 2004; Marangoz, 2005; Kökel ve Yılmaz, 2005; Özüdoğru, 2007; Asya ve Gören, 2009; Ahmed, 2012.

makalede günümüzde Alvanlar köyünde yerleşik Ali Koç Baba Ocağı'nın Niğbolu'da medfun Ali Koç Baba ile bağlantısı nasıl oluşmuştur ve sözlü gelenekteki bilgilerin şahsi ve resmi arşivlerdeki bilgilerle tutarlılığı nedir? Ali Koç Baba Ocaklı Dede ailelerinin şahsi arşivlerinde sakladıkları siyadnâmelerde ismi geçen Topuz Baba ile Ali Koç Baba'nın inançsal ve ocak merkezli ilişkisi nedir? Ali Koç Baba Ocağı dışında Alvanlar ve Topuzlar köyü merkezli bir Topuz Baba Ocağı var mıdır ve bu ocak inançsal yetkinliğini nasıl Ali Koç Baba Ocaklılara bırakmıştır? Niğbolu'daki Ali Koç Baba Zaviyesi ile Alvanlar köyünde varlığını tespit ettiğimiz Koca Baba Zaviyesi'nin bağlantısı var mıdır? Ali Koca ile Ali Koç Baba aynı kişi midir ve Koyun Baba ile bağlantıları var mıdır? Sözlü gelenekte yaşayan "Ali Koç Baba, Seyyid Ali Sultan'ın (Kızıldeli) oğludur" inancının tarihsel verilerle izahı mümkün müdür? gibi sorulara cevaplar aranacak ve kendi analiz ve yorumlarımızla yeni araştırmalara kapı aralanacaktır. Sorulara cevap aranırken mevcut literatürün ve bizim saha araştırmalarımızda sözlü gelenekten topladığımız verilerin detaylarına girilmeden sorular odaklı makale sınırlılıkları bağlamında yeni belge ve bilgiler ile analizler ve yorumlar yapılması tercih edilecektir.

Makalenin sorularının nasıl oluştuğunun anlaşılması için çalışmamızda kullandığımız yedi belge hakkında makalemizdeki sırayı esas alarak bilgiler verip daha sonra sorularımıza cevaplar arayacağız. Makalelerin tam metinleri ile orijinal nüshaları makalenin ekler kısmında verileceği için bu bölümde belgenin ne için hazırlandığı, kime ait olduğu ve tarihi gibi hususlar özet olarak verilip belgenin tamamı için gerektiğinde eklere atıf yapılacaktır. Ali Koç Baba Ocaklıların şahsi arşivlerinden elde edilen belgelerden bizim makalemizden önce üç tane siyadnâme yayımlanmıştır. Bunlardan ilk yayımlanan siyadnâme Alemdar Yalçın ve Hacı Yılmaz'ın makalesindedir (Yalçın ve Yılmaz, 2004: 18-20). 1611 tarihli belge, Seyyid Topuz soyundan gelen Seyyid Hilmi oğlu Kurd'un seyidliğinin tasdiğini içeren bir belgedir¹². Makalede Molla Ali Dede'ye ait mektuplar, dua metinleri, elifnâme gibi metinler de Osmanlı Türkçesinden latinize edilip günümüz Türkçesine çevrilmiştir. Ali Koç Baba Ocaklıların şahsi arşivlerinden alınıp yayımlanan diğer iki siyadnâme

12 Belgenin orijinalini görme şansımız olmadı. Makalede belgeyi Ali Koç Babalarının şahsi arşivlerinde tespit eden Refik Engin'in getirdiği bilgisi verilmektedir. Belgenin makalede sunulan fotoğrafından tahrir olduğunu anlaşılmaktadır. Belgede geçen silsile Topuz Baba ile ilgili bizim yayımladığımız soy ağacı ile tutarlıdır. Belgede Naryas diye okunan isim 1555 Tahririnde de Ali Resul Seyyid evladı diye geçen Nar Paşa aile ismi ile uyumludur. Naryas'ın Nar Paşa olarak okunması resmi belge ile tutarlı bir hal alacaktır ve okuma hatası düzellecektir.

Coşkun Kökel ve Hacı Yılmaz'a ait makalededir (Kökel ve Yılmaz: 128-135). Bu makalede yayımlanan siyadnâmeler Ali Koç Baba Ocağı Dedelerinden Hasan Özyiğit tarafından bize verilmiştir. Her iki belge okunduğunda Kökel ve Yılmaz'ın ortak yayımlarında kullandıkları metinler olduğu anlaşılmıştır. Bizim okumalarımız ile yayımlanan okuma ve çeviri mukayese edilmiştir. Yayımda imla ve okuma hatalarının varlığı, silsilelerde soyun en üst kişisi olan Topuz'un Tunuz okunması gibi hususlar dikkate alınarak belgelerin bütünlüğünün de okuyucu ve analizler anlamında daha faydalı olacağı düşünülerek makalemizde her iki belgenin yeniden yayımlanması uygun görülmüştür.

Söz konusu yayımlarda dikkat çeken temel husus siyadnâmelerde soyun başı olarak görülen Topuz üzerinde durulmamasıdır. Yalçın ve Yılmaz tarafından kaleme alınan ilk makalede belgenin tarihi, nakibü'l eşraf'tan tasdik olmasının önemi gibi hususlardan bahis açılmış ve Tapu Tahrir Defteri'nde Ali Koç Baba Zaviyesi ile ilgili bilgi ile belgenin uyumlu olmasının belgenin kıymetini arttırdığı vurgulanmıştır. Makalede sadece Şumnu bölgesinde Topuz adlı bir köyün varlığından bahsedilerek bu bölgedeki köylerde Ali Koç Babalı taliplerin yoğun bir şekilde yaşadığı belirtilmiştir (Yalçın ve Yılmaz, 2004; 15-18). Ali Koç Baba ile Topuz Baba'nın ilişkisine değinilmemiştir. Alvan ismi üzerinde ise Elvan isimli yerleşim birimlerine Türkiye'den de örnekler vererek Elvan adlı köylerde ya da yakınlarında Alevi nüfusun varlığına değinilmiştir. Yine Koyun Baba, Koçu Baba ve Seyyid Ali Sultan arasındaki sözlü tarihe dayanan verilerin araştırılması gerektiği tavsiyesini makalede görmekteyiz.

Yılmaz ve Kökel tarafından yayımlanan iki belgenin Kazım Marangoz tarafından Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi'ne verildiği bilgisi aktarılmıştır. Makalenin girişinde sözlü kültürde ve velayetnâmelerde Rumeli'nin fethi ile ilgili geçen bilgilere değinilerek Ali Koç Baba'nın Seyyid Ali Sultan'ın oğlu olduğu Niğbolu'nun fethinde görev alıp şehit olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Daha sonra Ali Koç Baba Ocaklıların Eskişehir ve Kütahya bölgesinde yerleşik dede ve talip topluluklarından toplanan bilgilere yer verilmiştir. Makalenin ikinci bölümünde iki belgenin latin alfabesine çevrilmiş transkripsiyonlu ve günümüz Türkçesine aktarılmış metinleri verilmiştir. Belgelerin analizine yönelik bir bilgiye yer verilmemiştir.

Makalemizde kullandığımız belgelerin özet içerik bilgisi belge sırasına göre verilip yorum ve analizler bütüncül bir bakış açısı ile belge özet bilgilerinden sonra yapılacaktır. Makalemizde yer alan yedi belgenin özet bilgileri şu şekildedir:

1. Tarihsiz Siyadetnâme: Bulgaristan'dan Türkiye'ye 1928 yılında göç eden Molla Ali Dede'nin şahsi arşivinden oğlu Mehmet Ali Koç tarafından günümüze ulaştırılmıştır. Tarihsiz bir siyadetnâme olarak kabul edilebilecek içeriğe de sahip çok yıpranmış ve bir kısmı yırtılmıştır. Kağıt ve mevcut durumu ile eski tarihli bir belge özelliklerine sahiptir. Belge yuvarlak bir teneke muhafaza içerisinde uzun yıllar saklandığı için özellikle belgenin sağ kısmı ile rulonun üst bölgesi yıpranmış ve kopmuştur. Belge tek parça olup, 345 cm boy 30 cm enindedir. Belgenin sağ kısmı ile sol kısmı mukayese edildiğinde belgenin sağ bölümünden 5 cm'lik bir kısmının çürüyerek eridiği anlaşılmaktadır. Belge, tezhipli bir zülfikar çizimi ile başlamaktadır. Belgenin zülfikar resmi ile başlayan kısmında 30 cm'ye yakın bir parçası kopuktur. Daha sonra 10 cm'lik zülfikarın kılıç kısmından bir parça belgeden kopuk bir şekilde muhafaza edilmiştir. Zülfikarın ejderha motifli kabzasının bulunduğu bölüm ile belge başlamaktadır. Zülfikar sonrası orijinal bir Fatma Ana Eli tasviri vardır. Tasvirde Pençe-i Ali Aba'yı temsil eden Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Fatma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin isimlerinin Arap harfli yazımından yararlanılmıştır. Daha sonra On İki İmamlardan bazı imamların ve kutsal kabul edilen mekanlardaki türbelerinin minyatür tasvir çizimlerine yer verilmiştir. Çizimler varaklı ve tezhipli bir işçiliğe sahiptir. İmam Ali'nin türbesi ile başlayan tasvirlerin üzerinde türbenin kime ait olduğu unvanlarını içeren bir açıklama ile yazılmıştır. Belgenin resimli bölümünün her iki tarafından da ciddi tahripler gördüğü bu kısımlarda da kendini göstermektedir. Yazıların önemli bir kısmı tahrip ve olmuş ve parçaları belgeden kopuktur. Bu sebeple üst yazıların tamamı okunamamıştır. Toplamda dokuz türbe tasvirine yer verilmiştir. Daha sonra belgenin yazılı bölümleri başlamaktadır. İlk olarak Kufe şehrinde “Kufe Şehrinde Olan Enbiyâlar ve Evliyâlar Mihrâbları ve Mezârları” başlığı altında Kufe şehrindeki evliya mezarlarını anlatır. Bu bölümde sonra belgenin şecere kısmına geçilmektedir. Arapça olan bölümde Ali Koca Baba'nın şeceresi verilmektedir. Günümüz Türkçesine çevrilmiş soy silsilesi şu şekildedir:

“İşbu [belge] Kemal ... ve Şamlı Ali'nin himmetleriyle yazılarak satırlara aktarıldı, tomar haline getirildi.

Alemlerin Rabbine hamdolsun ki hep aynı hadiselerin yinelendiği şu yeryüzünden seyyidliğin taze ve değerli fidanını bitirdi; onu hikmet suyunun bereketiyle yeşertti. [Bu seyyidlik fidanı] evlilikler ve akrabalıklar aracılığıyla, “kökü yerde (sabit), dalları gökte, güzel bir ağaç [İbrahim/24]” oldu. Salat ve selam; yüce ve parıltılı soyuyla seçkin olana [Hz. Muhammed'e]; diğer resuller ve nebiler ile onun ailesine ve dindar,

saygın sahabelerine olsun. Her zaman dua ile meşgul olan bendenizin bu güzel metni; bu güvenilir belgeyi yazmasının sebebi Seyyid Şeyh Ali Koca Baba'nın silsilesini bildirmektir: [Onun silsilesi] alemilerin Rabbi olan Hz. Allah'tan Hazret-i Cebrail'e, ondan Seyyid Hazret-i İmam Muhammed Mustafa'ya sallallahu aleyhi ve sellem, ondan İmam Ali'ye kerremallahu vecheh, ondan Seyyid İmam Hüseyin'e, ondan Seyyid İmam Zeynelabidin'e, ondan Seyyid İmam Muhammed Bâkır'a, ondan Seyyid İmam Câfer-i Sâdık'a, ondan Seyyid İmâm Mûsâ-yı Kâzım'a, ondan Seyyid Sultan İbrahim'e, ondan Seyyid Sultan Hacı Bektaş el-Horasanî'ye, ondan Seyyid Sultan Kızıl Veli'ye ondan da Seyyid Şeyh Ali Koca Baba'ya ulaşır.}”

Ali Koca Baba'nın şeceresinin verildiği bölümden sonra belgede sıra ile “Hille'niñ İç Şehrinde Olan Evliyâlar ve Şeyhler, Bağdâd'ın Şahrâsında ve Köprübaşında Olan Evliyâlar, Bağdâd'ın İç Şehrinde Olan Evliyâlar ve Şeyhler Adları, Bağdâd'ın Çepçevresinde Olan Evliyâlar ve Şeyhler Adları, Bağdâd'ın Şark Cânibinde Olan Evliyâlar Adları ve Muşul Tевâbi'inden Olan Evliyâlar” başlıkları altında adı geçen yerleşim birimindeki evliya adları ve ziyaretgahları hakkında bilgi aktarılmaktadır. Belgede Musul kentinde birkaç isim sayıldıktan sonra belgenin kalan kısmının yırtıldığı ve tahrip olup parçalandığı görülmüştür. Muhafaza kutusunda bulunan nemde çürümüş ve kağıt özelliğini kaybetmiş parçacıklardan metnin önemli bir kısmının kaybolduğu yorumunu rahatlıkla yapabiliriz. Metnin bağlamında belgenin şecere kısmının belgenin alt kısımlarında olup koştuktan sonra mühürlerin yanına özet şekilde yazılmış olabilirliği de tartışmaya açıktır. Mühür bölümünün yanına derkenar şeklinde eklenen şecere kısmının yazı karakterinin değişikliği de bizi bu konuda düşündürmektedir. Genel olarak belgenin çok eski tarihli bir metin görünümünde olduğunu belirtmekte fayda vardır.

2. Zilhicce 814 (Mart 1412), ikincisi Zilkade 840 (Mayıs 1437) Tarihli Siyadetnâmeler: Bu belge de Molla Ali'nin şahsi arşivinden oğlu Mehmet Ali Koç tarafından tarafımıza ulaştırılan belgelerdendir. Belge, iki siyadetnâme metninin alt alta yapıştırılması ile tek metnin şeklinde muhafaza edilmiştir. Belgelerin her ikisi de **Topuz Baba lakaplı Seyyid Nureddin**'in soy şeceresidir. İlki Zilhicce 814 (Mart 1412), ikincisi Zilkade 840 (Mayıs 1437) tarihlidir. Her iki metin de orijinal metinden 18. yüzyılda yazıya geçirilmiş özenli suretlerdir. Belgenin boyu 158, eni 19 cm'dir. Metin Arapça'dır. Mart 1412 tarihli ilk belge Topuz lakaplı Seyyid Nurettin'in soy şeceresini tasdik için hazırlanmıştır. Topuz Baba'nın soyu On İki İmamlardan İmam Cafer-i Sadık kanalıyla Ehlibeyte indirilmektedir. Şeceredeki soy silsilesi Hz. Adem'e

kadar indirilmektedir. Şeceredeki silsile klasik şecere sistemi ile tutarlıdır (Uyar, 2008: 663-688). Şecerenin sahihliği Mekke Emîri Seyyid Cafer, Neceflî Muhammed bin Hüseyin, Mısır Nakibü'l-Eşrafî Seyyid Yakup ve Medine Emiri Seyyid Abbas tarafından tasdik edilmiştir. Seyyid Muhammed bin Seyyid Ali ve Seyyid Kasım bin Seyyid Cafer ve Seyyid İbrahim bin Seyyid Hasan ve Derviş Hüseyin bin Derviş Ahmed ve Derviş Yakub bin Hacı Ali de şecerenin doğruluğuna şahitlik etmişlerdir.

Belgenin suret olarak yeniden yazılmasına, mahfazada gördüğü hasarın sebep olduğunu düşünüyoruz. Belgenin tarihi bağlamında düşünüldüğünde ve birlikte muhafaza edildiği diğer belgelerin (1, 6 ve 7 numaralı) tahrip olmaları da belgenin aslından suret yapılması gerekliliğini doğurduğu kanaatini oluşturmaktadır.

Mayıs 1437 tarihli ikinci belge de birinci belge ile bağlantılıdır. İlk belgeden 25 yıl sonra hazırlanan siyadetrnâme, Topuz Baba lakaplı Seyyid Nureddin'in oğulları Selman, Bahaeddin ve Seyyid Eynesi(?)'nin Topuz'un öz evladı olduklarını tasdik ettirmek için başvurularına binaen verilmiştir. Bu belgeyi hazırlayan Seyyid Şeyh İsmail, Topuz Baba'nın evlatlarının isimlerinin seyyidlik silsilesine eklendiğini belirtmektedir.

Her iki belge, Topuz Baba'nın silsilesini ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. Topuz Baba'nın soyundan gelenlerin seyyidliğinin tasdiği için verilen siyadetrnâmelerin bağlantısı bu belge ile anlam kazanmaktadır. Yine Alvanlar köyünde yerleşik Alevî toplulukların sözlü tarihlerinde 14. yüzyıl son çeyreğinde bölgeye yerleştikleri savını da desteklemektedir. Bu iki belge Topuz Baba hakkında Demir Baba Velayetrnâmesinde geçen anlatma üzerine de yorum yapmaya imkan vermektedir. Yine 1530 ve 1555 tahrir kayıtları bağlamında da bölgede seyyid ve şerif ailelerinin varlığı ile uyumlu bir tablonun ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Elimizdeki belgeler bağlamında 1892 tarihli Topuz Baba'nın soyundan geldiğini tasdik ettiren Seyyid Saltık ile 1412 tarihli Topuz Baba'nın soyunu ortaya koyan belge arasındaki beş asırlık dönemde soy merkezli kurumsal yapının varlığını ispata imkan vermektedir.

3. 4 Ramazan 1038 (27 Nisan 1629) Tarihli Siyadetrnâme: Bu belge Ali Koç Baba Ocağı Dedelerinden Hasan Özyiğit tarafından bize verilmiştir. Belge, Topuz Baba soyundan **Seyyid Hasan**'ın seyyidliğini tasdik için verilmiş. 4 Ramazan 1038 (27 Nisan 1629) tarihli siyadetrnâmedir. Topuz Baba'nın oğlu Selman ve onun oğlu Hüseyin üzerinden bir silsile ile Seyyid Hasan'ın seyyidliği tasdik edilmiştir. Belgeyi yazan Nakibü'l-Eşrafın daha önce Topuz Baba'nın soyunu tasdik eden belge ya da belgeleri görüp bu siyadetrnâmeyi verdiği kanaatini ortaya koymamıza imkan veren

“*Merhum Seyyid Muhammed el-Mubarrem Efendi eski bir nakiptir. Görevini başarıyla yerine getirmiştir. Merhum Seyyid Ali Efendi ve vekillik görevinde bulunan merhum Seyyid Kâsım Efendi her ikisi de eskiden nakiplik yapmışlardır. Bu şecerenin verdiği seyülük izni ona aittir. Kendisi alameti olan yüce bir vekildir.*” ifadesi Topuz Baba ile ilgili farklı şecere tasdiklerinin olduğu kanaatini oluşturmaktadır. Bu belgeyi Rumeli Kazaskerliğinden emekli Seyyid Muhammed ibni Seyyid Mahmut el-Hüseyin el-Cedûd ve Nakibü'l-Eşraf Muhammed Saîd el-Hüseyinî yazmıştır.

4. 29 Rebiülahir 1040 (5 Aralık 1630) Siyadetnâme¹³: Bu belge de Ali Koç Baba Ocağı Dedelerinden Hasan Özyiğit tarafından bize verilmiştir. Topuz Baba soyundan **Seyyid Ömer'in** seyyidliğini konu edinen siyadetnâmedir. 29 Rebiülahir 1040 (5 Aralık 1630) tarihlidir. Bu belge bir önceki belge ile bağlantılıdır. Her ikisinde de belgeyi yazan ve tasdik eden Nakibü'l-Eşraflar ortaktır. Seyyid Topuz'un oğlu Selman ve onun oğlu Hüseyin üzerinden Seyyid Ömer'e ulaşan silsilenin tasdiği için hazırlanmış bir belgedir.

5. 9 Zilkade 1309 (5 Haziran 1892) Siyadetnâme: Belgenin renkli fotokopisi Hasan Özyiğit Dede tarafından bize verilmiştir. Haziran 2018'de Alvanlar köyünde gerçekleştirdiğimiz saha araştırmasında Hasan Özyiğit belgenin orjinalinin fotoğrafını çekmemizi sağlamıştır. Topuz Baba soyundan Seyyid Saltık'ın seyyidliği ile ilgili siyadetnâmedir. 9 Zilkade 1309 (5 Haziran 1892) tarihlidir. Bu şecerede Seyyid Saltık'ın soyunun Topuz Baba'nın oğlu, Selman'ın oğlu Alvan kanalıyla geldiğini görmekteyiz. Bu siyadetnâme, 1412 yılında Topuz Baba ile başlayan silsilenin 1892 yılında aynı minvalde imtiyaz sahibi topluluk olarak varlığını sürdürmesi açısından önem arz etmektedir. Belgenin verildiği tarihsel dönemde Bulgaristan coğrafyasındaki sosyal ve siyasal gelişmeler düşünüldüğünde kutsal soy merkezli işleyişin devamlılığını göstermesi açısından ayrı bir kıymet arz etmektedir.

6. 17 Şevval 1139 (7 Haziran 1727) Tarihli Mürâsele: Bu belge de Mehmet Ali Koç'un şahsi arşivinden alınmıştır. Belge 15 cm en 22 cm boyundadır. 7 Haziran 1727 tarihli mürâsele belgesi Gerlâbâd (Gerlova) nâhiyesinde (Elvanlar) Alvanlar köyündeki Koca Baba Tekkesi Zaviyedarı Şeyh Kazım bin Mustafa'nın Şumnu Kadısına şikayeti üzerine düzenlenmiştir. Tekkede yetiştirilen kurbanlık koyunlar, ihtiyaç sahiplerine

13 4 ve 5 numaralı siyadetnâmeler bize fotokopi olarak teslim edilmiştir. Belgenin orjinalindeki tahrirlere fotokopiden kaynaklı bazı zorluklar eklenince birkaç yerde bazı kelimeler okunamamıştır.

yemek hizmetinde dağıtılmak için beslenen damızlık hayvanlar ve tekkeye ait tarlalarda işlenen tütünlerden vergi memurlarının vergi talebi ile rahatsızlık vermeleri üzerine düzenlenmiştir. Belge Koca Baba Tekkesi'nin imtiyazlarının olduğunu ve söz konusu gelirden vergi talebi için rahatsız edilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Bu belgede Alvanlar köyünde kurulu Koca Baba Zaviyesi'nden bahsetmesi hasebiyle önem arz etmektedir. Yine birinci belgedeki Ali Koca Baba ile ilişkilendirilebilir bir zemin yaratmaktadır.

7. 10 Ramazan 1229 (26 Ağustos 1814) Tarihli Ferman: Mehmet Ali Koç'un şahsi arşivinden alınan belge 40 cm eninde ve 62 cm boyundadır. Ferman dört parçaya ayrılmış ve çok tahrip olmuş bir vaziyettedir. Fermanın içerik bilgisi şu şekildedir: Ferman, anılan tarihte Koca Baba Tekkesi Zaviyedarı bulunan Seyyid Mustafa'nın arzuhali üzerine gönderilmiştir. Seyyid Mustafa, tekkedeki adak ve kurbanlık koyunların satışını ve vergilendirilmesini kontrol etmekle görevli memurların, kendilerini yersiz ve sebepsiz bir şekilde rahatsız etmelerinden şikayetçidir. Fermanda, 1811-1812 yıllarında ordunun ihtiyacını karşılamak üzere Şumnu kazasından 2467 baş koyun ve keçi tahsil edildiği, buna bağlı olarak da Elvanlar köyü ve civarında her on küçükbaştan birinin vergi olarak alındığı vurgulanmakta, Ayan Hasan Ağa'dan alınan bilgi üzerine toplanan vergiden bu tür tekkelere Sultan II. Mahmud'un sadakası olmak üzere pay ayrıldığı hatırlatılmakta, bu fermanla birlikte sayı ve mübayaa memurlarının Koca Baba Tekkesi'ni bu konu ile ilgili rahatsız etmesi ve herhangi bir talepte bulunması men edilmektedir. Bu ferman yazıda kullandığımız 1727 tarihli mürâsele ile aynı içeriğe sahiptir ve aralarında 87 yıl gibi bir zaman farkı bulunan bu iki belge, Koca Baba zaviyesinin bölgede görev yapan maliye memurları ile uzun bir süre sıkıntı yaşadığını, padişahın üst düzey resmi bir destek ve himaye görmesine karşın muhtemelen İstanbul'dan uzak oluşu sebebiyle bürokratik tacizlerden kurtulamadığını ortaya koymaktadır.

1, 6 ve 7 numaralı belgeler, "Koca Baba" ya da birinci belgede geçen "Ali Koca Baba" adına Alvanlar köyünde bir zaviyenin 19. yüzyıla kadar faal olduğunu göstermektedir. Makalemizde kullandığımız belgelerden beş siyadetnâme, Topuz Baba ve soyundan gelenlerin seyyidlik tasdiğini içermektedir. Bizim yayımladığımız belgeler ve bizden önce literatüre kazandırılmış belgeler bütünlükçü bir bakış açısı ile değerlendirildiğinde Alvanlar köyünde sözlü tarihte ve günümüzde varlığını sürdüren bir Ali Koç Baba veli kültü üzerine kurulduğunu belirten bir ocak yapılanmasının yanında ilk kez bizim yayımladığımız üç belgede ortaya konan "Ali

Koca Baba” ve “Koca Baba Zaviyesi” ile bütün siyadetnâmelerde karşımıza çıkan Topuz Baba merkezli 1892 yılına kadar belgelendirilebilen bir kutsal soy silsilesi ortaya çıkmaktadır. Makalenin bundan sonraki kısımlarında ortaya çıkana tablo analiz edilmeye çalışılacaktır.

İki Ocak Bir Köy: Alvanlar

Alvanlar köyü ve civarındaki yerleşim birimlerinin fethi ile bölgede Alevi inanç sistemini kurumsallaştıran erenlerin bölgeye yerleşmesi sözlü tarihte birbirine paralel ilerleyen bir tarih tablosu olarak sunulmaktadır. Hatta kurucu unsur olan dervişlerin fethi ve iskanı sağlayan kişiler olarak sunulduğunu söylemek yanlış olmaz. Trakya, Yunanistan ve Bulgaristan fethinde rol alan ilk eren topluluğunun başarılarının Gerlova bölgesinin fethinde yer aldıkları doğrutusundaki veriler sözlü tarihte yaşamaktadır. Bugün Yunanistan Dimetoka Ruşenler köyü sınırları içerisinde zaviyesi ve kabri olan Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli), Balkanların fethinde en başat rol ile karşımıza çıkan erendir. Velayetnâmesinde menkıbevi anlatımlara göre Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa ile birlikte “Sol Kol” da yapılan fetihlerde menkıbevi başarılar göstermiştir. Velayetnâmede anlatılan olaylar tarihsel bilgilerle de tutarlılık göstermektedir (Şahin, 2010: 53). Sözlü gelenekte güçlü bir şekilde yaşayan Seyyid Ali Sultan ile Ali Koç Baba'nın soy ve kolonizatör derviş olmaları hasebi ile kurulan ilişkilerin Alvanlar köyü merkezli Ali Koç Baba Ocağı ve onun soyundan gelen ocakzadelerle nasıl açıklanabileceği sorusuna literatürde cevap verilmemiştir. Mevcut literatürde Ali Koç Baba Ocağı üzerine yapılan yayımlarda Alvanlar köyüne ocağın merkezi olarak atıf yapılırken Nikapol'daki Ali Koç Baba ile olan bağlantısının sözlü tarih dışında nasıl kurulabileceği genel anlamda odaklanılmamıştır.

Ali Koç Baba Ocaklı Dede ve taliplerin ocaklarının kuruluşu hakkında özet olarak şu bilgi dağarcığına sahiptirler. Ali Koç Baba, Seyyid Ali Sultan'ın oğludur. Seyyid Ali Sultan ve Kırk Eren ile birlikte Balkanların fethinde rol almışlardır. Gelibolu, Dimetoka'nın fethinden sonra Tuna boyu ve Silistre'ye kadar fetihlerde bulunmuşlardır. Ali Koç Baba da Niğbolu'nun fethinde büyük mücadeleler göstermiştir. Fetih sonrası Niğbolu'da tekkesini kurmuş ve dervişler yetiştirmiştir. Gerlova civarında erenlerin darda olduğundan haberdar olunca oğlu Hüseyin'i çoban kılığında Bulgar çetelerinin

zulmünden kurtarmak için bugün ismi Alvanlar olan köye göndermiştir. Hüseyin, Bulgar çetelerinden halkın kurtulmasını sağladıktan sonra köye yerleşmiştir. Bugün Koçlu Baba olarak bilinen türbede medfundur. İnanca göre Hüseyin köye geldiğinde Topuz Baba'ya bağlı bir Alevi topluluk varlığını sürdürmekteymiş. Hüseyin, köye gelince Topuz Baba onu buyur etmiş ve “bir postta iki eren olmaz. Bu çerağı kim ateş olmadan uyarırsa post onun olsun demiş.” çerağı Hüseyin uyarınca köyden taliplerini alarak Topuzlar köyüne yerleşmiştir¹⁴. Söz konusu anlatımlar güçlü bir şekilde varlığını sürdürmektedir.

Bu anlatımların farklılıklar içeren bir versiyonunu 2018 Haziran ayında Alvanlar köyünde gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarında İsmail Pireli'den dinledik. “Pireli, Ali Koç Baba'nın Seyyid Ali Sultan'ın bir soy evladı olmasından ziyade yol evladı ve birlikte gaza ettikleri bir dervişi olabileceğini (Koyun Baba'nın dervişi olduğu bilgisini de vermektedir) belirterek Ali Koç Baba, Seyyid Ali Sultan ile beraber Rumeli'ye fetih için gelen “Kırk Eren”den biridir. Yine köyde yerleşik Topuz Baba da (Topuz Babanın babası Hasan Çelebi'nin de Kırkların içinde olduğu bilgisini de paylaşmıştır) Kırk Eren'dendir. Beraber cenk etmişlerdir. Niğbolu ve Gerlova fetihlerinde de beraber olmuşlardır. Fetihler bitince Ali Koç Baba, Niğbolu'ya yerleşmiştir. Topuz Baba'nın babası Hasan Çelebi'ye de padişah Gerlova fethinde gösterdiği başarıdan dolayı Gerlova hattında bugün Alvanlar köyü ve civarındaki köyleri vermiştir. İlerleyen yıllarda Ali Koç Baba, Hasan Çelebi evlatlarının Bulgar çetelerinden zarar gördüğünden haberdar olunca oğlu Hüseyin'i yardım ve buradaki taliplere hizmet için göndermiştir. Hüseyin geldiğinde Topuz Baba tekkesinde hizmet edermiş; Hüseyin gelince Topuzlar köyüne yerleşmiştir. Alvanlar köyünün eski yeri Kamçı Dere boyunda Alvan Baba Türbesi'nin olduğu yermiş. Topuzlar köyünün eski yeri de Kamçı Dere'nin karşısı imiş. Topuz Baba ve talipleri Topuzlarda bir süre sonra rahat bulamayınca Topuzlardan Alvanlar köyüne göç etmişlerdir. Alvanların aşağı mahallesinde Topuzlardan göçen sülaleler (Berberoğulları, Kocaahmetoğulları ve Çobanoğulları) hâlâ varlığını sürdürmektedirler. Hüseyin Baba zamanla Topuz Baba'nın taliplerine de Dedelik yapmaya başlamıştır.

14 Sözlü gelenekteki anlatımlar bizden önceki yayımlarda verildiği için makale sınırlılıkları düşünülerek bizi doğrudan ilgilendiren olay örgüsü özetlenmiştir. Sözlü tarihi en kapsamlı aktaran çalışma Refik Engin'e aittir. Bu konuda daha fazla bilgi için bk. Engin, 2014.

Alvanlar Köyü Topuz Baba Türbesi

Sözlü gelenekte varlığını güçlü bir şekilde sürdüren bu anlatmaların tarihsel bilgilerle tutarlılığının sorgulanması ve Ali Koç Baba'nın soyunun sözlü anlatma dışında, şahsi ve resmi arşivlerdeki belgeler bağlamında yeniden yorumlanması gerekmektedir. Ali Koç Baba Ocağı Balkan coğrafyasında soy esaslı ocak yapısını devam ettiren tek Alevi topluluktur. Bu sebeple soy esaslı yapının nasıl devam ettirildiği sorusu önem arz etmektedir. Tarihsel bilgi bağlamında Ali Koç Baba ile ilgili tahrir defterleri ve vakıf kayıtları gibi belgeler mevcuttur. Ali Koç Baba adına kurulu bir zaviyenin varlığını ilk kez tespit eden ve yayımlayan Barkan'dır (1942). Barkan'ın eserinde verdiği bilgi, Ali Koç Babalılar ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılmıştır. Söz konusu bilginin Ali Koç Baba Ocağı'nın varlığı hakkında tarihsel bilgi olarak temel kaynak sunulduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu bilgi, Ali Koç Baba Ocaklılar ile ilgili iki soruyu doğurmuştur: Ali Koç Baba Zaviyesinin kuruluşu ve Koyun Baba'nın Dervişi olması. Barkan'ın ilgili kayda atfı şu şekildedir.

“181: ‘An evkaf-ı *zâviye-i Merhum* ‘Ali Koçı. Karye-i Dervişân nâm-ı diğer Bulgarine-i Küçük tâbi’-i Nigebolu.

Merhum *Koyun Baba dervişlerinden 'Ali Koç* nâm sâhib-i velâyet derviş ki nefsi-Nigebolu'da olan zâviyesinin aslâ ve kat'â bir akçe varidatı olmamağın ve bir akçe hasıl olur vakfı yoktur. Mezkûr derviş fevt olduktan sonra kendü ehîbbâsından *ba'zı dervişler cem' olunub kendülerin kedd-i yemini ve 'urûk-ı cebînlerle dikdikleri bağlarından ve bahçelerinden hasıl eyledüklerini zâviye-i mezkûreye gelen âyende ve revendeye harc eyleyüb ve zikrolan mezre'a hâlî ve bâric ez-defter yer olub merhum Yahya Paşa hazretlerinden tâpulayub ba'dehu der-i devletden hükm-i hümâyun alub sâbıka Nigebolu kadısı olan 'Alâeddin sınırın tecdid idüb ba'dehu merhum ve magfurunleh sultan Bayezid hândan mukarrernâme-i hümâyun almışlar.*

Sonradan, Nigebolu beği Hasan Paşa hazretlerinden ve ba'dehu Mehmed beğden bedel-i 'öşür yılda iki yüz akçe vaz' itdürüb ellerine mektub-ı şeriflerin almışlar. *Ve mezre'a-i mezkûre üzerinde iki göz bir değirmen binâ eylemişler. Ve zâviye-i mezkûreye hizmet etmek için haymana ve bâric ez-defter olan kâfirlerden on dört nefer kâfir cem' eyleyüb ispençesin ve sâyir rüsûmların almayub karye-i mezkûre üzerinde binâ itdükleri değirmenlerine ve âyende ve revende mahsûlâtı için bağlarına ve sâyir mesâlihine hizmet iderlermiş.*

Hâliyâ vuku'ı üzere tahrir olunub Padişâh-ı 'âlempenâh hazretlerine arz olundukda mezre'ayı mahdud olan sınırı ile resm-i ağnâmile ve 'öşür-i kovanile filcümle hukuku şer'iyesi ile ve rüsûm-ı örfiyesile ve içinde olan on dört nefer keferesile *zâviye-i mezkûreye vakf eyleyüb vâki'* olan mahsûlâtı âyende ve revendeye harc eylemek emrolunmağın.

Hâliyâ vilâyet kitâbet olunub vakf-ı mezkûr der-i devlete 'arz olundukda vakfiyeli kemâkân mukarrer dutulub (defter-i cedit)e kaydolundu deyü mukayyed der (*defter-i atik*) Hâliyâ dahî vuku'ı üzere 'arz olundukda girü kemâkân vech-i meşruh üzere buyrulub (defter-i cedit)e kaydolundu¹⁵. (30 numaralı köy) (Fol. XVIII)" (Barkan, 1942: 341-342).

Ali Koç Baba Ocağı üzerine yapılan çalışmalarda Barkan'ın Ali Koç ile ilgili kaydı verildikten sonra Alvanlardaki oğlu ile Niğbolu'daki Ali Koç zaviyesinin bağlantısına değinilmemektedir. Bu kaydı kullananların üzerinde durmadıkları nokta vakfın kuruluşunda Ali Koç Baba soyundan kimsenin varlığına dair bir işaret olmamasıdır. Vakfın Ali Koç Baba'nın "ehîbbâsı" yani ahbabları tarafından kurulduğu belirtilmektedir. Alevi ocakları adına kuruldukları karizmatik inanç önderinin soyundan devam eden bir yapı ile varlıklarını sürdürmüşlerdir. Kurulan vakıfların

15 Dizgi kaynaklı olduğunu düşündüğümüz imla hatalarına müdahale edilmiştir.

büyük bir çoğunluğunun evlatlık (soy esaslı) vakıf olduğunu da mevcut literatürden takip edebilmekteyiz¹⁶. Balkanlarda soy esaslı ocak sistemini devam ettiren tek ocak ile ilgili söz konusu vakfın kuruluşu soru işaretleri doğurmaktadır. Ali Koç Baba öldüğünde hiçbir malının olmaması ve adına kurulan vakfın ahbabları tarafından kurulmuş olması Alvanlara yerleştiği belirtilen oğlu Hüseyin ile ilgili bağlantıların kurulmasını zorlaştırmaktadır. Ali Koç Baba adına kurulu zaviyenin varlığının 19. yüzyıla kadar devam ettiğini Osmanlı arşivindeki belgelerle takip edebilmekteyiz¹⁷.

Ali Koç Baba'nın Niğbolu'ya gelişi sözlü tarihte şehrin fethi ile bağlantılı olarak açıklanmaktadır. Sözlü tarihte Ali Koç Baba'nın Niğbolu Savaşında İvan Şişman'ı yenmesi olayı menkıbevi bir şekilde yaşamaktadır. Sözlü tarihteki bu anlatma Vidin ve Tırnova'da hakim Şişman ailesi ile tutarlılık göstermektedir. Osmanlıların Rumeli'ndeki ilk fethi olan Çimpi Kalesi'nin 1352 yılında alınmasından sonra 1354'te Gelibolu, 1361 yılında Edirne'nin fethi ile Bulgaristan topraklarının fethi hızlı bir şekilde ilerlemiştir. Niğbolu Savaşı, Bulgaristan coğrafyasının fethinin tamamlanması olarak kabul edilmektedir (Kayapınar, A., 2015: 618-622). Tarihsel bilgi ile Ali Koç Baba'nın savaştaki rolüne değinilmese de İvan Şişman ile ilgili mücadele tutarlıdır. Ali Koç Baba'nın Seyyid Ali Sultan örneğinde olduğu gibi fetihle rol alan dervişlerden olduğu konusunda sözlü bilginin inkar edilemeyeceğini düşünmekle birlikte mevcut verilerle bu bağlantıyı sağlamak mümkün olmamaktadır. Ali Koç Baba Zaviyesi ile ilgili bilgide geçen "Koyun Baba Dervişlerinden" ifadesi de Koyun Baba ile Ali Koç bağlantısı üzerine düşünülmesine neden olmuştur. Sözlü gelenekte, ritüelin metinlerinden gülbenglerde Koyun Baba ile Ali Koç Baba ilişkisi yaşamaktadır. Eğer bu Koyun Baba'nın Çorum Osmancık'ta medfun Koyun Baba olduğunu kabul edersek Seyyit Ali Sultan ile beraber Rumeli'ne fetih için geçen Ali Koç Baba ile tarihsel bağlantı kurmakta problemler ortaya çıkmaktadır. Çorum Osmancık'ta medfun adına zaviye kayıtları ve bir menakıpnâmesi olan Koyun Baba'nın 1468 yılında vefat ettiği kabul edilmektedir (Şahin, 2002: 229). Osmancık'ta Koyun Baba ile Ali Koç Baba Zaviye kayıtları üzerinden yorum yapan Michael Kiel, Ali Koç Baba'nın Koyun Baba dervişlerinden olduğunu ve 1462'deki Eflaklıların işgali ardından Niğbolu'ya ulaştıklarının tahmin edildiği bilgisini vermektedir (Kiel, 2007: 88). Ahmet Taşğın,

16 Ocak sistemi hakkında bk. Ersal, 2016: 33-96. Balkan coğrafyasındaki Alevi toplulukların evkaf kayıtları ve mevcut durumları ile ilgili birkaç çalışma için bk: Faroqhi, 2010; Beldiceanu-Steinherr, 2009; Kayapınar, L., 2009; Kayapınar, A. ve Kayapınar, L., 2010.

17 Bu konuda bk. Asya; Gören, 2009. Ayrıca Zaviyenin gelirleri hakkında bilgi için bk. Faroqhi, 2010: 54-58.

Koyun Baba, Seyyid Ali Sultan ve Ali Koç Baba arasındaki bağlantı hususunda menakıpnâme metinlerinden yola çıkarak yorumlar geliştirerek bu yorumlarını tarihi bilgilerle yorumlamaya çalışmıştır. Çalışmasında Koyun Baba'nın menakıpnâmesinde Seyit Ali olarak adlandırılması üzerinden Seyyid Ali Sultan ile aynı kişi olup olmadığı konusunda görüşlerini belirttikten sonra sözlü gelenekte yer alan Seyyid Ali Sultan Ali Koç ilişkisinin Koyun Baba ve Seyyid Ali Sultan menakıpnâmelerindeki seyri üzerinden tutarlılıklar gösterdiğini vurgulamıştır. “Koyun Baba'nın adı Seyit Ali, halifesi Ali Koç ve her ikisinin de ilk dönemde yerleştiklerini metinden anlamaktayız. Çünkü Osmanlı Devleti'nin Balkan fütuhatında Niğbolu'da savaşan, şehit olan ve türbesi halen Niğbolu'da bulunan Ali Koç Baba bu halkadan birisidir. Aynı şekilde Alvanlar'da (Yablanova) bulunan Ali Koç Baba ailesi de yine bu halkanın devamıdır. Ali Koç Babaları Seyit Ali Sultan'dan el aldıkları hatta soy olarak dahi Seyit Ali'nin oğlu olduğunu dahi söylemektedirler” (Taşgın, 2015: 126). Taşgın'ın bu açıklaması Koyun Baba Menakıpnâmesi'nde geçen Ali Koca ile Ali Koç'un aynı kişi olduğu savını desteklemektedir. Lakin tarihi bilgilerle nasıl doğrulanabileceği hakkında veri yoktur. Koyun Baba Menakıpnâmesi'nde geçen anlatmaya göre Koyun Baba dervişi Ali Koçi¹⁸ - Ali Koca'yı imtihan eder. Dereden su almasını ister. Alır getirir, Koyun Baba yere döker. Tekrar getir deyince Ali Koca hiç düşünmeden ve birkaç kez daha su getirir, dökülür. Koyun Baba, teslimiyetine binaen ona “Erişti” adını verir (Taşgın, 2017: 246-247). Aşağıda Menakıbın manzum versiyonunda Ali Koca ile ilgili kısım şu şekildedir.

“Baba Dervişlerinden doğru âşık
Bir adam var idi irşada layık

Ali idi onun ismi dahi hem
Koyun Baba ona olurdu hemdem

Ali Koca demekle yâd olurdu
Baba hizmet buyursa şad olurdu

Muti idi dahi hem ehl-i insaf
Ne iş olsa ederdı her dem îsaf

18 Koyun Baba Menakıbının mensur nüshasında Ali Koçi, Manzum nüshasında Ali Koca adlandırması geçmektedir.

Baba ana Erişti diye bir ad
Takıp onu kılarıdı dembedem yâd

Ona dervişler hep gıpta ederdi
Ne hizmet olsa zira o giderdi”

...

İşâret eyledi o kutlu cana
Rumeli kıtasında bir mekâna

Tuna Boyunda bir dilkeş mekândır
Görenlere pinhan değil ayandır

Dedi var orada it'am-ı ta'âm et
Oranın halkını kendine ram et

Yürü irşada mezunsun bu gün sen
Halifem ol orayı eyle mesken

Ali Koca hemandem buldu devlet

Erişti diyerek bahş oldu himmet” (Taşğın, 2017: 247 - 215).

Menakıpnâmenin mensur versiyonunda sınama hadisesi ve Erişti adlandırması aynı şekilde anlatıldıktan sonra Ali Koçî Tuna nehri kenarında mekan tutup ihtiyaç sahiplerini karşılıksız yedirip içirmesi için görevlendirilir (Doğantaş, 2015: 84-85; Taşğın, 2017: 252-253).

Koyun Baba menakıpnâmesinde geçen anlatımlardaki Ali Koç ya da Ali Koca'nın mevcut türbede medfun ve evkafı olan Ali Koç Baba ile aynı kişi olduğunu kabul etmek menakıpnâme ve mevcut yapı bağlamında tutarlı olmakla birlikte Niğbolu savaşı bağlantısını kurmak tarihsel olarak zorlaşmaktadır. Yine Niğbolu ile Alvanlar köyünde yerleşik dede ve talip topluluğu arasında ilişki kurmaya imkan veren bir veri de sağlamamaktadır. Taşğın, çalışmasında “*Koyun Baba olarak adlanan ilk Seyit Ali, daha sonraki neslinden ya da Seyit Ali veya Koyun Baba ekolü temsilcileriyle, gelişen yeni durum ve*

badiselere niifus eden uygun züburlarla yeniden gelmiş ve toplulukları yeniden toparlamışlardır” (Taşgın, 2015: 215) analizine yer vermiştir. Bu önerme tarihi bir bilgiden ziyade manevi bir yorumlama olarak kabul edilebilir.

Makalemizde yayımladığımız bir numaralı belgede geçen soy silsilesi sözlü gelenek ile birebir örtüşmektedir. Belgede silsile şu şekilde verilmiştir. “*Seyyid Şeyh Ali Koca Baba'nın silsilesini bildirmektir: [Onun silsilesi] alemelerin Rabbi olan Hz. Allah'tan Hazret-i Cebrail'e, ondan Seyyid Hazret-i İmam Muhammed Mustafa'ya sallallahu aleyhi ve sellem, ondan İmam Ali'ye kerremallahu vecheb, ondan Seyyid İmam Hüseyin'e, ondan Seyyid İmam Zeynelabidin'e, ondan Seyyid İmam Muhammed Bâkır'a, ondan Seyyid İmam Câfer-i Sâdik'a, ondan Seyyid İmâm Mûsâ-yı Kâzım'a, ondan Seyyid Sultan İbrahim'e, ondan Seyyid Sultan Hacı Bektaş el-Horasanî'ye, ondan Seyyid Sultan Kızıl Veli'ye ondan da Seyyid Şeyh Ali Koca Baba'ya ulaşır.*” Seyyid Şeyh Ali Koca, Seyyid Ali Sultan Kızıldeli'nin oğlu, Kızıldeli Hacı Bektaş Veli'nin oğlu tanımlaması sözlü gelenekteki bilginin belgeye yansımış hali olarak görülebilir. Öncelikli olarak Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli) ile Ali Koç Baba Ocağı arasında kurulan bağın soy esaslı kurgusu tarihsel verilerle uyumsuzdur. Seyyid Ali Sultan adına kurulu vakfın evlatlık vakıf olduğu ve mütevellisinin soyundan gelen oğullarınca tekkelerin kapandığı 1826 yılında kadar devam ettiği konu üzerine yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur¹⁹. Seyyid Ali Sultan'ın oğullarının isimleri bilinmektedir. Bu oğulları arasında dördüncü kuşağa kadar Ali ismine rastlanmamaktadır²⁰. Şecerede ortaya konan silsile üç yeni soruya kapı aralamaktadır. Alvanlar'da yerleşik Ali Koç Babalılar, Seyyid Ali'nin alt kuşak evlatlarından gelen Ali Koca isimli bir seyyid evladının soyundan gelmiş ve erkanlarını sürdürmüş olabilirler mi? İkincisi aradaki bağlantı soy değil yol esaslı, manevi bir irşada dayanan bir yol evladı tanımlaması mıdır? Alvan köyünde yerleşik Koca Baba ya da Ali Koca Baba zaviyesi ve Topuz Baba soylu seyyidler bağlamında Niğbolu'dan bağımsız bir yeni ocak oluşumu mümkün müdür?

Ali Koç Babalıların sözlü tarihlerinde Niğbolu'da medfun Ali Koç Baba etrafında oluşmuş bir veli kültü merkezli ocak yapısı çok net bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Bu bağlantıyı Seyyid Ali Sultan ile ilişkilendirme (soy ya da erkân) de buna eklenmiş durumdadır. Lakin elimizdeki veriler bağlamında Ali Koç Baba'nın

19 Bu konuyu ele alan çalışmalar bk. Faroqhi, 1976; 2010; Yıldırım, 2010; Bilgili, 2010; Maden, 2010; Tozlu, 2010.

20 Seyyit Ali Sultan'ın tarihi vesikalardan yola çıkarak ortaya konan soy ağacı için bk. Yıldırım, 2010: 190.

evlatları ile ilgili sözlü tarihteki Hüseyin Koçlu Baba'nın Alvanlara yerleşmesi dışında veri bulunmamaktadır. Alvanlar köyünde Koçlu Baba'nın türbesi ve etrafındaki aile yakınlarına ait mezarlıkta bulunan bütün eski yazı mezar taşları okunmuştur. Taşlardan en eski tarihlieleri 19. yüzyılın başlarına tarihlenmektedir. Ali Koç Baba'nın oğlu olduğuna inanılan Hüseyin'in (Koçlu Baba) yazılı bir mezar taşı yoktur. Dede ailesinin unvanı olarak kabul edilen "Molla" lakaplı mezar taşları çoğunluktadır. Tekkenin giriş kapısının önündeki tarihi meşe ağacının altında bulunan tarih kısmı kırık mezar taşında "Koçlu Baba Postnişin Mustafa Dede" ifadesi, Dede ailelerinin kullanmaya devam ettiği soyadlarından olan "Koçlu, Koç ve Koçerdin" unvanının devamlılığını göstermektedir. Yine postnişin kavramı ocak içi hiyerarşi ve bir tekkenin mevcudiyetine vurgu yapmaktadır. Alvanlar köyünde ve dede talip topluluklarının Türkiye'de yaşayan kollarında yaptığımız saha araştırmalarında Seyyid Ali Sultan Dergahı'na inançsal bir hizmet (yıllık görgü vb.) için gidiş gelişlerinin olmadığını belirtmişlerdir²¹. Aynı soruyu Niğbolu'daki Ali Koç Baba Zaviyesi için sordüğümüzde eskiden Alvanlarda dedelerin posta oturmak için taşlarını okutmaya Niğbolu'daki zaviyeye gittiklerini duyduklarını bizimle paylaşmışlardır. Alevi ocak sistemi üzerine çalışanların bildiği bir gerçek vardır ki Dede soyluların da yılda bir kere görgüden geçmesi gerektiği gerçeğidir. Ali Koç Baba Ocaklıların soy esaslı yapısında soydan gelmek tek başına posta oturmak için yeterli olmamaktadır. Dede postuna oturmak için taç sahibi bir Dedenin hizmetinizi görmesi gerekmektedir. Bu sebeple Niğbolu'ya gidiş ve Alvanlardaki mezar taşında postnişin hitabının kullanılması önem arz etmektedir. Burada iki soru ortaya çıkmaktadır. Ocak sistemine göre görgü şu şekilde işler; talibi piri konumunda olan Dedesi, Dedeyi de piri konumunda olan bağlı bulunduğu ocağın Dedesi ya da ocak içi hiyerarşi ile tekkenin postnişin postunda oturan Dede görgüsü yapılır. Tarihi kayıtlarda Ali Koç Baba Zaviyesinin soyundan gelen evlatları tarafından kurulup yönetilmediğini anlamaktayız. İnanç sistemine göre Dedeyi ancak Dede soyundan bir üst makamdaki Dede görebilir. Bu

21 Ali Koç Babalılar ile Yunanistan'da yerleşik Kızıldeli süreklilerin ritüellerinin benzerliği üzerine yorumlar yapılarak Ali Koç Baba Ocağı'nın Kızıldeli ocağının evladiye kolu olduğu ve aynı süreğe tâbi oldukları belirtilmektedir. Her iki ocağın geleneksel cem ritüellerine girdiğimiz için bu iddianın gerçeği yansıtmadığını söyleyebiliriz. Balkan coğrafyasında kendini "Erdebilli" olarak tanımlayan tek ocak yapılanması Ali Koç Babalılardır. Erdebil bağlantısı hakkında sözlü ve resmi tarih bağlamında bir bilgi olmamakla birlikte şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki Ali Koç Baba Ocaklılar Balkanlarda yaşayan Alevi topluluklar içerisinde giyim kuşam, ve ritüelleri ile önemli farklılıklar içeren bir yapı sergilemektedir. Mehmet Ersal tarafından hazırlanan Ali Koç Baba Ocaklıların ritüellerini de kapsayan kitap çalışması yayımlandığında bu durumun daha rahat anlaşılacağını düşünüyoruz.

işleyişi Balkanlarda günümüze kadar işletebilen tek topluluk neden Niğbolu'ya gidip taç giysin sorusu cevapsız kalmaktadır. Bu durumu tarihi verilerle cevaplandırmak mümkün olmasa da Ali Koç Baba'nın evladı Hüseyin'i Alvanlara göndermesi ile soy esaslı yapının Ali Koç'un ölümü ile Niğbolu'da son bulduğu ama Alvanlarda oğlu üzerinden günümüze taşındığı belirtilebilir. Köyde mevcut dede evlerinin "Tekke" olarak adlandırılması ve ocak içi hiyerarşi ile işleyişin devam ettiği söylenebilir. 1, 6 ve 7 numaralı belgelerde geçen Koca Baba Vakfı da Ali Koç'un oğlu Hüseyin'den günümüze kadar taşınmış olabilir. Bu üç belge bu konuda yorum yapmamıza imkan vermektedir. Bizce birçok çalışmada dikkatlerden kaçan Topuz Baba ve evlatlarından devam eden inançsal ve bölgedeki iskanı sağlayan yapı Alvanlar köyü ve bölgedeki inançsal örgütlenme hakkında daha net cevaplar vermektedir. Makalenin bundan sonraki bölümünde Topuz Baba ile ilgili belgeleri, sözlü tarihteki anlatımları tarihsel verilerle birlikte yorumlamaya çalışacağız.

Alvanlar Köyü Koçlu Baba Türbesi

Koçlu Baba Türbesi İçten Görünüş

Alvanlar Köyü Tekke (Dede Evi)

Tekke Zemin Katta Bulunan Tarihi Cemevi

Topuz Baba Ocağı

Ali Koç Baba Ocağı'na mensup Dede ailelerinin şahsi arşivlerinden alınmış bizim tarafımızdan makalede yayımlanan 5 siyadnâme belgesi ile bizden önce Alemdar Yalçın ve Hacı Yılmaz tarafından yayımlanan (2004) siyadnâmelerin tamamı Topuz Baba soyu ile ilişkilidir. Tahrir kayıtlarında geçen yer adları, Alvanlar ve civarındaki yerleşim birimlerindeki ziyaret yerlerinin önemli bir kısmı Topuz Baba ile ilgili belgeler ve bilgiler bağlamında bakıldığında anlamlı bir hal almaktadır. Bütün bu duruma rağmen Ali Koç Baba'nın ve ona bağlı talip topluluklarının günümüzdeki varlıklarının gücü Topuz Baba'nın yeterince ele alınmaması ya da anlaşılmasına neden olmuştur.

Sözlü geleneğe göre Topuz Baba, Topuzlar, Alvanlar ve civarındaki bölgenin ilk iskan edici ereni olarak tanımlanmaktadır. Ali Koç Baba'nın oğlu Hüseyin, Alvanlara daha sonra yerleşmiştir. Topuz Baba'nın babası Hasan, bölgenin fethinde savaşan Rum Erenlerindedir. Bölgenin fethinden sonra Yıldırım Bayezid tarafından kendisine bu bölge vakfedilmiştir. Elimizdeki belgelerden 1412 tarihli olan iki numaralı belgenin tarihi ile bölgenin 1396 ile 1400 yılları arasında fethedildiği düşünüldüğünde Hasan Çelebi ve oğlu Topuz Baba ile ilgili sözlü gelenekteki bilginin uyumlu olduğunu

söyleyebiliriz. Yine 1530 tarihli Niğbolu Livası'na Şumnu Kazası'nda yer alan Topuzlar ve Elvanoğlu köyleri bugünkü konumları ile bulunmaktadır. Topuzlar 19 hane, Elvanoğlu 15 hane nüfusa sahiptir (TD 370 / 552). 1555 tarihli bir başka tahrir defterinde ise Topuzlar köyü dört mahalleden oluşan bir yerleşim birimi olarak geçmektedir. Burada Topuzlar, Elvanoğlu, Doğançılar ve Barak mahallelerinin nüfus bilgileri kaydedilmiştir. Tahrirde Topuzlar mahallesinde Ali Resuller ve Oğulpaşa adlı iki isim üzerinden seyyid ve şerif aileleri sayılmıştır. Elvanoğlu köyünde de seyyid ve şerif aileler verilmiştir. Barak mahallesinde de bir şerif aile tanımlandığını görüyoruz. Seyyid ve Şerif ailelerin adları da siyadetrnâmeler, mekânlar ve günümüzde hâlâ Alvanlar köyünde yerleşik kişiler bazında yaşamaya devam etmektedir. Bu Seyyid ve Şerif adları şu şekildedir: Oğulpaşa, Kalender, Yoleri, Kurt, Divane Malkoç, Deniz, Hasan, Ali, Nar Paşa, Veli, Kölemen, Balaban, Çelebi, Seferşah, Nasuh, Yonuz, Nebi, İbrahim, Sefa, Nesimi, Baki (TD.BOA-382, 519-521). İlgili tarihte köyde seyyid ve şerif ailelerin kayıtlı olması bölgedeki yerleşimin Alevi inanç sistemindeki kutsal soydan gelen karizmatik inanç önderinin rehberliğinde fetih ve daha sonra tekke ve zaviye ile düşünce sisteminin yayılması kurgusu ile uyumludur. Uç Beyleri ve Akıncıların Alevi inanç sistemine mensubiyetini konu edinen çalışmalarda fetihlerde öncü rol oynayan uç beylerinin ve onlara bağlı akıncıların Rum Erenleri ile olan bağlantıları tarihi verilerle açıklanmıştır²². Evrenos Bey ile Seyyid Ali Sultan ilişkisi (Kayapınar, L., 2010: 246-253), Mihailoğulları ile Otman Baba ilişkisi (Kayapınar, A., 2010: 39-50) akıncı uç beyleri ve onlara tâbi akıncıların Alevilik ve Bektaşilik ile bağlantılarına en iyi örneklerdir. Alvanlar köyü ve civarında akıncı var mı? Akıncı defterleri üzerine yapılan yayımlarda Alvanlar ve Topuzlar köyünde akıncıların olduğu görülmektedir (Kayapınar ve Erdoğan Özünlü, 2015: 234, 245).

22 Bu konuda detaylı bilgi için bk. L. Kayapınar, 2010; A. Kayapınar, 2010.

Alvanlar Köyü Topuz Baba Torunu Alvan Baba Türbesi

Alvanlar Köyü Topuz Baba Torunu Hüseyin Baba Türbesi

Küçükler Köyü Topuz Baba Soyundan Kurt Baba Türbesi

Makalemizde yayımladığımız siyadetrnâmelere Hasan Çelebi oğlu Topuz Baba lakaplı Nureddin'in Selman, Bahattin ve Eynesi(?) isimli üç oğlu bulunmaktadır. Siyadetrnâmelerde Topuz Baba'ya ulaşan silsilenin oğlu Selman ve onun oğulları Hüseyin ve Alvan'dan geldiğini göstermektedir. En erken dönem resmi kayıtlarda Topuzlar köyünün varlığı Topuz Baba'nın kuruculuğuna işaret etmektedir. Alvanlar köyü merkezinde bulunan Topuz Baba türbesi ve sözlü gelenekte Topuz Baba'nın Ali Koç Baba'nın oğlu Hüseyin gelmeden önce burada yerleşik bir Alevi ereni olarak tanımlanmasına uygundur. Yine Alvanlar köyünün isminin torunu Elvan /Alvan'dan geldiği bilgisi de eski köy olarak bilinen Kamçı deresi yanındaki mezarlıktaki türbesinden anlaşılmaktadır²³. Diğer torunu Hüseyin adına Alvanlar köyü Aşağı mahallede Hüseyin Baba türbesinin varlığı ile bir alt kuşak torunlarından olan Kurt

23 Alvanların köyünün nasıl oluştuğuna dair birden çok rivayet bulunmaktadır. Bu rivayetlerin tespit edilebilenleri için bk. Ahmed, 2012.

Baba için de Küçükler köyünde türbe inşa edilmiş olması bölgenin iskanının Topuz Baba ve soyundan gelenler ile gerçekleştiğini göstermektedir. Sözlü tarihte Ali Koç Baba'nın oğlu Hüseyin, daha sonra köye geldiği bilgisi de bu bağlamda tutarlıdır.

Demir Baba Velayetnâmesi'nde geçen Topuz Baba ile ilgili anlatma Topuz Baba ile ilgili farklı bağlantıların kurulmasına ya da yorumlanmasına imkan vermektedir.

“Bu Timur Baba, Otman Baba Sultan kaddesa'llahü sırrahu'l azizün meydanından beri Ertağı nam nehrin yabıladı. Andan Virane Dağ'ın aşdı. Güzar idüp ebedi giderken bir eknafa uğradı. Cümle ademisi yeşil sarınur. Timur Baba Sultan bunlara sual eyledi:

‘Siz böyle safı nice seçildiniz? Siz kimün nesisinüz? Ne cevher madeninden dürsünüz?’ didi. Anlar da bildükleri kadar beyan eylediler.

Evvela Es-seyyid Hasan Rumeli'ne geçdükde üç ulu²⁴ var imiş. Evvela Ali Usta, Cüneyd ahiruha Topuz. Padişah Es-seyyid Hasan Çelebi'ye toprak vakf ider. Es-seyyid Hasan rıhlet eyler, toprak evladlarına kalur. Mesela ferman uludan uluya imiş. Amma Ali Büzürg tasarrufat itmiş. Terahhum eylemiş. Tanrı Dağı'nda olanları üç bahs iderler. Meger bunların biraz toprağı Gerlova nam eknafda var imiş. Ali Büzürg kendini hasib-i mali sanmağla Gerlova toprağını Büzürg'e bağışlar. Ol dahı Gerlova'da haline hoşnud olur. Mesela tevabisiyle gelür, vatan idinür. Birbirine yılda kavuşmağa başlarlar. Topuz Baba Ali Büzürg'e dir ki: ‘Ağa Tanrı Dağı'nda bana ihsan eyledüğün karyeleri sen zabt eyle.’ didi. “Ön son cüz düşdük, heman gönülden ayırma didi. Ali Büzürg eydür kim:

‘Bendesinün yancazına varayum.’ dir. Topuz dir ki:

‘Evladların vakfından ayırma, sonı gelmez.’ diyüp evladlı evladıyla başka boy oldılar. Günlerde bir gün Ali Büzürg haste oldı. Hastalığından delirdi. ‘Bre ur Topuz, bre tut Topuz.’ Bir mikdar aklı gelür gibi oldı.

‘Topuz geldi mi?’ diyü sual eyledi. Anlar da ‘Gelmedi.’ didiler. ‘Ya niye gelmez?’ didi. ‘Senün hastalığın haber almadı.’ ‘Öyle ya niçün haber virmediniz? İmdi ben haykırayum, bakun kimse var mı?’ didi. Anlar da: ‘Hep bu aradayuz.’ didiler.

24 Metnin devamında oğullarını sayması sebebiyle “oğlu” olarak anlamlandırılması uygun olacaktır.

‘İmdi ben haykırayum, gelsün’ diyüp ‘gel Topuz gel, seni dünya göziyle göreyüm, Cüneyd beni çalup öldürmeden gel, yetiş!’ diyüp Nad-ı Ali okudu. Meger ol saat sabaha yakındı. Ez-an-canib Topuz bir düş görür. Düşünde üç karındaş ava giderler.

Bu Topuz hınzır öldürür. Ali Büzürg dir ki: ‘Şu hınzırı pareyelüm, kelblerimüz yisün’ dir. Cüneyd dir ki:

‘Ol bana lâzımdur, ben ocak beslerem, neylerem senün kelbünü?’ diyüp Ali Büzürg’i Cüneyd kurşunuyla urur. Kurşun bir bir yanına uğrar. Kurşunun uğraduğı yirden yürek taşra çıkar, tir tir titrer. Ali Büzürg: ‘Ya karındaş yetiş.’ dir. Gelür görür, yürek taşrada. Topuzıyla urur. Cüneyd’ün tüfeginün çakmağna topuz yapuşa kalur. Cüneyd güler. Al Topuz, Ali Büzürg’ün yüregini kızılık şışıyle şişler. Habdan bidar olur, sabah olmuş. Heman sorsalar gelür, yetişür. Anlar da haberci uçururlar. Haberci havlu kapusından çıkarken ikisi çoşt buluşurlar. ‘Topuz geldi.’ diyü müjde dahı geldi, müjde eylediler. Anda hazır olanlar taşra geldiler. ‘Esselamu aleyküm’ diyüp görmek görüşmek dileyüp karındaşının üzerine girdi.

‘Selamun aleyküm ya zaif-i ervah!’ didükde Ali Büzürg gözin açdı, ağladı. ‘Şükür atam sevgilisi.’ diyüp elin uzatdı. Topuz nazar eyledi. Tırnak gövermiş, kulak gövermiş, amma gözler sağ. Yüregini yokladı, yürek titrer. Ali Büzürg ehline dir ki:

‘Yenge ana bu ne haldür yenge ana?’ didi.

‘Ah külli haşa ben böyle yigide kıyup da kime dadı olacağın?’

Topuz dir ki: ‘Bu yakın zamanda.’ Yenge Ana cevaba gelüp ‘Cüneyd ile yavukluğa vardılar.’ Eyitdi Topuz: ‘Hayr ola’ diyüp bir şerbet içürdi. Heman boğazından indi, aksırdı. Aklı başına geldi. Ali Büzürg cevaba gelüp ‘Gönlüm bulandı.’dir. Topuz eydür ki: ‘Nücum saat sabr idebilsen eyü gelürdi.’ diyüp bir şerbet dahı içürdi. Pıskurdu. Dürüst aklı geldi, taam yidi, şükr eyledi, enam-ı şerifin karşıladılar, silkindi, sıhhat buldı. Ez-an-canib ‘Cüneyd zaif oldı.’ didiler.

‘Karındaşum Topuz sen süngi gele hem yetişesün ve hem anam bilece getüresün, görem.’ dimiş. ‘Anaları Gerlova’da vilayet aşırı yirde amma ben varsam olur. Ağam gidebilir misün, ne dirsün?’ didi. ‘Giderüz.’ didükde tevabisi kail olmadılar. Topuz cevaba gelüp ‘Varmayınca olmaz.’ didükde anlar dahı hazır cevab olup ‘Biz anamızun eziyyetine sebep andan anlaruz.’ dimişler. ‘Ağamızı koruyalım.’ diyüp bilece gıtdiler. Vardılar, gördiler, hali zaif. Kaderi olduğı kadar mualece eyler. Bi-

izni'llahi teala sıhhat bulur. Cüneyd dir: 'Karındaş beni koyup gitme.' Ali Büzürg dir: Benüm karındaşcuğum dünya ahiret beni koyup gitme ve benden ayrılup gitme. Gel zeametimün yarısı senün, sana hibe olsun, Topuz'un olsun.' didi. 'Va'llahü'l-azim karındaşlar, bu cevabun mabeynin anam bilür, ben sizi gınamağa gelmedüm. Halinüz hatırınız sormağa geldüm.'" didi esna-yı kelim arasında. Ali Baba ile Topuz Baba Koşu Nehr'ün kıranında medfundur. Cüneyd, Dimetoka'da medfundur rahmetu'llahi aleyh.'" (Kılıç ve Bülbül, 2011: 113-115).

Demir Baba Velayetnâmesi'nde geçen anlatmadaki Topuz Baba ile çalışmamızda yayımladığımız siyadetnâmelerde ismi geçen Topuz Baba'nın bağlantısı olabilir mi? sorusu da anlatmadaki kişiler ve mekan bazında düşünölmeye değerdir. Anlatmada geçen Rumeline ilk geçenlerden Seyyid Hasan'ın en büyüğü Ali (Büzürög²⁵), ortanca Cüneyd ve en küçüğü Topuz adlı üç oğlu olduğunu belirtmektedir. Topuz Baba'nın soyunu tasdik eden 1412 tarihli siyadetnâmeden Topuz Baba'nın babasının adının Hasan olduğunu öğrenmekteyiz. Topuz Baba'nın kardeşleri hakkında ise bilgi verilmemektedir. Sözlü tarihte Topuz Baba'nın Gerlova'nın fethinde mücadele edip Topuzlar, Alvanlar ve civar köylerin devrin padişahı tarafından vakfedildiği bilgisi Alvanlarda gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarında İsmail Pireli tarafından bize aktarılmıştır. Pireli ayrıca ortanca kardeşin Dimetoka'da medfun olduğunu da belirtmişti. Velayetnâmedeki anlatmada geçen vakfedilen malların taksimi Ali Büzürg (Koca) ve Topuz'un Gerlova'daki nahiyede yerleşik ve memnun oldukları bilgisi tarihi belgelerde de Topuzlar ve Elvanoğlu mahallerinin Gerlova bağı bir köy olarak tanımlanması bölgedeki yerleşim ve imtiyazlı vakıfların oluşumu hususunda yorum yapmaya imkan vermektedir. Yine yayımladığımız 1, 5 ve 6 numaralı belgelerde geçen Ali Koca Baba ve Koca Baba zaviyesi ile Ali Büzürg (Koca) arasında bir ilişki kurulabilir mi sorusunu doğurmaktadır. Belki ilerleyen zamanlarda yeni belgeler ve bilgilerin bu konuda farklı düşünce ve yorumlara imkan vereceğine inanıyoruz.

25 Büzürg'ün kelime anlamı "büyük, ulu" dur (Devellioğlu, 2000: 120). Tarihi metinlerde "koca" olarak tanımlanmaktadır.

Sonuç

Sözlü tarihte Ali Koç Baba'nın oğlu Hüseyin'in Alvanlar köyüne geldiğinde Topuz Baba ve ona bağlı toplulukların var olduğu bilgisi aktarılmıştır. Yayımlanan siyadetnâme metinlerinin rehberliğinde Topuz Baba merkezli soy esas yapının 20. yüzyılın sonlarına kadar sürdüğünü söyleyebiliriz. Bu bağlamda Topuz Baba'nın karizmatik kişiliği etrafında oluşmuş bir "Topuz Baba Ocağı"nın varlığı sözlü tarih ve belgeler ışığında rahatlıkla söylenebilir. Alvanlar köyünde Topuz Baba ve Ali Koç Baba ocaklarından Topuz Baba merkezli siyadetnâme geleneğinin 15. yüzyıldan elimizdeki son siyadetnâme belgesinin tarihi olan 1892'ye kadar sürdürüldüğünü söyleyebiliriz. Köydeki iki ocak yapısını gösteren bir diğer durum da Ali Koca Baba adına tanzim edilen siyadetnâme sayılabilecek bir numaralı belge ve vakfın imtiyazlarını gösteren beş ve altı numaralı belgelerle Koca Baba zaviyesi merkezli inançsal yapının da Topuz Baba'nın soyundan gelenlerin devamlılığını 20. yüzyıla kadar sürdürdüğüdür. Ali Koca Baba'nın Ali Koç Baba ile aynı kişi olup olmadığı cevap arayan bir soru olmakla birlikte Ali Koç Baba Ocaklıların tarihsel süreçten bugüne taşıdıkları ocak sistemi ve ritüel evreni Alvanlar merkezli yaşanmış, günümüzde Trakya'dan Eskişehir ve Kütahya illerine kadar yayılmış bir gerçeklik olarak karşımızda durmaktadır. Oysa Alvanlar köyünde yaptığımız saha araştırmalarında ve Dede aileleri ile olan mülakatlarımızda Topuz Baba'nın soyundan gelen bir sülale ya da ailenin varlığına dair bir işaret bulunmamıştır. Bu durum Alvanlar köyünde son asra kadar varlığını resmi kayıtlarda devam ettiren Topuz Baba Ocağı'nın zaman içinde inançsal ve kurumsal bütün emanetlerini Ali Koç Baba Ocaklılara devrettiği yorumunu yapmamıza imkan vermektedir. Diğer bir durum da Topuz Baba ve Ali Koca Baba'nın Demir Baba Velayetnâmesi'ndeki anlatımda geçtiği üzere Hasan Çelebi soylu bir ocağın iki kolu olarak var olmuş mudur? sorusudur. Uzun yıllardır Alevi ocakları üzerine gerçekleştirdiğimiz saha araştırmalarında topladığımız sözlü bilginin birçok kez resmi tarih ile birebir tutarlılık gösterdiğini tespit ettik. Sözlü tarihte anlatılagelen sözlü bilginin değişim ve dönüşümünün mümkün olmadığını da birçok sözlü bilginin tarihi anakronizm içermesine rağmen izahı kabul etmediği gerçeği ile karşılaştık. Bu bağlamda Ali Koç Baba Ocağı'nı yaratan veli kültürünün Niğbolu'da medfun Ali Koç Baba'nın karizmatik inanç önderliğinde oluştuğu yadsınamaz bir gerçektir. Yine Ali Koç Baba ile Alvanlar bağlantısının oğlu Hüseyin kanalıyla gerçekleştiği ve oğlu Hüseyin ile kutsal soyun devam ettiği kabul görmektedir. Bunun işareti olarak Alvanlar köyünde bulunan "Koçlu Baba Türbesi" ve soyundan geldiğini söyleyen Dede toplulukları ile ocağa talip olduğunu belirten önemli bir topluluk mevcuttur. Ocağın karizmatik inanç

önderleri olarak görülen Ali Koç Baba ve oğulları nefeslerde, gülbenglerde ve günlük hayatta yaşatılmaktadır. Yine inançsal aidiyeti olduğu düşünülen Seyyid Ali Sultan'ın menkıbevi hayatı da Ali Koç Baba ile bağlantılı olarak sözlü gelenekte varlığını sürdürmektedir. Sözlü gelenekte Topuz Baba ile ilgili anlatımların yok denecek kadar azlığı, ritüel metinlerinde yer almaması Topuz Baba merkezli veli kültürünün erken dönemlerde ortadan kalktığını göstermektedir. Her ne kadar siyadetrâmelerle imtiyazlı soya tâbi olan Topuz Baba evlatları varlığını sürdürmüş olsa da ritüelik dünyayı Ali Koç Baba Ocaklı Dedelerin devam ettirdiği söylenebilir. Kutsal emanetler olarak görülen Topuz Baba merkezli siyadetrâmelerin Ali Koç Baba Ocaklıların şahsi arşivlerinde yer almasını da kutsalın varlığını sürdürdüğü ritüelik evrene devri ile alakalı yorumlanabilir. Burada düşünülmesi gereken tek husus Ali Koç Babalı Dede ailesinin mevcut belgeleri Ali Koç Baba'nın soy şeceresi olarak tanımlayıp günümüze kadar saklamalarıdır.

Sonuç olarak makalede kullanılan kaynaklar ve bunlar üzerinden yapılan yorum ve analizlerin yeni çalışmalara yön vereceğine inanıyoruz. Özellikle Niğbolu'da (Nikopol) medfun Ali Koç Baba adına kurulu zaviyesi üzerine toplanacak yeni bilgi ve belgelerin Alvanlar köyünde kurumsallaşmış Ali Koç Baba Ocağı ile ilgili birçok soruya cevap vereceğini düşünüyoruz. Velayetrâme ve menakıpnâmeler üzerinden kurulan Koyun Baba, Ali Koç ilişkisi ile Hasan Çelebi oğlu olarak takdim edilen Ali (Büzürg) Koca, Topuz Baba ve Cüneyd'in Alvanlar ve civarında oluşan Alevi inancının kurgusundaki rolleri nelerdir sorusuna cevapların tarihi vesikalarlar da uyumlu bir şekilde yeni bilgilerle yorumlanması bölgedeki inançsal oluşumu daha rahat anlamamıza imkan verecektir.

Bu makalenin bize gösterdiği bir önemli gerçek de resmi arşivlerden alınan belgeleri temel alarak yapılan tarihsel tablonun şahsi arşivlerden alınan belgelerle daha farklı boyutlara taşınabildiği gerçeğidir. Alevi inanç sisteminin tarihsel arka planının tam anlamıyla anlaşılması için şahsi arşivlerden toplanacak belge ve bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır. Resmi ve şahsi arşivlerden toplanan verilerin sözlü tarih ile birleştirilerek yorumlanması daha sağlıklı bir tablonun oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

KAYNAKÇA

AHMED, Şabanali (2012). *Bulgaristan'da Alevilik (Yablonovo Örneği)*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı İslam Mezhepleri ve Tarihi Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

AKIN, Bülent (2014). “Alevi Ocakları ile İlgili Tespit Edilebilen En Eski Tarihli Belge: Ağuiçen Ocağı Şeceresi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2014/70. 15-38.

AKIN, Bülent (2017). *Diyarbakır Yöresi Alevi Ocakları: Tarih, İnanç ve Gelenek*. Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Halk Bilimi Anadalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.

AKIN, Bülent ve Ozan Yılmaz (2016). “Dede Garkın Ocağı'nın Diyarbakır Kolu ve Diyarbakır Kolundan Alınan İki Yeni Belge Üzerine Tarihi ve Edebi Bir İnceleme”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2016/77. 37-76.

AKIN, Bülent ve Ozan Yılmaz (2017). “Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın Yeniden Zuhuru: Teslim Abdal Ocağı (Yazılı Kaynaklar) ‘Erden Er, Yoldan Yol Doğar’”. *Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi*, 2017/16, 71-138.

ALEXSİYEV, Bojdar (2004). “Ali Koç Baba Hakkında İki İzlenim”. Çev. Bilge Uluğlar, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2004/31. 103-110.

ASYA, Furkan ve Sevim Gören (2009). “Ali Koç Baba Ocağı İle İlgili Kısa Bir Değerlendirme ve Birkaç Yeni Belge” *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2009/50. 17-36.

BARCAN, Ömer Lütfi (1942). “Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I: İstila Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler”. *Vakıflar Dergisi*, S. 2. 279-386.

BELDICEANU-STEINHERR, Irené (1999): “Osmanlı Tahrir Defterlerinde Seyyid Ali Sultan: Heterodoks İslâm'ın Trakya'ya Yerleşmesi”. *Sol Kol: Osmanlı Egemenliğinde Via Egnatia (1380-1699)*. Haz. Elizabeth Zachariadou. Çev. Ö. Arkan, E. Güntekin ve T. Altınova. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları. 50-72.

BİLGİLİ, Ali Sinan (2010). “Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Kızıldeli (Seyyid Ali Sultan) Zaviyesi 1401-1826”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2010/53. 89-114.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2000). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.

DOĞANBAŞ, Muzaffer (2015). *Koyun Baba Velâyetnamesi*. İstanbul: Dört Kapı Yayınevi.

ENGİN, Refik (2004). “Bir Madalyon Bir Tarih, Ali Koç Baba ve Yaşayan Erkanı”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2004/31. 33-67.

ENGİN, Refik (2014). *Trakya ve Balkanlarda Bektaşilik ve Bektaşî Süreklileri*. Köln: Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü Yayınları.

ERSAL, Mehmet (2015). “Balkanlar: Alevi mi Bektaşî mi Ocak mı Sürek mi?”. *Balkanlarda Alevilik Bektaşilik*. Ed. Mehmet Ersal. Tekirdağ: Çorlu Belediyesi Yayınları.

- ERSAL, Mehmet (2015). *Balkanlarda Alevilik Bektaşilik*. Tekirdağ: Çorlu Belediyesi Yayınları.
- ERSAL, Mehmet (2016). *Alevilik: Kavramlar ve Ocağın Sistemi – Çubuk Havzası Aleviliği Örneği*. Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Yayınları.
- ERSAL, Mehmet. (2012). “Şücaeddin Veli Ocağı: Balkan Aleviliğindeki Yeri Rolü ve Önemi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*. 2012/63. 207-230.
- FAROOQHI, Suraiya (1976). “Agricultural Activities in a Bektashi Center: The Tekke of Kızıldeli 1750- 1830”. *Südt Forschungen*, XXXV (München 1976). 69-96.
- GEORGİEVA, İvanička (1998). *Bulgaristan Alevileri ve Demir Baba Tekkesi*. Çev. M. Türker Acaroğlu. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- KARAKAYA-STUMP, Ayfer (2015). *Vejailik, Bektaşilik, Kızılbaşlık Alevi Kaynaklarını, Tarihini ve Tarih Yazımını Yeniden Düşünmek*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- KAYAPINAR, Ayşe (2009). “XVI. Yüzyılda Dobruca Yöresinde Gayri Sünni İslam’ın İzleri”. *Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi*, S. 1. 85-102.
- KAYAPINAR, Ayşe (2010). “Balkanlarda Mihailoğullarına Tâbi Akıncıların Bektaşilikle Bağlantısına Dair Onomastik ve Toponomik Bir Araştırma”. *Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli Sempozyumu, 17-18 Ağustos 2009 Neşehir*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. 39-58.
- KAYAPINAR, Ayşe (2010). “Osmanlı Klasik Döneminde Trakya’da Yer ve Kişi Adlarında Bektaşî Geleneginin İzleri”. *Uluslararası Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri. Hacı Bektaş Veli. Güneşte Zerrisinden, Deryada Katresinden*. Der. Pınar Ecevitoglu, Ali Murat İrat ve Ayhan Yalçınkaya. Ankara: Dipnot Yayınları. 143-163.
- Kayapınar, Ayşe (2015a). Osmanlı Kayıtlarında Kuzey Bulgaristan Alevi-Bektaşî Köyleri (XVI. Yüzyıl). *Balkanlarda Alevilik Bektaşilik*. Ed. Mehmet Ersal. Tekirdağ: Çorlu Belediyesi Yayınları.
- KAYAPINAR, Ayşe (2015b). “Bulgaristan’da Osmanlı Hâkimiyetinin Kurulması”. *Yeni Türkiye Dergisi*, 66 (Rumeli-Balkanlar Özel Sayısı-1). 619-635.
- KAYAPINAR, Ayşe ve Emine Erdoğan Özünlü (2015). *Mihailoğulları’na Ait 1586 Tarihli Akıncı Defteri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- KAYAPINAR, Ayşe ve Levent Kayapınar (2010). “Balkanlar’da Karıştırılan İki Bektaşî Zaviyesi: XV-XVI. Yüzyılda Osman Baba Ve Otman Baba Tekkeleri”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2010 / 55. 97-128.
- KAYAPINAR, Levent (2009). “Malkoç Oğlu Bali Bey ve Bayezid Baba Asitanesi”. *Alevilik-Bektaşilik Araştırma Dergisi*, S. 1. 105-116.
- KAYAPINAR, Levent (2010). “Balkanlarda Erken Dönem Osmanlı Akıncı Uçbeyleri Bektaşî miydiler?”. *Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli*. Ankara. 245-267.
- KAYAPINAR, Levent. (2004). “Osmanlı Uçbeyi Evronos Bey Ailesinin Menşei Yunanistan Coğrafyasındaki Faaliyetleri ve Eserleri”. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 1, S. 8. 133-142.
- KIEL, Michael (2007). “Niğbolu”, *İslam Ansiklopedisi*. C. 33. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 87 – 89.
- KILIÇ, Filiz vd., *Otman Baba Velâyetnâmesi (Tenkitli Metin)*. Ankara: Grafiker Ofset.
- KILIÇ, Filiz; BÜLBÜL, Tuncay (2011). *Demir Baba Velâyetnâmesi (İnceleme – Tenkitli Metin)*. Ankara: Grafiker Yayınları.

- KÖKEL, Coşkun (2004). “Büyükyaayla, Salihler ve Aydınlar Köyleri Ali Koç Baba Ocakları”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2004/31. 69-87.
- MADEN, Fahri (2010). “Kızıldeli Sultan Tekkesi'nin Kapatılması (1826) ve Faaliyetlerine Yeniden Başlaması”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2010/53. 115-126.
- MARANGOZ, Kazım (2005). “Ali Koç Babalılar”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2005/36. 145-157.
- MELIKOFF, Irené (1999). “14.-15. Yüzyıllarda İslâm Heterodoksluğunun Trakya'ya ve Balkanlar'a Yerleşme Yolları”. *Sol Kol: Osmanlı Egemenliğinde Via Egnatia (1380-1699)*, Haz. Elizabeth Zachariadou. Çev. Ö. Arıkan, E. Güntekin ve T. Altınova. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları. 178- 190.
- MİKOV, Lyubomir (2008). *Bulgaristan'da Alevi-Bektaşî Kültürü*. İstanbul: Kitap Yayınevi
- NOYAN, Bedri (1999). *Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli Sultân) Velâyetnâmesi*. Ankara: Ayyıldız Yayınları.
- OCAK, Ahmet Yaşar (1999). *Osmanlı İmparatorluğunda Marjinal Sûfîlik: Kalenderîler (XIV-XVII. Yüzyıllar)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- OCAK, Ahmet Yaşar (2002). *Alevî ve Bektaşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri Bektaşî Menakıbnâmelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- OCAK, Ahmet Yaşar. (2011). *Ortaçağ Anadolu'sunda İki Büyük Yerleşimci (Kolonizatör) Derviş Yahut Vefaiyye ve Yeseviyye Gerçeği: Dede Garkın Emirci Sultan (13. Yüzyıl)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Yayınları.
- ÖZKILINÇ, Ahmet (2013). *Rumeli Eyaleti 1514-1550*. Ankara: Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- ÖZÜDOĞRU, Ersin (2007). “Ali Koç Baba Ocağı Dedesi Seydi Koç İle Söyleşi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2007/43.
- ŞAHİN, Haşim (2002) “Koyun Baba”, *İslam Ansiklopedisi*. C. 26, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 229-230.
- ŞAHİN, Haşim (2010). “Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli) Üzerine Bir Literatür Değerlendirmesi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2010/53. 17 -33.
- TAŞGIN, Ahmet (2017). *Horusandan Balkanlara Ulaşan Bir Eren Koyun Baba ve Menakıbu*. Konya: Çizgi Kitabevi
- TAŞGIN, Ahmet (2015). “Nehrin Piri: Koyun Baba ve Menakıbu”. *Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi*, S. 11. 117-174.
- TOZLU, Selahattin (2010). “Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Kızıldeli (Seyyid Ali Sultan) Zaviyesi 1826-1852”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2010/53. 127-152.
- UYAR, Gülgün (2008). *Ehl-i Beyt, İslam Taribinde Ali-Fatıma Evladı*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- YALÇIN, Alemdar ve Hacı Yılmaz (2004). “Balkanlarda Bir Bektaşî Süreği: Ali Koç Babalılar”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2004/31. 13-31.
- YILDIRIM, Rıza (2007). *Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli) ve Velâyetnâmesi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- YILDIRIM, Rıza (2010). “Muhabbetten Tarikata: Bektaşî Tarikatının Oluşum Sürecinde Kızıldeli'nin Rolü”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2010/53. 153-190.

YILMAZ, Hacı ve Coşkun Kökel (2005). "Ali Koç Baba Ocağı İle İlgili Kısa Bir Değerlendirme ve İki Yeni Şecere". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 2005/36. 125- 136.

Arşiv Kaynakları

TD. BOA. 370 /552

TD. BOA. 382 / 519-521

Kaynak Kişi Dizini

- Ali Çakır (1952). Bulgaristan Eski Cuma Veletler, Lise, Talip
Baki Emir (1962). Tekirdağ Çorlu, İlkokul, Talip
Elif Özyiğit (1957). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Lise, Anabacı
Fatma Emir (1962). Kırklareli, İlkokul, Talip
Fatma Eren (1958). Kırklareli Lüleburgaz, Lise, Talip
Fedail Hasan Molla (1966). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Ortaokul, Dede
Gülfer Ümit (1968) Tekirdağ Çorlu, Üniversite, Dede Kızı
Gülten Köybaşı (1960). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Lise, Talip
Hamza Onbaşı (1952). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Veteriner, Talip
Hasan Özyiğit (1954). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Lise, Dede
Hüseyin Marangoz (1934) Bulgaristan İslimiye Alvanlar, İlkokul, Dede
İbrahim Malkoç (1943). Kırklareli Kofçaz Terzidere, İlkokul, Âşık
İsmail Pireli (1962). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Lise, Talip
Kevser Gençalp Koçerdin (1965). Tekirdağ Çorlu, Üniversite, Dede Kızı
Mehmet Ali Koç, Bulgaristan İslimiye Alvanlar, İlkokul, Dede
Musa Eren (1956). Tekirdağ Çorlu, Lise, Talip
Nuri Köybaşı (1952). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Öğretmen, Talip
Rukiye Onbaşı (1955). Bulgaristan Eski Cuma Veletler, Lise, Talip
Sevim Koçerdin (1944). Tekirdağ Çorlu, İlkokul, Anabacı
Ülker Ceylan (1965). Tekirdağ Çorlu, Lise, Dede Kızı
Zeliha Çakır (1955). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Lise, Talip
Zümbül Hasanova Badjak (1976). Bulgaristan İslimiye Alvanlar, Talip

EKLER

EK-1: Tarihsiz Siyadetnâme Transkripsiyonlu Metin

Esedullahü'l- Ğalib (...) Ebi-Talib (...)

Bārgāh-ı (...) el-Ğüseyn kıddise (...)

Bārgāh-ı (...) kıddise sırruhu'l-'azîz

Bārgāh-ı Ğazretü'l-İmāmeynü'l-hümāmeyn Mūsā el-Kāzım ve MuĞammed el-Cevād kıddise sırruhumu'l-'azîz

Bārgāh-ı Ğazretü'l-İmām 'Ali el-Hādî ve Ğasanü'l-'Askerî kıddise sırruhumu'l-'azîz

Merķad-i Ğazret-i İmāmü'l-hümām 'Ali ibni Mūsā er-Rızā Ğarīb-i Ğorasan

Merķad-i Ğazret-i İmām-ı A'zam kıddise sırruhu'l-'azîz

Bārgāh-ı Ğazret-i Şeyh 'Abdülkādir-i Cilanî

Merķad-i Ğazret-i Şeyh Şihābüddîn-i Sühreverdî

Küfe Şehrinde Olan Enbiyâlar ve Evliyâlar MiĞrâbları ve Mezârları Budur; el-evvel:

İbrāhîm PeyĞamber miĞrâbı, Âdem PeyĞamber miĞrâbı, NûĞ PeyĞamber miĞrâbı, Şît PeyĞamber miĞrâbı, Şu'ayb PeyĞamber miĞrâbı, (...) PeyĞamber miĞrâbı, Cercîs PeyĞamber miĞrâbı, Yûnus PeyĞamber miĞrâbı, İdrîs PeyĞamber miĞrâbı, (...) PeyĞamber miĞrâbı, Hüd PeyĞamber miĞrâbı, Zünnûn PeyĞamber miĞrâbı, Eyyûb PeyĞamber miĞrâbı, Hārûn [PeyĞamber] miĞrâbı, (?) PeyĞamber miĞrâbı, Yakûb PeyĞamber miĞrâbı, Yûsuf PeyĞamber miĞrâbı, Dāvûd PeyĞamber miĞrâbı, İlyās PeyĞamber miĞrâbı, Ğızır-ı Zinde PeyĞamber miĞrâbı, Danyal PeyĞamber miĞrâbı, Zülkifl PeyĞamber miĞrâbı, Lokmān [PeyĞamber miĞrâ]bı, ŞālîĞ PeyĞamber miĞrâbı, İşĞaĞ PeyĞamber miĞrâbı, Zülyesa' PeyĞamber miĞrâbı, Yahyâ PeyĞamber miĞrâbı, Ebûbekr miĞrâbı, MuĞammedü'l Mustafâ miĞrâbı, İsâ PeyĞamber miĞrâbı, İskender PeyĞamber [miĞrâbı], Mūsā PeyĞamber miĞrâbı, İbrāhîm PeyĞamber miĞrâbı, İsmâ'îl PeyĞamber miĞrâbı, Zekeriyâ PeyĞamber miĞrâbı, Ğazret-i 'Ömer miĞrâbı,

Hzret-i 'Osmān mihrābı, İmām 'Ali mihrābı, İmām Hāsan mihrabı, İmām Hüseyin mihrabı, daş ki İmām 'Ali şaldı, Hānī Urve ođlu, ... Nūh kıızı, İmām Ca'fer maķāmı, İmām Zeynel'ābidin maķāmı, İmām 'Ali'nūñ maķāmı, İmām Hāsan kıızları.

teyemmünen bi-zıķrihi'l-a'lā

el-emrū Kemāl (?) ve eş-Şāmī 'Ali bi-eşuran fi-meķāvīhi harreretü'l-himme.

el-ħamdüllillāhi'l-ālem ellezī enbete şecerete's-siyādeti min-arzi'l-iyādeti bi'n-nażrati ve'l-behā muħazżaratun min-eşeri feyezāni'l-māi'l-hakim ellezī eşbete bihi neseben ve şıhren fe-şāret "ke-şeceretin tayyibetin aşluhā şābitün ve fer'uhā fi's-semā" ve-ş-şalātu ve's-selāmu 'alā men-iştafā bi'n-nesebi'l-a'lā ve'l-ħasebi'l-esnā ve 'alā sā'irü'r-rüsül ve'l-enbiyā ve 'alā ālihi ve aşhābihi li-berereti'l-etķiyā.

ve ba'de... fe's-sebebü'd-dāi ilā taħarrüri hāzihî'n-nemikātü'l-enika ve'l-veşikātü'l-veşikā bi-iħbāri's-Seyyid Şeyh 'Ali Koca Baba bin e's-Seyyid Sultān Kızıl Velî bin e's-Seyyid Sultān Hācı Bektāş el-Horoşānî bin e's-Seyyid Sultān İbrāhim bin e's-Seyyid İmām Mûsi Kāzım bin e's-Seyyid İmām Ca'feri Şadık bin e's-Seyyid İmām Muħammed Bāķır bin e's-Seyyid İmām Zeynel'ābidin bin e's-Seyyid İmām Hüseyin bin İmām Ali kerremullāhu vecheh e's-Seyyid Hzret-i İmām Muħammedü'l-Muştafā şallallāhu te'alā aleyhi ve sellem bin Hzreti Cebrāil bin Hzreti Rabbü'l-ālemîn menķülüdür.

{Onun yüce adını anmanın uğuru ve bereketiyle...

İşbu [belge] Kemal ... ve Şamlı Ali'nin himmetleriyle yazılarak satırlara aktarıldı, tomar haline getirildi.

Alemlerin Rabbine hamdolsun ki hep aynı hadiselerin yinelendiği şu yeryüzünden seyyidliğin taze ve değerli fidanını bitirdi; onu hikmet suyunun bereketiyle yeşertti. [Bu seyyidlik fidanı] evlilikler ve akrabalıklar aracılığıyla, "kökü yerde (sabit), dalları gökte, güzel bir ağaç [İbrahim/24]" oldu. Salat ve selam; yüce ve parıltılı soyuyla seçkin olana [Hz. Muhammed'e]; diğer resuller ve nebiler ile onun ailesine ve dindar, saygın sahabelerine olsun. Her zaman dua ile meşgul olan bendenizin bu güzel metni;

bu güvenilir belgeyi yazmasının sebebi Seyyid Şeyh Ali Koca Baba'nın silsilesini bildirmektir: [Onun silsilesi] alemelerin Rabbi olan Hz. Allah'tan Hazret-i Cebrail'e, ondan Seyyid Hazret-i İmam Muhammed Mustafa'ya sallallahu aleyhi ve sellem, ondan İmam Ali'ye kerremallahu vecheh, ondan Seyyid İmam Hüseyin'e, ondan Seyyid İmam Zeynelabidin'e, ondan Seyyid İmam Muhammed Bâkır'a, ondan Seyyid İmam Câfer-i Sâdık'a, ondan Seyyid İmâm Mûsâ-yı Kâzım'a, ondan Seyyid Sultan İbrahim'e, ondan Seyyid Sultan Hacı Bektaş el-Horasanî'ye, ondan Seyyid Sultan Kızıl Veli'ye ondan da Seyyid Şeyh Ali Koca Baba'ya ulaşır.}

Şehid İmâm 'Ali kerremâllahu vecheh ve şehid İmâm Hüseyn radıyallâhu 'anh Hazret-i İmâm 'Ali kerremallâhu vecheh, Âdem peygamber İmâm 'Ali'yle biledür; Nûh peygamber İmâm 'Ali'yle biledür; Hazret-i İmâm Hüseyn; Hazret-i Yetmiş İki şehid aleyhimü'r-raħme İmâm Hüseyn (?) İmâm 'Ali Ekber; İmâm Hüseyn oğlu İmâm 'Abbâs; İmâm 'Ali oğlu Muğiretü's-şafâ taşradur; Mescid-i Hannâne dışradur; İmâm 'Ali Düsî(?) yeri; Necef Deryâsı Zülfiķâr'ı şalduğı yerdür; İmâm Hüseyn sancağdârı, İmâm Cafer makâmı; Vaħr-ı(?) Şehid taşradur.

Hille'niñ İç Şehrinde Olan Evliyâlar ve Şeyhler Adları Budur:

Hzret-i İmâm Mehdî makâmı; Hzret-i Hızr-ı Zinde makâmı; Ebü'l-Kâsım Peygamber oğlu; Ebü'l-fezâyil Zeynelâbidin oğlu; İmâm Mûsâ Kâzım kızları; İmâm Tâhir İmâm Hasan oğlu; Müntecib İmâm Hasan oğlu; Muhammed İmâm Zeynelâbidin oğlu; Zeynelâbidin İmâm Cafer oğlu; İmâm Zeynelâbidin makâmı; İmâm Hasan kızları; İmâm 'Ukayl 'Ümrân oğlu; İmâm 'Ukayl İmâm 'Ali oğlu; yeni şâhibü'z-zamân Şeyh Ebül'alâ; ve Şeyh Ebülberekât; ve Şeyh Mübârek; ve Şeyh Mecdüddin; ve Şeyh Abdül'aziz; ve Şeyh Muhyiddin

Bağdâd'ın Şahrâsında ve Köprübaşında Olan Evliyâlar Budur:

Harim-i İmâm Mûsâ Kâzım Gusülgâhı, mınıtka bir kara taşdur; 'Avnumuın Hzret-i İmâm 'Ali oğlu; Hzret-i Hızr-ı Zinde makâmı; Hzret-i İmâm Zeynelâbidin; İmâm Hasan kızları, Şeyh İbrahim el-Mâlikî; Yûşa' Peygamber; Şeyh Serirü Saqatî; Şeyh Cüneyd-i Bağdâdî; Manşür-ı Hallâc; İmâm 'Ali makâmı; İmâm Cafer-i Şadık makâmı; İmâm Mûsâ Kâzım oğlanları Kâsım ve 'Ukayl

Bağdād'ın İç Şehrinde Olan Evliyâlar ve Şeyhler Adları Budur:

Şeyh Muhyiddin; Şeyh Muhammed Garrâyî; Şeyh Muhammed 'Akülü(?); Şeyh Muhammed 'Abid; Şeyh Sirāceddin; Şeyh İbrāhīm; Şeyh 'Abdullah-ı Bağdādî; Şeyh Necībuddin; Şeyh Muhammed Bağdādî; Şeyh Dāvūd; Şeyh Behrāmeddin; Şeyh Muhammedün-Nu'mānî; Şeyh Kāmnānî(?); Şeyh Şihābüddin Sühreverdî; Şeyhü'l-Meşāyih (Hāzret-i İmām 'Ali maqāmı); Hāzret-i İmām Efşal(?) İmām Hasan oğlu, Sitti Hediye İmām Hüseyn kızı, Hāzret-i İmām Hasan kızları Pençe-i Hāzret-i 'Ali; Hāzret-i İmām Kanber-i 'Aliyyü'r-rahme, İmām Kameriddin İmām Hasan oğlu, İmām Ahmed Fazl İmām Hasan oğlu; İmām İbrāhīm Fazl İmām Hasan oğlu, Sitti Gülsüm İmām 'Ali kızı, Hāzret-i İmām Mūsā Kāzım anası; Hāzret-i İmām Mehdi maqāmı; İmām Nāşır İmām 'Ali oğlu; İmām Muhammed Fazl İmām el-Hasan; Hāzret-i Civānmerd-i Kaşşāb; kādīyü'l-hācāt Hāzret-i Peygamber 'alem-dārı Muṭahhar'ın kız karındaşı.

Bağdād'ın Çepçevresinde Olan Evliyâlar ve Şeyhler Adları Budur:

Şeyh 'Ali İdris oğlu; Sitti Mü'mine; Şeyh Hālife, Şeyh 'Abdülhamid, Şeyh Dehlil; Danyal Peygamber, Şeyh Mekkî; Şeyh Māhir, Şeyh Muhammedü'l-Yakıl; Şeyh Muhammed Kānî; Şeyh Ebü'l-Kerem; Şeyh Semim; Şeyh Nesrahil; Şeyh İbrāhīm; Şeyh Lengî; Sultān Seyyid 'Ali; Hāzret-i İmām el-Hasan; Ebü'l-Hādîd; Suṭān Baba 'Aziz; Sultān Ebü'l-Vefā; Sultān İbrāhīm, Ebü'l-Cābir İmām 'Ali oğlu, Hāzret-i İmām Hasan kızları.

Bağdād'ın Şark Cānibinde Olan Evliyâlar Adları Bulardur:

Şeyh Hādīs, Bağdād'ın şarkında; Mansūr, İmām Hasan oğlu; Hāzret-i Loqmān Hekim; İmām 'Ali maqāmı; Şeyh Sekrān; Şeyh Aliyyü'l-Heyetî; İmām Kāsım İmām Hasan oğlu; Ca'fer-i Deyyār, Sitti Meryem binti 'Ümrān Bağdād'ın şarkındadır, Uḥud cenginde şehid oldu; Şeyh Aşilüddin aleyhisselām; İmāmü'l-Hayy İmām Hasan oğlu; İmām-ı A'zam ibni Nu'mān Bağdād'ın şarkındadır; (?) İmāmü'l-Hasan Bağdād'ın maşriğinde; İmām Nāşır İmām Hasan oğlu Bağdād'ın maşriğindedir; İmām 'Ali'nin kız karındaşı, maşriğinde İsā Peygamber (a.m.); İmām Mūsā Sancaqdāri; Şeyh Şibli; Bişr-i Hāfi; Şeyh Sa'id; Şeyh Yūsuf; Şeyh Celāl, Kaḍı Şeyh; Hasan Nevberî(?); Şeyh 'Abdülhamid; İmām Muhammed Hānife; İmām Zeynel'ābidin maqāmı; İmām Ca'fer maqāmı;

(...) ve Muşul Tevābi'inden Olan Evliyâlar Budur:

Cercis Peygamber; Yūnus Peygamber; Sitte Şehzenān; Sitte (...) İmām 'Aliyyü'l-Hādî oğlu; Muhammed Bākır oğlu; (...) İmām

EK-2: Zilhicce 814 (Mart 1412) ve Zilkade 840 (Mayıs 1437) Tarihli Siyadetnâmeler

EK-2.1: Zilhicce 814 (Mart 1412) Tarihli Siyadetnâme Transkripsiyonlu Metin

Bismillahirrahmanirrahîm

elhamdü lillâhi'llezî meşşele 'ani'l-ittreti't-tâhireti fi-muḥkemi kitâbihi bi-ḳavlihi te'âlâ "ke-şeceretin ṭayyibetin aşluhâ şâbitün ve fer'uhâ fi's-semâ" ve's-şalâtu ve's-şelâmu 'alâ men-zeyyene'l-'arz bi- nücümü fâḳat nücümü's-semâ'fi'z-zîneti ve ileyhâ a'nî zürriyeti't-ṭayyibeti 'alâ mâ-yeş'uru bihi ḳavluhu şallallâhu aleyhi ve sellem "en-nücümü emânün li-ehli's-semâ" ve ehli beytî emânün li-ümme'ti fi'l-'arz fe-izâ ezhebe'n-nücümü zehebe ehli's-semâ" ve izâ ezhebe ehli beytî zehebe ehli'l-'arz" 'alâ mâ-revâhu Ayâs bin Seleme 'an-ebîhi a'nî'n-nebî şallallâhu aleyhi ve sellem siyyemâ el-e'immeti'l ma'sumîn salavâtullâhi er-rahmân 'aleyhim ecma'în eṭ-ṭayyibin eṭ-ṭâhirîn.

ve naḥmedullâh'ellezî ca'ale meşâhidü'l-e'immetü'n-nücebâ' ḳıbletü'l-evliyâ ve merâḳıdu şarâyihim vesiletü'l-icâbeti'd-duâ ve'l-iktidâ' bihim sebilen ile'l-ihtidâ ve'l-velâ'i lehüm sebeben li-istiḥḳâki'n-ni'ami fi-dâri'l-beḳâ ve's-şalâtu ve's-selâmu 'alâ-eşrefi'l-enbiyâ" ve's-senede'l-aşfiyâ" Muḥammedü'l-mebûş min-sırrı'l-Baḥḥâ" ve 'alâ-âlihi'l-ma'şümîn el-evşiyâ el-maḥşuşin ve 'alâ-ezvâcihi'l-muṭaḥḥarâti'l-aḥyâr enâ'e'l-leyli ve eṭrafe'n-nehâr şalâtün dâ'imetün 'alâ-memerrî'l-leyâl ve'l-eyyâm ḥuşuşen 'alâ-esedullâhi'l-gâlib câmi'ü'l-fezâil ve'l-menâḳıb el-İmâm Emîrü'l-Mü'minîn 'Ali bin Ebi Ṭâlib keremallâhu vecheh ve 'alâ-men eḥaşşa li'llâhi fi's-sırrı ve'l-alen ve'r-revâbiṭu 'ale'l-ferâizi ve's-sünen el-İmâm Ebi Muḥammed el-Ḥasan ve 'alâ-düreri merace'l-bahreyni'l-bedreyni'l-ḳamereyn el-İmâm Ebî 'Abdullâh el-Ḥüseyn ve 'ale'l-bâkiyü'l-ḥazînü's-şihâbü'l-mübîn el-İmâm 'Ali Zeynelâbidîn ve 'ale'l-imâmü'l-me'asir ve'l-mefâhirü's-şâkirü's-şâbir el-İmâm Muḥammedü'l-Bâḳır ve 'alâ-kenzi'l-ḥaḳâḳ ve mevzi'd-deḳâ'ık el-İmâm Caferü's-Şâdıḳ ve 'ale'l-ḥıbrî'l-âlim eş-şâ'imî'd-dâ'im el-İmâm Mûsî el-Kâzım ve 'alâ-baḥri'n-nidâ ve'l-imâmü'l-hüdâ el-İmâm 'Ali Mûsî er-Rızâ ve ale'l-cevâd ve's-sedâd mürşidü'l-ibâd ile'r-reşâd el-İmâm Muḥammedü'l-Cevâd ve 'alâ-mecelli'l-ḳulûbi's-şayyâdi zâḫara kullü ḥâzîrûn ve'l-bâdi el-İmâm 'Ali el-Hâdi ve 'alâ-ḳameri'l-muzî ve nûri'n-nebevî el-

İmâm Ḥasenü'l-'askerî ve 'alâ-sırrî'l-ḥafîyü'z-zâhirü'l-celî el-kevkebü'l-'alevî el-İmâm Muḥammed el-Mehdî şalavatullâhi 'aleyhim ecma'ın.

ve ba'de... le-mâ kâne ma'rifetü'l-ensâbü'ş-şerîfeti mine'l-umûri'l-müstaḥtemeti 'alâ-mâ kâle Resûlullâh sallâhu aleyhi ve sellem "a'rifü ensâbekum teşallu erḥâmekum fe-ennehu lâ-ḳaribe bi'r-raḥmeti izâ ḳaṭa'at ve in kânet ḳarîbetün ve lâ-ba'ade lehâ izâ vaşalet ve in kânet ba'îdetün" ve kâne'n-nesebü e's-seyyidü'l-merḳûm ismiḥu züyyile'l-kitâb fi-ğayeti'z-zuhûr ve'l-vuzûḥ fe-evrede hazîhi'ş-şahîfetü ve ḥakeme bi-şîḥḥatin ḥûkmen nâşiyen mine'l-yaḳîn ḥazren bi-enne yukâlu el-mevridetü inneke 'alâ-Ḥaḳḳu'l-mübîn ve'n-nesebu lihâze's-seyyid Seyyid Nûreddîn el-mulaḳḳab bi-Topuz ibn Ḥasan bin Seyyid Aḥmed bin Seyyid İbrâḫîm bin Seyyid Ḳasım bin Seyyid Nâsır bin Seyyid Nîmetullâh bin Seyyid Faẓlullâh bin Seyyid Feyzullâh bin Seyyid Fetḥullâh bin Seyyid Cârullâh bin Seyyid 'Abdullâh bin Seyyid 'Abîdullâh bin Seyyid Cemâleddîn bin Seyyid Celâleddîn bin Seyyid Muḥammed bin Seyyid Cafer bin Seyyid İbrâḫîm bin Seyyid 'Abdülğaffâr bin Seyyid 'Abdülvehhâb bin Seyyid 'Abdurrahmân bin Seyyid 'Abdurrahîm bin Seyyid 'Abdülkerîm bin Seyyid 'İmâdeddîn bin Seyyid Muḥammed bin Seyyid İsmâîl bin İmâm Cafer eş-Şadîḳ ibni İmâm Muḥammed el-Bâḳır ibni İmâm 'Alî Zeynelâbidîn bin İmâm Ebî 'Abdullâh el-Ḥüseyn bin İmâm 'Alî bin Ebî Tâlib bin 'Abdülmenâf bin Hâşim bin Kuşay bin Kilâb bin Ka'b bin Lüey bin Ğalîb bin Fıhr bin Mâlik bin Fahşez(?) bin Kinâne bin Ḥuzeyme bin Müdrike bin İlyâs bin Muḍar bin Nizâr bin Ma'ad bin 'Adnân bin 'Ad bin Lâd bin Elyesa' bin Selemân bin Nebt(?) bin Ḥamel bin Kaytâr bin İsmâîl bin İbrâḫîm bin Âzer bin Târuḥ bin Nâḥor bin Sârûğ bin Arğun bin Falığ bin Ğâr(?) bin Şalîḥ bin Ḳaynân bin Fahşas bin Nûḥ bin Melik bin Metuşelaḥ bin İdris bin Uḥnûḥ bin Elyard bin Mehlâil bin Ḳaynân bin Enuş bin Şis bin Âdem; salavatullâhi 'aleyhim ecma'ın.

fe-ketebtü mâ-şebete siyâdetihi ve vuğî'at beyne-yedeyhi ḥâzîhi'l-ensâbü'l-sâbîḳât li-yekünü ḥüccetü'l-ensâbü'l-lâḫîḳât ṭaleben li-merzâti 'âlemü's-sırrî ve'l-ḥafayât ve recâ'en şefâ'atihi şâḫibü'l-ḥavz ve'l kevser yevmü'l-araşât yâ eyyühe'r-râcün minḥu şefâ'atihi şallü 'aleyhi ve âlihi ve aşḫâbihi'z-zâkiyât illâ men-ṭalebe rağiye'l-Mevlâ ve neyli'd-derecâti'l-'alâ ve'l-ḳurbi ilâ-şâḫibi zevî'n-nühâ mine's-selâṭîn ve'l-vüzerâ' ve'l-'ulemâ' ve's-sâdât ve'l-ḳuzât ve'l-meşâyîḥ 'azzimûhum ta'zîmen ve ekremûhum ikrâmen ve şerrefûhum teşrifem ve aḥsenûhum iḥsânen inne-mâ tûczevne bi-mâ küntüm ta'melün.

cerā zalike ve hurrire fi-evā'ili şehri zi'l-ħicce sene erba'a 'aşara ve semānimi'e.

imzā-yı Mekke şerefhallāhu ħazihi'ş-şecere şah 'indenā maqbūl ve mergūb ve mesmū' lā-rādde ve lā-münker seyyidü's-sādāt emīr-i Mekke Seyyid Ca'fer	ve şah bi-mā fihi 'indī ve ħakemtü bi-şihhatihī ve ene'l-'abdülfaķır ilallāhi te'alā Muħammed bin Ĥüseyn bin Muħammed bin el-Mercā' el-Ĥüseynü'n-Necefiyyü'l-ħāzin aħsenehullāhu te'alā ileyh
imzā' fi'l-Mışr el-Maħrūsa hiye ümmü'd-dünyā ħafazallāhu min-şerri'l-'udvān ħāzihi'ş-şecere şah 'indenā maqbūl ve mergūb lā-rādde ve lā-münker seyyidü's-sādāt naķībü'l-eşrāf Seyyid Yaķūb	imzā-yı Medīne şerefhallāhu'l-mu'azzam ve'l-mükerrrem ve'l-mufahħam ħāzihi'ş-şecere maqbūl ve mesmū' lā-rādde ve lā-münker seyyidü's-sādāt emīr-i Medenī Seyyid 'Abbās
şehede bi şihhatin ħāzihi'ş-şecereti Seyyid Muħammed bin Seyyid 'Ali ve Seyyid Kāsım bin Seyyid Ca'fer ve Seyyid İbrāħīm bin Seyyid Ĥasan ve Derviş Ĥüseyn bin Derviş Aħmed ve Derviş Yaķūb bin Ĥacı 'Ali	

EK-2.1: Zilhicce 814 (Mart 1412) Tarihli Siyadetnâme Türkçesi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla;

Allah'a hamdolsun ki o, dosdoğru kitabında temiz nesillere örnek olmak üzere şöyle buyuruyor: “kökü yerde (sabit), dalları gökte, güzel bir ağaç [İbrahim/24]”. Salat ve selam; yeryüzünü, ziynet olmak bakımından gökteki yıldızları dahi aşan yıldızlarla süsleyene (Hz. Muhammed'e) olsun ki Ayas İbni Seleme'nin (üvey) babasından, yani Hz. Muhammed'den (SAV) rivayet ettiği hadiste, (o) yıldızların kendi asil soyu olduğuna işaret ederek şöyle buyuruyor: “Yıldızlar gök ehli için sığınaktır; ehlibeytim de ümmetim için sığınaktır. Ne zaman yıldızlar giderse gök ehlinin başına gelecek olan gelir. Ne zaman ki ehlibeytim giderse yeryüzü halkının başına gelecek olan gelir.” Özellikle de Masum İmamlar (bu cümledendir) ki bağışlayıcı olan Allah'ın övgüsü, temiz ve doğru olan bu topluluğun üzerine olsun.

Allah'a hamdediyoruz ki, asil imamların meşhetlerini evliyaya kıble; huzur dolu kabirlerini duaların kabulü için vesile; onlara uymayı hidayete erıştiren bir yol ve onların velayetlerini ahiret nimetlerini hak etmek için bir sebep kıldı. Salat ve selam nebilerin en şerefli ve arındırılmışların önderi olarak gönderilmiş Bathalı (Mekkeli) **Muhammed**'e; onun masum ailesine, özel nesline ve tertemiz eşlerine; Kur'an'da buyurulduğu üzere: "gece saatleri... ve gündüz zamanı boyunca (Taha/130)" kesintisiz süren dualar, gece ve gündüz birbiri ardınca devrettiği müddetçe, özellikle; tüm faziletleri ve menkıbeleri kendisinde toplayan, Allah'ın yenilmez aslanı, **müminlerin emiri, İmâm Ali bin Ebî-Tâlib**'e (Allah yüzünü aydınlatsın); yine mahsusen, gizli açık (her şeyiyle) Allah'ın (yolunda) olan, farzların ve sünnetlerin (hakiki) bağlarına sahip bulunan **İmâm Ebî-Muhammed el-Hasan**'a; salverilmiş iki denizin (Rahman/19) incileri, iki dolunay **İmâm Ebî-Abdullah el-Hüseyn**'e; parlayan yıldızın en mahzun feryat edeni **İmâm Ali Zeynelâbidîn**'e; övünçlü ve güzel eserlerin önderi, her koşulda sabreden ve şükreden **İmâm Muhammed el-Bâkır**'a; ince dikkatlerin kaynağı ve hakikatlerin hazinesi **İmâm Câfer es-Sâdık**'a; sürekli oruçlu olan, bilgin ve üstad **İmâm Musa el-Kâzım**'a; (mukaddes) çağrının denizi ve hak yolunun önderi **İmâm Ali Musa er-Rızâ**'ya; cömertlik ve doğruluk sahibi, hak yola giden kulların kılavuzu **İmâm Muhammed el-Cevâd**'a; kalp avcılığının derleyicisi, ânın ve başlangıcın toplayıcısı **İmâm Ali el-Hâdî**'ye; nebevî ışık, parıldayan ay **İmâm Hasan el-Askerî**'ye; apaçık görünen gizli sır, Alevî yıldızı **İmâm Muhammed el-Mehdî**'ye olsun; Allah'ın övgüsü cümlesinin üzerine olsun.

(İnsanın) şerefli soyunu bilmesi gerektiği konusuna gelince, (şüphesiz) bu zorunlu işlerden biridir. Hz. Peygamber'in (SAV) buyurduğu gibi: "Akrabalarınızı, onları ziyaret edecek ve güzel ilişkiler kuracak ölçüde öğreniniz. O kimse ki akrabası yakın olsa dahi onunla güzel ilişkisini keserse rahmete yakın olmaz; uzaktaki akrabasına dahi ulaşıp onunla güzel münasebet kuran ise rahmetten uzaklaşmaz." Bu metnin ekinde adı açıkça ve belirgin bir biçimde anılmış bulunan seyyidin soyu, doğruluğunda şüphe bulunmayacak bir kesinlikte takdir ve tespit edilerek bu sayfada kaydedildi. Bu seyyidin soyu şöyledir: Topuz lakaplı Seyyid Nureddin ibni Hasan, bin Seyyid Ahmed, bin Seyyid İbr[ahim], bin Seyyid Kasım, bin Seyyid Nâsır, bin Seyyid Nimetullah, bin Seyyid Fazlullah, bin Seyyid Feyzullah, bin Seyyid Fethullah, bin Seyyid Carullah, bin Seyyid Abdullah, bin Seyyid Abîdullah, bin Seyyid Cemaleddin, bin Seyyid Celaleddin, bin Seyyid Muhammed, bin Seyyid Cafer, bin Seyyid İbrahim, bin Seyyid Abdülgaftar, bin

Seyyid Abdülvehhab, bin Seyyid Abdurrahman, bin Seyyid Abdürrahim, bin Seyyid Abdülkerim, bin Seyyid İmadeddin, bin Seyyid Muhammed, bin Seyyid İsmail, bin İmam Cafer es-Sadık, ibni İmam Muhammed el-Bâkır, ibni İmam Ali Zeynelabidin, bin İmam Ebî-Abdullah el-Hüseyin, bin İmam Ali bin Ebî-Tâlib, bin Abdülmenaf, bin Hâşim, bin Kusay, bin Kilab, [bin] Ka'b, bin Lüey, bin Galib, bin Fihri, bin Malik, bin Faşaz(?), bin Kinane, bin Huzeyme, bin Müdrike, bin İlyas, bin Mudar, bin Nizar, bin Ma'd, bin Adnan, bin 'Âd, bin Lâd, bin Elyesa, bin Selaman, bin Nebt(?), bin Hamel, bin Kaytar, bin İsmail, bin İbrahim, bin Azer, bin Taruh, bin Nahor, bin Sarug, bin Argun, bin Falig, bin Gar(?), bin Şalîh, bin Kaynan, bin Faşas, bin Nuh, bin Metuşelah, bin İdris, bin Uhnuh, bin Elyard, bin Mehlaîl, bin Kaynan, bin Enuş, bin Şîs, bin Âdem. Allah'ın övgüsü hepsinin üzerine olsun.

Yazdım ki: seyyidiliği tespit edildi ve yukarıda sırlanan soy zinciri, bütün sırların ve gizemlerin bilicisinin hoşnutluğunu kazanma talebiyle ve arasat günü kevser havuzunun sahibinden şefaata ricasıyla ensap hücceti olarak ellerine teslim edildi. Ey ondan şefaata bekleyenler; Hz. Peygamber'e, tertemiz ailesine ve dostlarına salavat getiriniz. Tanrı'nın rızasını ve derecesinin yükselmesini talep edenler; şeyhlerin, kadınların, seyyidlerin, âlimlerin, vezirlerin, sultanların en anlayışlılarına yakın olmak isteyenler; onlara saygının en yücesiyle saygı gösteriniz, cömertliklerin en zenginiyle cömert davranınız, onurların en yükseğiyle onurlandırınız; iyiliklerin en güzeliyle iyilikler ediniz ki size ancak işlediklerinizin karşılığı verilir.

814 senesi Zilhicce ayının başlarında yazıldı.

<p>Mekke (Allah şerfini arttırsın) imzası: Bu şecere bizim indimizde makbul ve merguptur; inkar ve reddedilemez biçimde doğrudur. Seyyidü's-sâdât Emîr-i Mekke, Seyyid Cafer</p>	<p>Bu belgede yazanlar benim indimde doğrudur ve doğruluğuna tanıklık ederim. Ben, Allah'ın fakir kulu Muhammed bin Hüseyin bin Muhammed bin el-Mercâi'l-Hüseyniyyü'n-Necfiyyü'l-hâzin.</p>
---	--

<p>Mısır (ki o dünyanın anasıdır, Allah onu düşmanların şerrinden korusun) imzası: Bu şecere bizim indimizde makbul ve merguptur; inkar ve reddedilemez biçimde doğrudur.</p> <p>Seyyidü's-sâdât, Nakîbü'l-eşrâf, Seyyid Yakub</p>	<p>Medine (ulu, yüce, saygın şehir; Allah şerefini arttırsın) imzası:</p> <p>Bu şecere bizim indimizde makbul ve merguptur; inkar ve reddedilemez biçimde doğrudur.</p> <p>Seyyidü's-sâdât Emîr-i Medenî, Seyyid Abbas</p>
<p>Bu şecerenin doğruluğuna şahitlik edenler: Seyyid Muhammed bin Seyyid Ali ve Seyyid Kasım bin Seyyid Cafer ve Seyyid İbrahim bin Seyyid Hasan ve Derviş Hüseyin bin Derviş Ahmed ve Derviş Yakub bin Hacı Ali.</p>	

EK-2.2: Zilkade 840 (Mayıs 1437) Tarihli Siyadetnâme Transkripsiyonlu Metin

ve kıl el-ḥamdü lillâhi ve's-selâmu 'alâ-ibâdihi ellezîne ıstafâ bi-irfâni ve's-şıdk ve's-şafâ el-maḥşûş ḥâzihi's-şecereti li-evlâdi Muḥammedü'l-Muştafa şallallâhu aleyhi ve sellem,

ḥuşuşen 'alâ-Esedullâhü'l-Gâlib, el-İmâm **Ali ibni ebî Tâlib** keremallâhu vecheh; mevlüdehu fi'l-Ka'be ve eyyâmü vilâdetihi yevmü'l-eḥad fi-şehri selase ve 'ısrîn receb ve mevâzi'i'l-vefât fi-tis'a 'aşera min şehr-i ramazân sene selase sittin mine'l-ḥicreti sebebü vefâtihi katele 'Abdurrahmân bin Mülcem,

ve 'alâ-men aḥlaşa lillâhi fi's-sırri ve'l-'alen el-İmâm **Ebî Muḥammed el-Ḥasan**; mevlüdehu fi'l-Medîne ve eyyâmü vilâdetihi yevmi sülesâ fi-şehri şabân ve vilâdetihi sene selâsin mine'l-ḥicreti ve vefâtihi fi'l-Medîne ve eyyâmü vefâtihi yevmü's-sebt fi-sene ihdâ ve ḥamsin mine'l-ḥicreti ve sebebü vefâtihi min-semmi Ca'd binti Eş'as ve kabrihi fi'l-Bakî,

ve 'alâ-düreri merace'l-baḥreyn el-İmâm **Ebî 'Abdullâh el-Ḥüseyn**; mevlüdehu fi'l-Medîne ve eyyâm-ı vilâdetihi yevmü'l-ḥamîs fi-selase 'aşara min şehri ramazân fi-sene erba'a mine'l-ḥicreti ve vefâtihi fi-Kerbela ve kabrihi fi-Kerbela ve eyyâmü vefâtihi yevmü'l-isneyn fi-şehr-i 'âşirü'l-muḥarrem fi-sene ihdâ ve sittin mine'l-ḥicreti ve sebebü vefâtihi katelehu Şimr 'aleyhimü'l-la'ne,

el-İmām **Zeynel'ābidin**; mevlūdehu fi'l-Medīne ve eyyāmü vilādetihi yevmü'l-ḥamīs fi-şehri şa'bān sene semāniye ve selāsın mine'l-hicreti ve kabruhu fi'l-Baķı ve eyyāmü vefātihi yevmü's-sebt fi-isnā 'aşere min şehri'l-muḥarrem ve sebebü vefātihi Velid bin 'Abdülmelik,

el-İmām **Muḥammed el-Bākır**; mevlūdehu fi'l-Medīne ve eyyāmü vilādetihi yevmü'l-ḥamīs fi-selāse min-şehri'ş-şofer fi-sene seb'a ve ḥamsın mine'l-hicreti ve mevzi'ü vefātihi el-Medīne ve kabruhu fi'l-Baķı ve sebebü vefātihi el-maraż,

İmām **Cafer eş-Şādık**; mevlūdehu fi'l-Medīne ve eyyāmü vilādetihi yevmü'l-isneyn fi-seb'a min-şehri rebi'ü'l-evvel fi-sene selāse ve semānın ve vefātihi fi'l-Medīne ve kabruhu bi'l-Baķı ve sebebü vefātihi min-semmi'l-Manşur el-'Abbās,

el-İmām **Mūsā el-Kāzım**; mevlūdehu fi'l-Medīne ve eyyāmü vilādetihi yevmü'l-eḥad fi-seb'a min-şehri şofer sene seb'a ve işrin ve mi'e ve vefātihi fi'l-Bağdād ve kabruhu fi-mekābiri'l-Ḳureyş ve sebebü vefātihi min-semmi'r-Reşid fi'l-meclis,

el-İmām **'Ali Mūsā er-Rızā**; mevlūdehu fi'l-Medīne ve eyyāmü vilādetihi yevmü'l-ḥamīs fi-ḥādī 'aşara min-şehri zi'l-ḥicce ve fi-sene semāniye ve ḥamsın ve mi'e ve vefātihi fi'l-Meşhed Tüş(?) ve sebebü vefātihi e's-semm,

el-İmām **Muḥammed el-Cevād**; mevlūdehu fi'l-Medīne ve eyyāmü vilādetihi yevmü'l-cum'a fi-'aşera min-şehri receb sene tis'a ve ḥamsın ve mi'e mine'l-hicreti ve vefātihi fi-Bağdād ve kabruhu fi-(?) Bağdād ve sebebü vefātihi e's-semm,

el-İmām **'Ali Naķı**; mevlūdehu fi'l-Medīne ve eyyāmü vilādetihi yevmü's-sülesā fi-ḥamse min-şehri receb ve fi-sene erba'a ve işrin ve mi'eteyn ve vefātihi fi'l-Bağdād ve kabruhu fi's-Sāme[rra] ve sebebü vefātihi min-semmi'l-Muğır,

el-İmām **Ḥasan el-Askeri**; mevlūdehu fi'l-Medīne ve eyyāmü vilādetihi fi-yevmi'l-isneyn fi-erba'a min-şehri rebi'ü'l-āḥir sene sittın ve mi'eteyn ve kabruhu ma'a ebihı ve sebebü vefātihi min-semmi'l-Mu'temed,

el-İmām **Muḥammed el-Mehdi**; şāhibü'z-zamān,

rıdvanullāhi te'alā 'aleyhim ecma'ın eṭ-ṭayyibin eṭ-ṭāhirin.

ammâ ba'd... fe's-sebebü'd-dâî ilâ-tahrîri hâzihî'l-kelimât ve'l-mücibü'l-bâ'isü ilâ-tastîri hâze'l-muqaddemât elletî hiye nâṭṭikihi bi-zikri beyânü'n-nesebi evlâdu seyyidü's-sâdât hüve ikrârun en-Nüreddîn el-mülakḳab bi-Topuz hüve enne'n-Nüreddîn kad esere bi-enne Seyyid Selmân ve Seyyid Bahâeddîn ve Seyyid Eynesî(?) min evlâdi's-şulbi ikrârun şaḥîḥan şer'iyyen fi-ḥâze'l-meclisî'l-âli fe-sebete bi-ḳarârin ebîhim nesebihim fe-ḥukimet bi-şîḥḥati siyâdetihim ḥükmen şaḥîḥan şer'iyyen ve elḥaḳat esâmihimü'l-lâḥika bi-esâmihimü's-sâbıka fe-lemmâ ceratü'l-ḳazziyye 'alâ-hâze'l-minvâl cema'at beyne mâ-fi's-şecereti ve'l-ensâb ve kütibet fihi mâ-sebete siyâdetihi mine'l-benîn ve'l-benât ve vuzî'at beyne yedeyhim hâzihî'l-ensâbü's-sâbıḳât li-yekünu hüccetü'l-ensâbü'l-lâḥıḳat ṭaleben li-merzâti 'âlemü's-sırrı ve'l-ḥafâyât ve ḥâlıkü'l-arzi ve's-semâvât ve recâ'en şefâ'atıhi şaḥîbü'l-ḥavz ve'l-kevser yevmü'l-âraşât 'aleyhi efzâlu's-şalavât ve ekmelü't-taḥıyyât ve ezkiyü't-teslîmât ve 'alâ-âlihi ve evlâdihı ve aşḥâbihı'l-kerâmât ve't-tâbi'ine lehüm bi-iḥsâni e's-sâlikîn cemî'ü'l-maḳâmât

temmet

cerâ zâlik ve ḥurrıre fi-evâ'ili şehri zi'l-ḳa'de sene 'alâ-erba'ın ve semâni mi'e mine'l-hicreti

ve ene ḥâdimü'l-fuḳarâ' e's-Seyyid e's-Şeyḥ İsmâ'îl el-Muḥıbbü'l-âli'l-'abâ ve muḥıbbu muḥıbbihim

ketebtu bi'n-nazari bi'l-muḥabbeti li-men nazara 'ilâ mâ-kütibet.

EK-2.2: Zilkade 840 (Mayıs 1437)Tarihli Siyadetnâme Türkçesi

De ki hamd Allah'a, selam ise doğruluk ve irfan ile seçkinleşmiş kullarının üzerine olsun. Özellikle bu şecerde evlatlarının adı anılan Hz. Muhammed Mustafa'ya (SAV) ve hususen Allah'ın yenilmez aslanı Ali İbni Ebî-Tâlib'e (KV) ve onun evlatlarına olsun.

Ali İbni Ebî-Tâlib: Doğum yeri: Mekke. Doğum günü: 23 Receb Pazar. Vefatı: 19 Ramazan, Hicrî 63. Vefat sebebi: Abdurrahman bin Mülcem tarafından katledilmek.

Allah'a gizli ve açık bağlılığını ortaya koyan **İmam Ebî-Muhammed el-Hasan:** Doğum yeri: Medine. Doğum günü: Salı, Doğum tarihi: Hicrî 36, Şaban

ayı. Vefat yeri: Medine. Vefat tarihi: Hicrî 51, Cumartesi. Vefat sebebi: Ca'd binti Eş'as tarafından zehirlenmek. Kabrinin yeri: Bakî'.

Akıtılan iki denizin incileri **İmam Ebî Abdullah el-Hüseyn**: Doğum yeri Medine. Doğum günü ve tarihi: 13 Ramazan, Hicrî 4, Perşembe. Vefat yeri ve kabri: Kerbelâ. Vefat tarihi ve günü: 10 Muharrem, Hicrî 61, Pazartesi. Vefat sebebi: Melun Şimr tarafından katledilmek.

İmam Zeynelabidin: Doğum yeri: Medine. Doğum tarihi ve günü: Hicrî 38, Şaban ayı, Perşembe günü. Kabri: Baki. Vefat günü: 12 Muharrem, Cumartesi günü. Vefat sebebi: Velid bin Abdülmelik.

İmam Muhammed el-Bâkır: Doğum yeri: Medine. Doğum tarihi ve günü: 3 Safer, Hicrî 57, Perşembe günü. Vefat yeri ve kabri: Medine, Bakî'. Vefat sebebi: Hastalık.

İmam Cafer es-Sâdık: Doğum yeri: Medine. Doğum tarihi ve günü: 7 Rebiülevvel 83, Pazartesi. Vefat yeri ve kabri: Medine, Bakî'. Vefat sebebi: Mansur el-Abbas'ın zehirlenmesi.

İmam Musa el-Kâzım: Doğum yeri: Medine. Doğum tarihi ve günü: 7 Safer 127, Pazar. Vefat yeri ve kabri: Bağdat, Mekabirü'l-Kureyş. Vefat sebebi: Reşid'in mecliste zehirlenmesi.

İmam Ali Musa er-Rızâ: Doğum yeri: Medine. Doğum tarihi ve günü: 11 Zilhicce 158, Perşembe. Vefat yeri: Tus((?)), (Meşhed). Vefat sebebi: Zehirlenme.

İmam Muhammed el-Cevâd: Doğum yeri: Medine. Doğum tarihi ve günü: 10 Receb, Hicrî 159, Cuma. Vefat yeri: (...) Bağdat. Vefat sebebi: Zehirlenme.

İmam Ali Naki: Doğum yeri: Medine. Doğum tarihi ve günü: 5 Receb, 224, Salı. Vefat yeri ve kabri: Bağdat, Sâme[rra]. Vefat sebebi: Muğîr'in ((?) Abbasi halifesi Mutez olmalı) zehirlenmesi.

İmam Hasan el-Askerî: Doğum yeri: Medine. Doğum tarihi ve günü: 4 Rebiülahir 260, Pazartesi. Kabri: Babası ile birlikte. Vefat sebebi: Mutemed tarafından zehirlenme.

İmam Muhammed el-Mehdî: Zamanın sahibi.

Allah'ın rızası bütün bu tertemiz ve iyi topluluğun üzerine olsun.

Bu fakirin bu sözleri söylemesi ve bu satırları yazmasının sebebi, seyyidü's-sâdâtın evlatlarından Topuz lakaplı Nureddin'in nesebini açıkça ortaya koymaktır. Onun soyunu, öz evlatlarından Seyyid Selman, Seyyid Bahaeddin ve Seyyid Enisi / Eynesi, bu yüce mecliste şer'an ikrar edip haber verdiler. Onların babaları ve soyları ile ilgili ikrarları tespit edildi ve seyitliklerine şer'an ve hükmen karar verilerek adları yukarıda anılan adlara eklendi. İşbu hadise böyle cereyan etti; yüce soya sahip olanlar(ın adları) toplanarak onların siyadeti de tespit edilip bu oğulların ve kızların arasına yazıldı. Yukarıda sırlanan soy zinciri, yerin-göğün yaratıcısı, bütün sırların ve gizemlerin bilicisi olan Allah'ın hoşnutluğunu kazanma talebiyle ve arasat günü kevser havuzunun sahibinden (en mukaddes dualar, en kusursuz övgüler ve en temiz bağlılıklar ona, ailesine, evladına, keramet sahibi dostlarına ve onlara uyarak yüce makamlara erişenlere olsun) şefaathane ricasıyla ensap hücceti olarak ellerine teslim edildi.

Temmet

Bu metin, Hicrî 840 senesinin Zilkade ayı başlarında böylece yazıldı. Ben, fakirlerin hizmetkarı, Âl-i Abâ'nın ve onları sevenlerin sevdalısı Seyyid Şeyh İsmail. (Bu metni) onda yazılanlara (hoşça) bakanlar için hoş nazarlarla ve muhabbetle kaleme aldım.

EK-3: 4 Ramazan 1038 (27 Nisan 1629) Tarihli Siyadetnâme Transkripsiyonlu Metin

Ḥasbī Allāh

e'l-Emrū kemā zükira fihi ve't-tā' alā bi-eštari fi-meṭāvihi ḥarrerehu'l-fakīr ila'llāhi'l-Ġanī Seyyid Muḥammed bin Seyyid Muḥammed e'l-Ḥüseynī e'l-Ḳāzī bi-askeri Rūmeli sābıkan e'n-naḳīb fi-dāri's-salṭanati Ḳoṣṭantiniyyetü'l-maḥmiyye 'afā 'anhümā Rabbü'l-beriyye.

e'l-Ḥamdü li'llāhi'l-'alim ellezī enbete şecerete's-siyādeti min-arzi's-sa'ādeti bi'n-nuşreti ve'l-behā'i muḥaḍḍarahu min-eşeri feyezānun li'l-mā'i'l-ḥakīm ellezī eşbete bihi neseben ve şıḥren. Fe-şāret ke-şeceretin ṭayyibetin aşluhā şābitun ve fer'uhā fi's-semā'. Ve's-şalātu ve's-selām 'alā men-iştafā bi'n-nesebi'l-a'lā ve'l-ḥasebi'l-esnā ve 'alā-sā'iri'r-rüsül ve'l-enbiyā' ve 'alā ālihī ve aşḫābihi'l-berāreti'l-etḳiyā.

Ve ba'd. Fe's-sebebü'd-dā'ī ilā-tahriri hāzihi'n-nemīkatü'l-enīkatü ve'l-veşikatü'l-veşikatü hüve ennehü lemmā beyyene ve zahere ve ta'ayyene ve behere bi-aḥbāri e's-Seyyid Ḥasan bin e's-Seyyid Velī ve Ḥüseyn bin 'Abdü'l-Mü'min ve Ḥızır bin Muştafā ve Şerīf Receb bin Muḥammed ve Zeynel bin Muştafā ve 'Alī bin Ḳalender ve Nūḥ bin Evrān bi-en ḥāmīle hāze'l-kitāb e's-Seyyid Mūsā bin e's-Seyyid Receb bin e's-Seyyid Nebī seyyidun şaḫiḫu'n-neseb. Ve siyādetuhü beyyene ehle deyyān beyyinün ve zāhirun. Ve zālike mu'bed inne ebreze ḥuccten şaḫiḫaten muvāfaqaten li-aşliha'l-aşil dālleten 'alā-siyādeti ceddihi e's-Seyyid Nebī bin e's-Seyyid 'Abdī bin e's-Seyyid Ḥüseyn bin Selman et-Topuzī mu'anveneten bi-'unvāni'l-müvellā e'l-merḥüm e's-Seyyid Muḥammed e'l-Muḥarrem Efendi e'n-naḳību sābıkan müneffezetün bi-tenfizi'l-müvellā e'l-merḥüm Seyyid 'Alī Efendi ve bi-tenfizi'l-müvellā e'l-merḥüm e's-Seyyid Ḳāsım Efendi e'n-naḳıbeynü's-sābıkeyn. Fe-'inde zālike iznu lehu e'l-müvella'l-muvaḳḳa' i a'lāihü enāla'llāhu te'ālā mā bi-temennā'ihü en yeteşerreffe bi-vaż' i'l-'amāmeti'l-ḥaḍra 'alā-re'sihī ke-sā'iri's-sādāti'l-kirām keşşerehumu'llāhu te'ālā ilā-yevmi'l-ḳiyām. Fe'l-cemī'u'l-enām tevḳiruhü bi'l-ikrām ve'l-iḥrām li-ecli siyādetihī ve'l-intimā'ihī'z-zāhiri ile'l-'ırkı't-tāhir. Cerā zālike ve ḥurrire fi'l-yevmi'r-rābi' min-şehri Ramażāni'l-mübārek li-seneti şemāne ve şelāşine ve elf.

Der-kenârlar:

Ya‘ tebiru mā fihi ve yu‘ milu bimā fi meṭāvīhi. Ketebehu’l-faḳīr ile’l-Ġaniyyi’l-Vedūd Seyyid Muḥammed ibni Seyyid Maḥmūd e’l-Ḥüseyn e’l-Cedūd e’n-naḳīb bi-eşrāfi’l-memāliki’l-‘Oşmāniyye ḥumiyet ‘ani’l-beliyye ve’l-müteḳā‘ idu ‘ani’l-ḳazā’i’l-‘askeriyye bi-Rūmeli. ‘Ufiye ‘anhümā.

Şahīḥü’l-medlül ? li’l-ḳabül. Nemiḳahu’l-faḳīr Muḥammed Sa‘īd e’l-Ḥüseynī e’n-naḳīb ‘alā-eşrāfi’l-memāliki’l-‘Oşmāniyye. ‘Ufiye ‘anhu.

Şâhitler

e’s-Seyyid Ḳāsım

e’s-Seyyid ?

e’s-Seyyid Ḥüseyn

e’s-Seyyid ?

e’s-Seyyid Ḥalīl

e’s-Seyyid Ṭāhir

e’ş-Şerīf Aḥmed bin Ḥüseyn?

e’s-Seyyidü’s-Sāmī

e’s-Seyyid İbrāhīm

EK-3: 4 Ramazan 1038 (27 Nisan 1629) Tarihli Siyadetnâme Türkçesi

Allah bana yeter.

Bu şecerenin içerisinde zikredildiği ve satırları arasında açıkça parladığı üzere, bu şecereyi Ganî Allah'ın yardımına muhtaç fakir Seyyid Muhammed e'l-Hüseynî oğlu Seyyid Muhammed yazdı. Kendisi eski bir Rumeli kazaskeridir. İstanbul'da nakîbüleşrâflık yapmıştır. Yüce Allah her ikisini de affetsin.

Hamd, İlahî yardımıyla seyitlik şecerelerini saadet zemininde bitiren, o şecereyi nesep ve akrabalığı ispatlayan kuvvetli suların getirdiği feyizler etkisiyle yeşerten Allah'adır. O şecere, "kökü sabit ve dalları göğe yükselen bir ağaç (Kurân-ı Kerîm, İbrahim 14/24" gibi güzel bir şeceredir. Salât ve selâm, yüce nesebi ve kıymetli hasebi sebebiyle diğer peygamberlerin üzerine seçkin kılınan Hz. Peygamber'e, onun ailesine ve takva sahibi olan ashabına olsun.

Gelelim konumuza. Bu duacının şu şecerenameyi yazma sebebi, aşağıdakilerin getirdiği haberler, adı geçenin seyit olduğunu açık seçik ortaya koymaktadır. Haberi getirenler şu isimlerdir:

Seyyid Hasan bin Seyyid Veli, Hüseyin bin Abdü'l-Mü'min, Hızır bin Mustafa, Şerîf Receb bin Muhammed, Zeynel bin Mustafa, Ali bin Kalender ve bu belgeyi taşıyan Nuh bin Evran.

Onların verdiği habere göre, Seyyid Musa bin Seyyid Receb bin Seyyid Nebî, nesebi sahîh bir seyittir. Onun seyitliği, dindaşlar arasında gün gibi açık ve bellidir. Bunun kesin bir delil olduğunda herkes müttefiktir. Bu şecere, onun asil soyuna gayet uygundur. Atası olan Seyyid Nebî bin Seyyid Abdî bin Seyyid Hüseyin bin Selman et-Topuzî de seyittir ve "vekil" unvanıyla bilinir. Merhum Seyyid Muhammed el-Muharrem Efendi eski bir nakiptir. Görevini başarıyla yerine getirmiştir. Merhum Seyyid Ali Efendi ve vekillik görevinde bulunan merhum Seyyid Kâsım Efendi her ikisi de eskiden nakiplik yapmışlardır. Bu şecerenin verdiği seyitlik izni ona aittir. Kendisi alameti olan yüce bir vekildir. Yüce Allah, tıpkı diğer sâdât-ı kirâm gibi, başına taktığı yeşil sarılla bereketlendirip dilediklerine nail etsin. Yüce Allah, kıyamet gününe dek onların sayısını çoğaltsın. Bu temiz soy, apaçık bir seyit soyu olduğu için bütün herkesin onlara saygı göstermesi ve hürmette kusur etmemesi lazımgelir. Bu şecerename,

1038 senesine ait mübarek Ramazan ayının dördüncü gününde böylece yazıldı.
4 Ramazan 1038 / 27 Nisan 1629.

Bu şecerenamein içindekiler muteberdir, içinde yazılanlara göre hareket edilebilir. Onu yazan, Ganî ve Vedûd olan Allah'ın yardımına muhtaç Seyyid Muhammed ibni Seyyid Mahmut el-Hüseyin el-Cedûd'dur. Kendisi Osmanlı devletinde nakîbüleşrâflık yapmıştır. Belalardan korunsun. Rumeli kazaskerliğinden emeklidir. Allah onları affetsin.

İçindekiler sahihtir, kabul edilmiştir. Bunu yazan fakîr, Muhammed Saîd el-Hüseyin'dir. Osmanlı devletinde nakîbüleşrâflık yapmıştır. Allah onu affetsin.

EK-4: 29 Rebiülahir 1040 (5 Aralık 1630) Siyadetnâme Transkripsiyonlu Metin

Hasbî Allāh

e'l-Hamdü li'llāhi'llezî fağdala zürriyyete ħabîbihî 'alā-sā'iri'z-zerārî kemā fağdala 'ale'l-ved' i'd-düreri ve 'ale'd-düreri'd-derārî. Ve ca'ale şerāfeteĥüm siyādeten bâkiyeten ve siyādetehüm ilā-a'le'l-' illiyyîne rāķiyeten. Ve'ş-şalātu 'alā-zālike'l-ħabîbü'n-nesîb e's-seyyidü's-senedi'l-mufaşşal 'ale'l-maĥlūkāti ve 'alā-ālihî ve 'itretihî ve aşĥabihî ve aşiretihî mā te'ākabeti'l-evķāt.

Ammā ba' d. Fe-lemmā incelet ĥaķīkatü'l-ĥālî ke'ş-şubĥî'ş-şādık 'an-ġasaķî'r-reybi'l-ġāsık bi-leme' āni'ş-şehādeti'ş-şādıkıhî'ş-şādireti 'ani'l-a'yāni'l-' udül ve'l-aĥrāri'l-ĥürriyyîn bi'l-iķbāl ve'l-ķabül e's-Seyyid 'Ömer ibni's-Seyyid 'Alî ve's-Seyyid Kānber ibni's-Seyyid 'Alî ve'ş-Şerîf Şun'ullāh ibni 'Abdi'l-kerîm ve'ş-Şerîf Enisi ibni Velî ve'ş-Şerîf Muĥammed bin Ĥüsām ve 'Alî bin Aşlahān ve Eynel bin Dervîş ve 'Abdü'l-mennān bin Eyden ve 'Alî bin Nebî ve İlyās bin Velî ve Zü'n-nün bin Ca'fer ve Arslan bin Vefā enne ĥāmilün rāyete'l-ĥadrā ke-şceretin ŧayyibetin aşluĥā şābitun ve fer'uhā fi's-semā'i e'ş-Şerîf 'Ömer ibni Şadrî li's-Seyyide Ĥanîfe ibnetihî e's-Seyyid Ťurĥan ibni e's-Seyyid Nebî ibni e's-Seyyid 'Abdi ibni e's-Seyyid Ĥüseyn ibni e's-Seyyid Selmān ibni e's-Seyyid Topuz.

Ve zādemā eşbete min-siyādeti ceddî ümmeti's-Seyyidi'l-mezbūr nebiyyün fi-defteri'l-mevliyyin e'l-mükerrem e'l-merĥüm e's-Seyyid Muĥammed Muĥarrem e'n-naķîbu sâbıķan 'ale'l-' itreti't-ĥāhireti'l-betülüyye ve't-ĥā'ifeti'l-fāĥireti'r-resülüyye ma'a mā-ezalle mine'ş-şecereti'l-ķā'imeti 'alā-aşlihā bi-aşlihā ve faşlihā ziyā'un. Tilke'ş-şehādetü ilā en-bede'e nūran 'alā-nūrin ve zahere zuhūren fevķa zuhūrin iznihî müşiyiyyün ŧrāzihā münşiyiyyun şecerete imtiyāziĥî bi en-yaĥmile 'alāmete'ş-şerefi 'alā-re'sihî izānen. Li'l-ümmeti'z-zekiyye bi-vücübî ta'zīmihî ve tenvîri bi-re'sihî 'amelen bi mā-verede 'alā-Seyyidi'n-nücebā ve senedi'n-nuķabā şarķan ve ġarben bu'den ve ķurben min-ķavlihî 'azze men ķā'ilin ķul lâ es'eleküm 'aleyhi ecran illa'l-meveddeti fi'l-ķurbā. Cerā zālike ve ĥarrere fi'l-yevmi't-tāsi' ve'l-' işrine min-şehri Rebi'i'l-āĥir sene erba'in ve elf. (1040)

Der-kenârlar:

Lemmâ belâğa sebîlü's-şübüti şedde ve istevâ 'alâ-müstevi'r-rızâ vazâ'at 'alâ-müfarraqati 'amâmeten hağran min-sündüsi'l-ķabül ve'l-imzâ. Fe-cerâ bi-ķabülihî lehü münşâ'âtü fi-baħrı'l-ensâb ke'l-i' lâmi ve meħâsinu fiğda mefrüşâti fi-hadıķati's-şerâfe li-ħamâ'ili ve's-selâm bi-tedbiri müdebbirân e'l-'abdu'l-'âcizi'l-faķır Şeyħ Muħammed ibni Seyyid Maħmüd e'l-Hüseyni'l-Cedüd e'n-Naķib 'alâ-eşrâfi'l-memâliki'l-'Oşmâniyye e'l-maħrûsati'l-ħudüd rızķan lezzeti's-şühüd fi-yevmin meşhüd.

Yu' milu bi-mücihi mâ-fihî sâlimen 'ammâ bi-nâfiye. Künyetü'l-faķır ile'l-Ganiyyi'l-Vedüd Seyyid Muħammed ibni Seyyid Maħmüd e'l-Hüseyni e'l-Cedüd e'n-naķib bi-eşrâfi'l-memâliki'l-'Oşmâniyyeti'l-ħâķâniyye ħumiyet 'ani'l-beliyye ve'l-müteķâ'id 'ani'l-ķazâ'i'l-'askeriyye bi-Rümeli. 'Ufiye 'an-hümâ.

Şeceretün şaħîhatü'l-metnün. Nemîķahu e'l-Faķır Şeyħ Muħammed e'l-Hüseyni e'n-naķib 'alâ-eşrâfi'l-memâliki'l-'Oşmâniyye. 'Ufiye 'anhü.

Mimmâ yu' milu bihi ma' niyyin. Nemîķahu e'l-faķır ileyhi te'âlâ Muħammed Sa'id e'l-Hüseyni e'n-naķib 'alâ-eşrâfi'l-memâliki'l-'Oşmâniyye. Ğufira lehu.

Yu' milu bi-mâ fihî ħarrerehu'l-faķır e's-Seyyid 'Alî e'n-naķib 'ale'l-eşrâfi'l-memâliki'l-maħrûsati'l-'Oşmâniyye. Ğufira lehü.

Cerâ bi'l-ķavli ve'l-imzâ. Ĥarrerehu'l-faķiru'llâhi te'âlâ e's-Seyyid Muħammed e'l-'Âbid bin e'l-Hüseyni e'n-naķib 'alâ-eşrâfi bi'l-memâlik-i 'Oşmâniyye. Ğufira lehü ve li-vâlidihî.

e's-Seyyid Kâsım ibni's-Seyyid ?

e's-Seyyid Ĥasan ibni's-Seyyid ?

e's-Seyyid Ĥalîl ibni's-Seyyid ?

e's-Şerîf ?

e's-Şerîf ?

EK-4: 29 Rebiülâhir 1040 (5 Aralık 1630) Siyadetnâme Türkçesi

Allah bana yeter.

Hamd, tek inci olan habîbini diğer incilere üstün kıldığı gibi, habîbinin zürriyetini diğer zürriyetlere üstün kılan, sonsuza kadar onları seyitlikle şereflendiren ve onların seyyitliğini illiyyîn makamına yükselten Allah içindir. Ve salât u selâm, zaman devam ettiği müddetçe, yaratılmışlara seyyit ve kapsamlı bir delil olan bu soylu habîbin, onun ehl-i beytinin, ashâbının ve ümmetinin üzerine olsun.

Gelelim konumuza. Bu şecerenin hakîkati; sâdık kimselerin, ileri gelen âdillerin, ikbâl ve kabul ile hürlerin en hürlerinden olanların yaptığı güzel şâhitliklerin parlaklığıyla, şüphe karanlıkları içinden çıkan gerçek sabah gibi parıl parıl parladı. Şecere şöyledir: Seyyid Ömer ibni Seyyid Ali, Seyyid Kanber ibni Seyyid Ali, Şerîf Sun'ullâh ibni Abdülkerîm, Eynesî(?) ibni Velî, Şerîf Muhammed bin Hüsâm, Ali bin Aslahân, Eynel bin Dervîş, Abdülmennân bin Eyden, Ali bin Nebî, İlyâs bin Velî, Zünnûn bin Cafer. Hızr'ın sancağını taşıyan o güzel insanlar, tıpkı "kökü sâbit ve dalları göğe doğru uzanan güzel bir ağaç (Kurân-ı Kerîm, İbrahim 14 / 24" gibidirler. Arslan bin Vefâ, Şerîf Ömer ibni Sadrî li's Seyyide Hanîfe ibneti Seyyid Turhan ibni Hüseyin ibni Seyyid Selmân ibni Seyyid Topuz.

İspat edildiği üzere, adı geçen isimlerin, atalarının seyyitliği bakımından seyyitlikleri sâbittir. Eski nakip olan merhum, kıymetli Seyyid Muhammed Muharrem, Hz. Fâtıma'nın temiz soyu üzere ve Hz. Peygamber'in şanlı ümmeti üzeredir. Sâbit bir kök üzerine kâim olan ve arasından ışık süzen bu şecerenin altında gölgelenmektedir. Bu şehâdetnâme başlangıcına kadar nur üstüne nur, zuhur üstüne zuhurdur. Bu imtiyâz şeceresini, bu şeref alametini başında taşıyana saygıda bulunmak ve amel bakımından onun alnındaki nurla nurlanmak, temiz ümmet olmanın bir gereğidir. Yüce Allah'ın "De ki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum [Şûrâ 23]" emri gereği; doğuda ve batıda, uzakta ve yakında, her nerede olursa olsun, nakiplerin ve seyitlerin önderi Hz. Peygamber'in asil soyuna saygı gösterilmelidir.

Bu 1040 senesi Rebiülâhir ayının 29'unda yazılmıştır. (29 Rebiülâhir 1040 / 5 Aralık 1630)

Der-kenârlar:

Güvenilirlik yolu sonuna kadar açılınca (doğru olduğu anlaşılınca), yeşil sarığı diğerlerinden ayırmak üzere tam bir rızayla kabul edildi ve kabulü yazıya geçirildi. O nesepler denizinde, şerîflik bahçesinde güzel bir şekilde adı geçen diğer bütün seyitler gibidir. Bunu yazan âciz ve fakîr kul, Osmanlı ülkesinin şerefli insanlarına nakiplik yapan, Seyit Mahmud el-Hüseyinî'l-Cedûd oğlu Şeyh Muhammed'dir.

Bu şecerenin içindekine göre gönül rahatlığıyla amel edilebilir. Ganî olan Allah'a muhtaç fakirin künyesi, Seyyid Muhammed ibni Seyyid Mahmut e'l-Hüseyinî el' Cedûd'dur. Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftur. Allah onu belalardan korusun. Kendisi Rumeli kazaskerliğinden emeklidir. Allah onu affetsin.

Şecerenin metni sahihtir. Bunu yazan, fakîr Şeyh Muhammed e'l-Hüseyinî'dir. Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftur. Allah onu affetsin.

Bu şecerenin manasıyla amel edilebilir. Bunu yazan, Ganî olan Allah'a muhtaç Muhammed Saîd e'l-Hüseyinî'dir. Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftur. Allah onu bağışlasın.

Bu şecerenin içindekilerle amel edilebilir. Bunu yazan, fakîr Seyyid Ali'dir. Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftur. Allah onu bağışlasın.

Sözle ve yazıyla kabul edildi. Bunu yazan, yüce Allah'a muhtaç Seyyid Muhammed el-Âbid bin el-Hüseyinî'dir. Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftur. Allah onu ve anne babasını bağışlasın.

EK-5: 9 Zilkade 1309 (5 Haziran 1892) Siyadetnâme Transkripsiyonlu Metin

e'l-Hamdü li'llâhi'llezî fađđala zürriyyete ħabîbihî 'alâ-sâ'iri'z-zerârî kemâ fađđala 'ale'l-ved'î'd-düreri ve 'ale'd-düreri'd-derârî. Ve ca'ale şerâfeteĥüm siyâdeten bâkıyeten ve siyâdetehüm ilâ-a'le'l-'illiyîne râkıyeten. Ve's-şalâtu 'alâ-zâlike'l-ħabîbü'n-nesîb e's-seyyidü's-senedi'l-mufaşşal 'ale'l-maĥlûkâti ve 'alâ-âlihî ve 'itretihî ve aşĥâbihî ve 'aşîretihî mâ te'âķabeti'l-evķât.

Ammâ ba'd. Fe-lemmâ incelet ĥaķîkatü'l-ĥâlî ke's-şubĥî's-şâdıķ 'an-ġasakî'r-reybi'l-ġâsıķ bi-leme'âni's-şehâdeti's-şâdıķihî's-şâdireti 'ani'l-a'yâni'l-'udül ve'l-aĥrârî'l-ĥürriyyîn bi'l-iķbâl ve'l-ķabül e's-Seyyid Şaltıķ bin 'Ömer e's-Seyyid 'Osġmân ve's-Seyyid İbrâĥîm bin e's-Seyyid Oġul Paşa ve's-Seyyid Ĥasan bin e's-Seyyid Velî ve's-Şerîf Behzâd bin 'İsa ve's-Şerîf Güvenç bin Muzaffer ve's-Şerîf Ĥüseyn bin e's-Şerîf 'Alem ve's-Seyyid Şâdıķ bin e's-Seyyid Ĥalîl ve's-Şerîf Muhammed bin e's-Şerîf Şafâ ve's-Şerîf Nüh bin e's-Şerîf 'Abdü'n-nebî ve's-Şerîf Resül bin Velî -enne ĥâmilün râyete'l-ĥazrâ ke-şeceretin ŧayyibetin aşluĥâ şâbitun ve fer'uhâ fi's-semâ'- e's-Seyyid 'Alî bin (?) e's-Seyyid Pîr-i Ma'nî bin e's-Seyyid Köçek bin e's-Seyyid Ĥurd bin e's-Seyyid 'Alî bin e's-Seyyid 'Alvan bin e's-Seyyid Selmân bin e's-Seyyid Topuz.

Ve zâdemâ eşbete min-siyâdeti 'ammu ebîhi e's-Seyyid Maĥmûd bin el-merkûm e's-Seyyid Köçek 'alâ-nesebi'l-muĥarrere'l-mersûm fi-defteri'l-mevliyyi'l-merĥûm e's-Seyyid 'Alî Efendi e'n-naķîbu sâbıķan 'ale's-sâdâti'l-mütereffilîn bi-ĥuleli's-sa'âdeti ma'a mâ-ezalle mine's-şecereti'l-ķâ'îmeti 'alâ-aşlihâ bi-aşlihâ ve faşlihâ ziyâ'un. Tilke's-şehâdetü ilâ en-bede'e nûran 'alâ-nûrin ve zâhere zuhûren fevķa zuhûrin iznihî müşiyiyyün tırâzihi münşiyiyyün şecerete imtiyâzihî bi en-ĥamele 'alâmete's-şerefi 'alâ-re'sihi îzânen. Li'l-ümmeti'z-zekiyye bi-vücûbi ta'zîmi şî'ârihi ve tenvîri bi-re'sihi 'amelen bi mâ-verede 'alâ-Seyyidi'n-nücebâ ve senedi'n-nuķabâ şarķan ve ġarben bu'den ve ķurben min-ķavlihî 'azze men ķâ'ilin ķul lâ es'eleküm 'aleyhi ecran illa'l-meveddeti fi'l-ķurbâ.

Cerâ zâlike ve ĥurrire fi'l-yevmi't-tâsi' min-Zilķa'deti'l-ĥarâm sene tis'a ve selâşîn ve elf. (9 Zilkade 1039)

Der-kenârlar:

Lemmâ belâğa sebîlü's-şübüti şedde ve istevâ 'alâ-müstevi'r-rızâ vaza'at 'alâ-müfarraqati 'amâmeten hâdran min-sündüsi'l-ķabül ve'l-imzâ. Fe-cerât lehü münşe'atü fi-bahri'l-ensâb ke'l-i' lām ve nemet li-eclihî mefrüşati fi-ķamileti's-siyâdeti'l-fâyihati'l-ikmām bi-tedbiri müdebbirât e'l-'abdu'l-faķir Şeyh Muhammed ibni Seyyid Maħmūd e'l-Hüseyni'l-Cedüd e'n-Naķib 'alâ-eşrâfi'l-memâliki'l-'Oşmâniyye e'l-maħrûsa ğufire lehüma bir'r-re'feti'-raħmâniyye.

Yu' milu bi-mâ fihi li-selâmeh maźmünehu 'an (?) ħarrerehu e'l-faķir ile'l-Ganiyyi'l-Vedüd Seyyid Muhammed ibni Seyyid Maħmūd e'l-Hüseyni e'l-Cedüd e'n-naķib li-eşrâfi'l-memâliki'l-'Oşmâniyyeti'l-ķâķaniyye ħumiyet 'an-küllil-âfeti ve'l-beliyye. 'Ufiye 'an-hümâ.

Ĥale 'ani'l-ġubâr hademe li'l-ķabüli ve'l-i'tibâr nemaķahu e'l-faķir Muhammed Sa'id e'l-Hüseyni e'n-naķib 'alâ-eşrâfi'l-memâliki'l-'Oşmâniyye. 'Ufiye 'anh.

Şâlihun li'l-'amel li-ķalvetin 'ani'l-ķalel ketebehu'l-faķir ilâ (?) Rabbihi'l-ecel Ca'fer bin Kemâleddin 'â'ilihümullâhu yevmi'd-din bi-luţfihi e's-senâ e'n-niķa 'alâ-'itreti't-ķâhireti e'l-Hüseyni bi'l-memâliki'l-maħrûsa bi'-seniyyeti's-saľtanati'l-'Oşmâniyye e'l-ķâķire şânehallâhu 'ani'l-âfât ve'l-beliyyât bi-re'feti'l-bâhire.

Yu' milu bi-mâ fihi ħarrerehu'l-faķir e's-Seyyid 'Alî e'n-naķib 'alâ-eşrâfi'l-memâliki'l-maħrûsati'l-'Oşmâniyye. Ğufira leh.

Şeceretün [mu]ħarreretün bi'l-ķabül ve'l-i'tinâ ħarrerehu'l-faķir ilâ-Rabbihi'l-Gani e's-Seyyid 'Oşmân e'n-naķib 'alâ-eşrâfi bi'l-memâliki-l-'Oşmâniyyeti'l-maħmiyye. Ğufira leh.

Ĥarrerehu li'l-ķabül lâ-siyyemâ lehu kalemi'l-'acül ve ene e'l-faķirullâhi te'âlâ e's-Seyyid Muhammed (?) e'l-Hüseyni e'n-naķib 'alâ-eşrâfi'l-memâlik. Ğufira leh ve li-vâlidihî.

e's-Seyyid Kâsım bin e's-Seyyid Muştafa

e's-Seyyid Hüseyn bin e's-Seyyid Ca'fer

e's-Seyyid Ḥalīl bin e's-Seyyid Ṭāhir

e'ş-Şerīf Aḥmed bin Ḥasan

e'ş-Şerīf ' Abdūlbākī bin e'ş-Şerīf İbrāhim

ve ğayruhum.

EK-5: 9 Zilkade 1309 (5 Haziran 1892) Siyadetnâme Türkçesi

Hamd, tek inci olan habîbini diğer incilere üstün kıldığı gibi, habîbinin zürriyetini diğer zürriyetlere üstün kılan, sonsuza kadar onları seyitlikle şereflendiren ve onların seyyitliğini illiyyîn makamına yükselten Allah içindir. Ve salât u selâm, zaman devam ettiği müddetçe, yaratılmışlara seyyit ve kapsamlı bir delil olan bu soylu habîbin, onun ehl-i beytinin, ashâbının ve ümmetinin üzerine olsun.

Gelelim konumuza. Bu şecerenin hakîkati; sâdık kimselerin, ileri gelen âdillerin, ikbâl ve kabul ile hürlerin en hürlerinden olanların yaptığı güzel şâhitliklerin parlaklığıyla, şüphe karanlıkları içinden çıkan gerçek sabah gibi parıl parıl parladı. Şecere şöyledir: Seyit Saltık bin Seyit Osman, Seyit İbrahim bin Seyit Oğul Paşa, Seyit Hasan bin Seyit Veli, Şerif Bihzad bin İsa, Şerif Güvenç bin Muzaffer, Şerif Hüseyin bin Şerif Alem(?), Seyit Sâdık bin Seyit Halil, Şerif Muhammed bin Şerif Safâ, Şerif Nuh bin Şerif Abdünnebî, Şerif Resul bin Veli ki yeşil sancak sahibidir ve [o yeşil sancak] tıpkı, “kökü sâbit ve dalları göğe doğru uzanan güzel bir ağaç [İbrahim 24]” gibidir, Seyit Ali bin (?) Seyit Pîr-i Ma'nî bin Seyit Köçek bin Seyit Kurd bin Seyit Ali bin Seyit Alvan bin Seyit Selmân bin Seyit Topuz.

Bunlara ilaveten onun seyitliği; kökünden tüm zerrelere dek ışık olan ağacın/şecerenin gölgesinde, uzun etekli mutluluk kaftanlarını giyerek salınan seyitlerin eski Nakîb'i, merhum Seyit Ali Efendi'nin kayıtlarıyla sabittir ki babasının amcası Seyit Mahmud'un soyunun, yukarıda adı anılan Seyit Köçek'e ulaşmasıyla da ispat edilmiştir. Bu şehâdetnâme başlangıcına kadar nur üstüne nur, zuhur üstüne zuhurdur. Bu imtiyâz şeceresini, bu şeref alametini başında taşıyana saygıda bulunmak ve amel bakımından onun alnındaki nurla nurlanmak, temiz ümmet olmanın bir gereğidir. Yüce Allah'ın “De ki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum [Şûrâ 23]” emri gereği; doğuda ve batıda, uzakta ve yakında, her nerede olursa olsun, nakiplerin ve seyitlerin önderi Hz. Peygamber'in asil soyuna saygı gösterilmelidir.

Bu belge 1039 senesi Zilkade ayının 9'unda yazılmıştır. [9 Zilkade 1039 / 20 Haziran 1630]

Der-kenârlar:

Güvenilirlik yolu sonuna kadar açılınca (doğru olduğu anlaşılınca), yeşil sarığı diğerlerinden ayırmak üzere tam bir rızayla kabul edildi ve kabulü yazıya geçirildi. O nesepler denizinde, şerîflik bahçesinde güzel bir şekilde adı geçen diğer bütün seyitler gibidir. Bunu yazan âciz ve fakîr kul, Osmanlı ülkesinin şerefli insanlarına nakiplik yapan, Seyit Mahmud el-Hüseynî'l-Cedûd oğlu Şeyh Muhammed'dir. Allah her ikisini de bağışlasın.

Bu şecerenin içindekine göre gönül rahatlığıyla amel edilebilir. Ganî olan Allah'a muhtaç fakirin künyesi, Seyit Muhammed ibni Seyit Mahmut el-Hüseynî el-Cedûd'dur. Osmanlı ülkesinde -Allah onu belalardan korusun-, nakîbüleşrâftır. Allah onu affetsin.

Her türlü şüpheden berî, güven ve itibara layıktır. Bunu yazan, fakîr Muhammed Sait el-Hüseynî'dir. Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftır. Allah onu affetsin.

Bu şecerenin manasıyla amel edilebilir. Bunu yazan, hesap günü Allah'ın lütfu ve ihsanıyla zenginleşeceğini uman fakir, Cafer bin Kemaleddin el-Hüseynî'dir. Osmanlı mülkü Kahire -Allah, merhametiyle bela ve afetlerden korusun-,

Bu şecerenin içindekilerle amel edilebilir. Bunu yazan, fakîr Seyit Ali'dir. Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftır. Allah onu bağışlasın.

Bu şecere özenle ve doğrulukla yazılmıştır. Bunu yazan, yüce Allah'a muhtaç Seyit Osman; Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftır. Allah onu bağışlasın.

Bu şecere kabul edilmiştir. Bunu yazan, yüce Allah'a muhtaç Seyit Muhammed (?) el-Hüseynî; Osmanlı ülkesinde nakîbüleşrâftır. Allah onu ve babasını bağışlasın.

Seyit Kasım bin Seyit Mustafa

Seyit Hüseyin bin Seyit Cafer

Seyit Halil bin Seyit Tahir

Şerif Ahmet bin Hasan

Şerif Abdülbaki bin Şerif İbrahim

ve diğerleri.

EK-6: 17 Şevval 1139 (7 Haziran 1727) Tarihli Mürâsele Transkripsiyonlu Metin

Bâ'is-i mürâsele oldur ki Gerlâbâd nâhiyesinde mübâya'a aġnâmı için mîrî sayıcıları ve duġân gümrükçisi için geşt ü güzâr idenlere ba'de's-selâm inhâ' olunur ki Şumnu kazâsına muzâfe Gerlâbâd nâhiyesi kıralarında Elvanlar kıaryesinde Koca Baba sırrıhu'l-'azîziñ zâviyedârı Şeyh Seyyid Kâzım bin Muştâfâ-nâm zîde şalâhanıñ ordû-yı hümâyuna taqdîm eylediġi bir kıta 'arz-ı hâli mefhûmunda tekye-i mezbûre eţrafından gelen kıurbânlık aġnâm ve tarlasında olan duġân gümrüġiyle tekyede 'ibâdullâh ve fuķâraya iţâm-ı ta'am için bir miķdâr tıamuzluk aġnâmdan ve duġân gümrüġinden mîrî sayıcıları ve aġnâm mübâya'asına me'mûrlar sayı ve mübâya'a aġnâmı ve duġân gümrüġi müţâbesiyle rencîdeden hâli olmadıklarından bahisle tekye-i mezbûre aġnâmından ve mübâya'a aġnâmı ve duġân gümrüġi müţâlebesiyle vâķi' olan müdâhaleleriniñ men'î için yedine bir kıta emr-i şerîf mücibince işbu mürâsele-i şerriyye iţâ olunmuşdur. Vuşûlünde emr-i şerîf ile 'amel ve ber-mücib-i mürâsele 'âmil ve hareket eyleyesiz. Fî 17 Şevval sene 139 [7 Haziran 1727]

EK-7: 10 Ramazan 1229 (26 Ağustos 1814) Tarihli Ferman Transkripsiyonlu Metin

Elvanlar Karyesi'nde Koca Baba kudde sırrü'l-'aziziñ zâviyedârı (...) Seyyid Mustafâ zide şalâhânıñ ordû-yı hümâyûna taqdîm eylediği bir kıt'a 'arz-ı hâli [mefhûmunda] (...) ve aġnâm mübâya'asına me'mûrlar sayı ve mübâya'a aġnâmı mü'tâlebesiyle rencîdeden hâlî olmadıklarından bahisle tekye-i mezbûre aġnâmından ve mübâya'a aġnâmı mü'tâlebesiyle vâkı' olan müdâhaleleriniñ men'î için yedine bir kıt'a emr-i şerif i'tâ' (...) mevķufat kalemi kıyûduna lede'l-mürâca'a ordû-yı hümâyûnuñ lâzimesi için Şumnu kazasından iki yüz yigirmi altı senesine maħşûben tertîb-i evvel ve sâni olarak iki biñ dört yüz altmış yedi re's aġnâm tertîb ve taħşîli için başka Elvanlar'da (...) ve nevâhisinden ve çiftlikâtda ve kışlak aġıllarında mevcûd bulunan aġnâm ve keçiniñ beher on re'sinde bir re'siniñ ta'yîn olunan sayıcılar ma'rifetiyle mübâya'a olunmak üzere başka evâmir-i şerîfem verildiği kıyûddan müstebân olup keyfiyeti hâlâ (...) hümâyûnundan kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân Hâsan zide mecduhûdân lede'l-isti'lâm bu maķûle zâviyeye va'd olunan (?) aġnâmından vürûd idüp cem' olunan aġnâmından ve damızlıġından şadaka-ı şâhânem olarak karye-i mezkûruñ (...) mü'tâlebesiyle ta'addi ve iz'ac olunmamaķ üzere emr-i şerîfim i'tâ'sını memhûren ilâm etmekden nâşi ilâm ve der-kenârı mucibince 'amel ve hareket olunmak fermânım olmaġın hâşşeten işbu emr-i hümâyûn (...) mûmâ-ileyh yedine 'itâ' ve â'yân ve zâbiťân-ı mûmâ-ileyh ve sâ'irlesiz tekye-i mezbûreniñ damızlık kurbân aġnâmından sayı ve mübâya'a aġnâmı mü'tâlebe olunmaması ma'tlûbü's-şâhânem idüġi ma'lûmuñuz olduķda karye-i mezkûreniñ aġnâmından ma'adâ tekye-i mezbûrede bulunan aġnâm (...) ġuşûşuna müsâra'at ve infâz-ı emr-i hümâyûnuma diķkat ve ġilâfından mucânebet eylemeñiz bâbında fermân-ı 'ali-şânım şâdir olmuşdur. Buyurdum ki ġükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşhûd üzere şeref-yâfte-i şudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittiba'im ve lâzımı'l-imtisalimiñ mazmûn-ı [münîfi] (...) 'amel olup ġilâfından iġtirâş ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi-yevmi's-sânî 'aşer şehri Ramazân sene tis'a ve 'iştirin ve mi'eteyn [12 Ramazan 1229 – 28 Ağustos 1814]

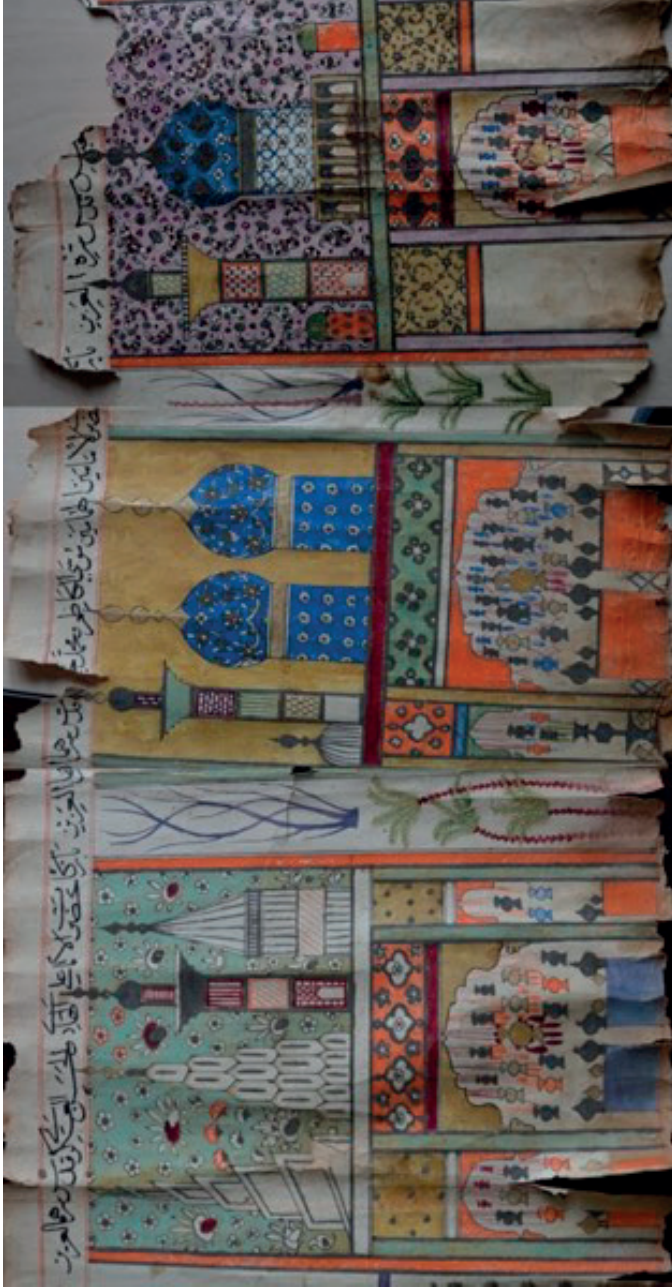
EK-1: Tarihsiz Siyadetrnâme Orjinal Metin

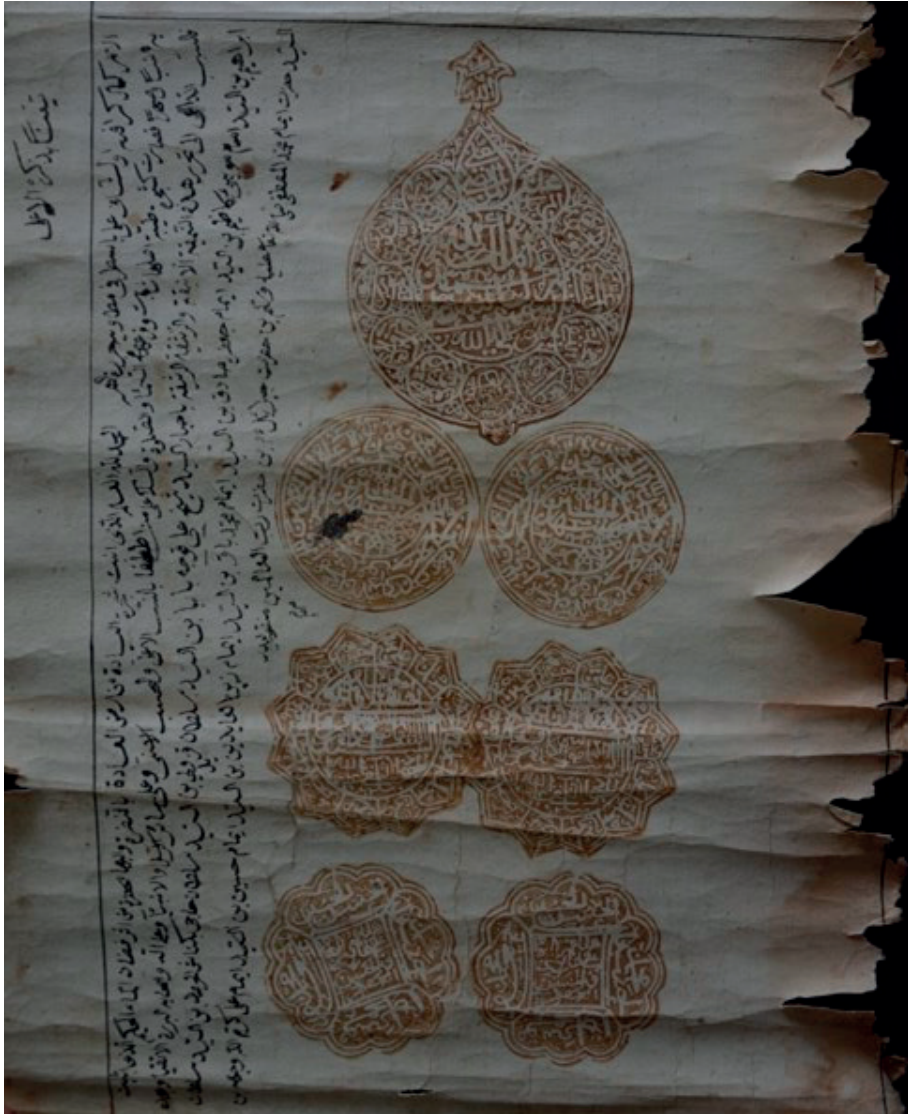

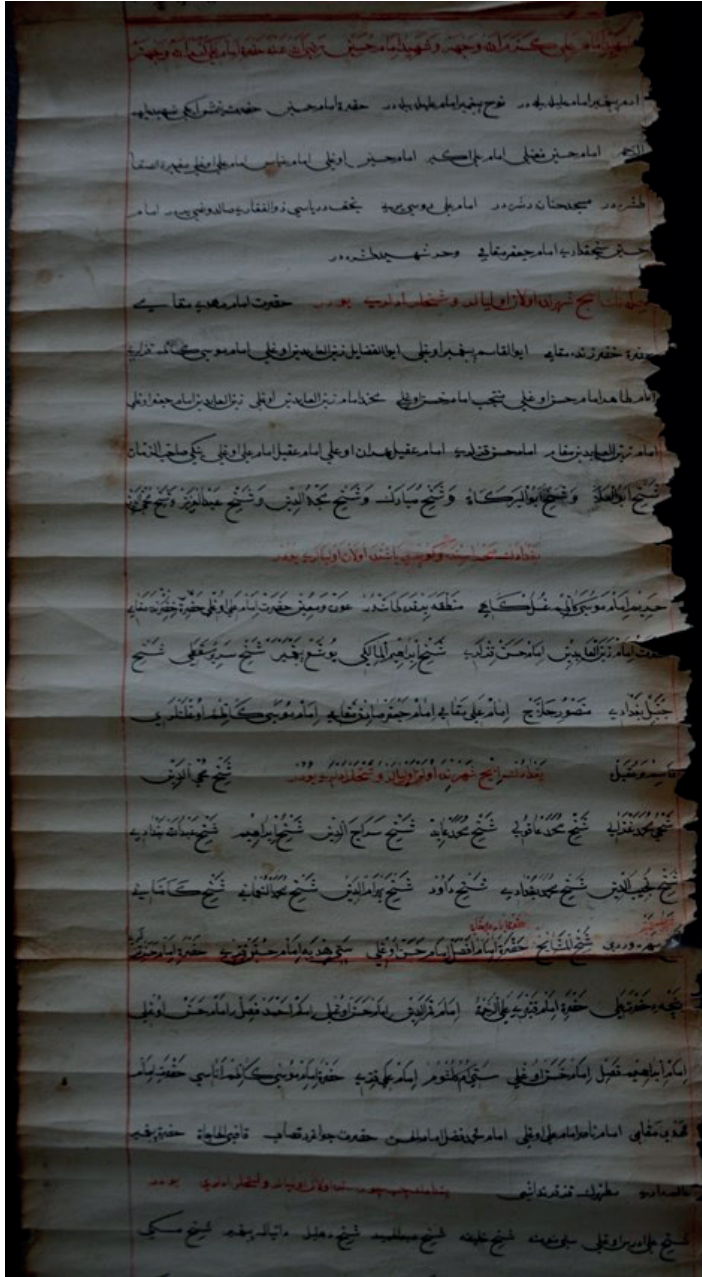

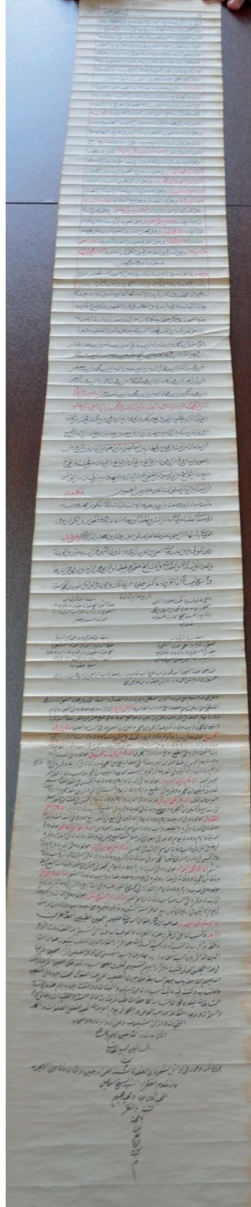

که شمرده اند اینها را اولیال محارری و مزارری بود اولیال
ابراهیم پیغمبر عرائنه ام پیغمبر عرائنه فوج پیغمبر عرائنه شیت پیغمبر عرائنه شعیب پیغمبر عرائنه
پیغمبر عرائنه بر حوس پیغمبر عرائنه بونس پیغمبر عرائنه ادرتس پیغمبر عرائنه
پیغمبر عرائنه هله پیغمبر عرائنه ذالنوی پیغمبر عرائنه اوتب پیغمبر عرائنه هرون
پیغمبر عرائنه بیس پیغمبر عرائنه یعقوب پیغمبر عرائنه یوسف پیغمبر عرائنه دافلا
پیغمبر عرائنه خضر تره پیغمبر عرائنه دانیال پیغمبر عرائنه ذالکفل پیغمبر عرائنه لقمان
پیغمبر عرائنه صالح پیغمبر عرائنه اسحق پیغمبر عرائنه ذالیم پیغمبر عرائنه یحیی پیغمبر عرائنه
پیغمبر عرائنه محمد المصطفی پیغمبر عرائنه عیسی پیغمبر عرائنه اسکندر من سر پیغمبر عرائنه
پیغمبر عرائنه اسماعیل پیغمبر عرائنه زکریا پیغمبر عرائنه حضرت عرشا حضرت عثمان
پیغمبر عرائنه ام حسن پیغمبر عرائنه ام حسین پیغمبر عرائنه داش کرام علی سالوی
پیغمبر عرائنه ام جمعه مقامی ام زین العابدین مقامی ام علی بنک مقامی ام حسن مقامی
پیغمبر عرائنه

EK-2: Zilhicce 814 (Mart 1412) ve Zilkade 840 (Mayıs 1437) Tarihli Siyadetnâmeler

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الحمد لله الذي مشى على العترة الطاهرة في حكم كتابه يقول
 تعالى كثر شجرة طيبة اصلها ثابت وفرعها في السماء والصلوة و
 السلام على خير نبيين الارض نجوم رفاه نجوم السماء في الزينة واليهما
 اعني ذرية الطيبة على ما يشرب يقول صلى الله عليه وسلم النجوم
 امان لاهل السماء واهل بيتي امان لاهل الارض فاذا ذهبت النجوم
 ذهب اهل السماء واذا ذهب اهل بيتي ذهب اهل الارض على ما رواه
 ابا الحسن عليه السلام عن النبي صلى الله عليه وسلم سيما الائمة المعصومين
 صلوات الله عليهم اجمعين الطيبين الطاهرين
ونحمد الله الذي جعل مشاهد الائمة الخبا قبلتنا والاولياء
 ورفقنا بصالحهم وسيلة لاجابة الدعاء والافتداء بهم سبيلا
 الى الهدى والولاية لهم سببا لاستحقاق الغفران والبقاء
 والصلوة والسلام على اشرف الانبياء وسندا لاصفياء **محمد**
 المبعوثين من الطهارة وعلى الائمة المعصومين الاوصياء المخصوصين
 وعلى زواجر المطهرات الاخيار ابناء اليل واطراف النجوم صلوة
 دائمة على خير اليا والى ولايام خصوصا على سيد الله المصطفى
 الفضائل والمتابع **الامام امير المؤمنين علي بن ابي طالب** كثر له وجهه
 وعلى زواجره في السر والعلن والروابط على القرائن والسنن
الامام ابي محمد الحسن وعلى درر مرج البحرين الدرر والقمريين

بنزه بن محمد بن الحسين بن محمد بن زيار بن محمد بن علي بن ابي عبد الله بن ابي بصير
 بن سلامان بن نبت بن علي بن قتيبان بن اسماعيل بن ابراهيم بن اذر بن تاريخ بن
 ناخوب بن ساروغ بن زارغون بن فالق بن زغان بن شالح بن قتيبان بن فخت بن فوج
 بن ملك بن فوخ بن اذر بن ابي خنوخ بن البار بن مهلايل بن قتيبان بن ابي فوش
 بن نبت بن اذر بن صلوات الله عليهم اجمعين **فكاهيت**

مانبت سيادت و صنعت بيزيد پهنده الان ابات بقا ليكن من حبه لانا بان
 اللد حقا طلبا المرصعا المر السرة والخفيا و رجاء شاعة حسبا الحوض و الكون شريون
 المرصا يادتها الرجون من شفاعته صلوا عليه و لاله و محابرة الكفا **المر طلب**

رضي المولى و نزل الدر جبا العلى و القربا حسب ذوى النهى من الساطين و الورثا
 و العلماء و اوسادا و الفصحا و المشايخ عظموا و عظموا و اكرموا و اكرموا و شرفوا و شرفوا
 و استعملوا نانا بن خروبن ما كنتم تعلمون جري ذلك و حرم في اول شهر من الحج سنة

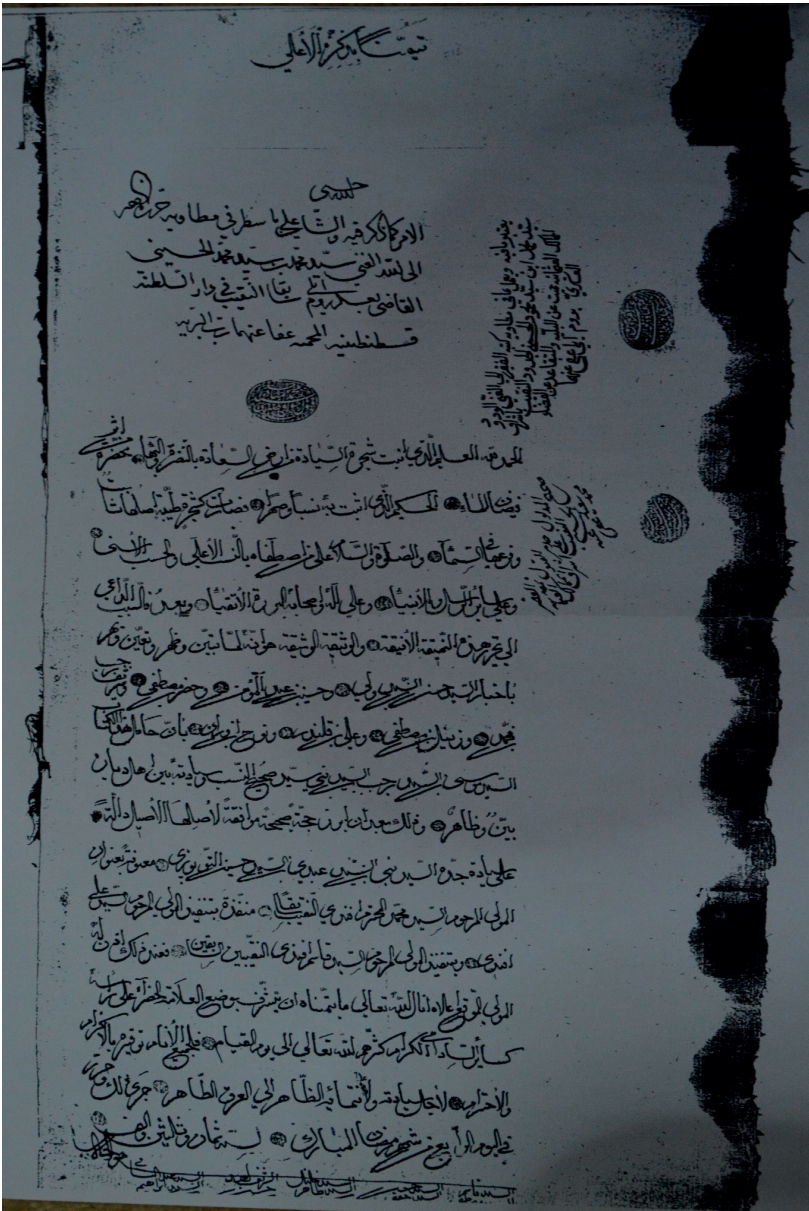
اربع عشر و ثمانمائة
 وصح بما فيه عندي و مكنت بعينه و انا العبد
 الفقير الى الله تعالى محمد بن حسين بن محمد
 بن المرصع الحسيني النخعي الحائز سنة
 تعالى اليه

امضاء مدبره شرفها الله
 العظيمة والكريم والمعلم هذه الشجرة
 مقبول في سنة لا راد ولا منكره
 الساعات امير من سيبكيس

امضاء في المطر الحروسه عماد الدنيا
 حفظه الله من شرفها الله هذه الشجرة
 صح عننا مقبول و در غروب لا راد ولا منكره
 سيد اسوات نقب الا شرف
 سيد يعقوب

شهد بعنه هذه الشجرة سيد محمد بن سيد علي سيد قاسم بن سيد حمزة سيد ابراهيم بن سيد حسن و در اول
 حسين بن درويش احمد و درويش يعقوب بن حاجي علي

EK-3: 4 Ramazan 1038 (27 Nisan 1629) Tarihli Siyadetnâme Orjinal Metin

EK-4: 29 Rebiülahir 1040 (5 Aralık 1630) Siyadetnâme Orjinal Metin

EK-5: 9 Zilkade 1309 (5 Haziran 1892) Siyadetnâme Orjinal Metin

EK-6: 17 Şevval 1139 (7 Haziran 1727) Tarihli Mürâsele Orjinal Metin

باعت مراد اولد که اولادنا چای سندن میباید اغنام میدکان بخدا
شغلی قضا سندن مضافه کولادنا چای سندن میباید اغنام میدکان بخدا
زایه دار کا شیخ سید کاظم بن مظفر نام زید اصلاح نیک اور حو کا هما یونم تقدیم ایله کجی قطعه
عمر ضحالی مقهور مندر تکیه منزه بوزن اطلاق اکلان آقور بانلق اغنام و تر لاسند اولان اغنام کومروند ایله
تکیه ح عبدا و الله و فقده ایله طعام طعام ایکی بزم مقدار طاموزلق اغنام سندن و درخان کومروند ایله
سایجاری و اغنام میباید سندن عامور لیسای و میباید اغنامی و درخان کومروند مطالبه سینه ریجید
خال اولد قندین ایچمک تکیه منزه بوزن اغنام سندن و میباید اغنامی و درخان کومروند مطالبه سینه واقع
اولان مدخله لریک تکیه منزه بوزن بر قطعه امر سندن یغوجی منجه استور سندن تکیه سینه عطا اولد
و سوندن امر سندن یغوجی عمل بر موجب مراد علی مل و حره کت ایلیه سندن
1139

EK-7: 10 Ramazan 1229 (26 Ağustos 1814) Tarihli Ferman Orjinal Metin

